# فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانهٔ دکتر مهدی محقّق

موجود در

# مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران

# دانشگاه مک گیل

به اهتمام

دکتر توفیق هـ. سبحانی

تهران ۱۳۸۳

بسم الله الرحمن الرحیم

یادبود

سی و پنجمین سال تأسیس

مؤسسهٔ مطالعات اسلامی

دانشگاه تهران - دانشگاه مک‌گیل

۱۴ دیماه ۱۳۴۷ - ۴ ژانویه ۱۹۶۹

دانشگاه تهران
تهران ـ ایران

مرکز بین المللی گفتگوی تمدن‌ها

دانشگاه مک گیل
مونترآل ـ کانادا

# فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانهٔ دکتر مهدی محقّق

## موجود در

## مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران

## دانشگاه مک گیل

به اهتمام

دکتر توفیق هـ. سبحانی

تهران ۱۳۸۳

سلسلهٔ دانش ایرانی
۵۹
مجموعهٔ متون و مقالات تحقیقی و ترجمه
زیر نظر
دکتر مهدی محقّق
انتشارات
مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران ـ دانشگاه مک گیل
(با همکاری مرکز بین المللی گفتگوی تمدن‌ها)
خیابان انقلاب، شمارهٔ ۱۰۷۶ تلفن ۶۷۰۷۲۱۳-۶۷۲۱۳۳۲
دورنگار ۸۰۰۲۳۶۹، صندوق پستی ۱۳۳-۱۴۵-۱۳، تهران
تعداد ۳۰۰۰ نسخه از چاپ اول
کتاب فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانهٔ دکتر مهدی محقق
موجود در مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران - دانشگاه مک‌گیل
به اهتمام دکتر توفیق ه. سبحانی
**لیتوگرافی،چاپ و صحافی:** سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

شابک ۱-۳۱-۵۵۵۲-۹۶۴
بها: ۲۵۰۰ تومان
تهران ۱۳۸۳

مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران ـ دانشگاه مک‌گیل. کتابخانه.
فهرست نسخه‌های خطّی کتابخانه دکتر مهدی محقق موجود در مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران ـ دانشگاه مک گیل / به اهتمام دکتر توفیق ه. سبحانی. ـ تهران: مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران ـ دانشگاه مک گیل، ۱۳۸۳.
۱۵۲. ۸ ص.. ـ (سلسله دانش ایرانی؛ ۵۹)
ISBN : 964-5552-31-1
فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
ص.ع. لاتینی شده
۱. مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران - دانشگاه مک‌گیل. کتابخانه -- فهرستها.
۲. نسخه‌های خطی -- ایران -- فهرستها. ۳. نسخه‌های خطی فارسی -- ایران -- فهرستها.
۴. نسخه‌های خطی عربی -- ایران -- فهرستها. الف. کتابخانه دکتر مهدی محقق.
ب. هاشم پور سبحانی، توفیق، ۱۳۱۷ -، گرد آورنده. ج. مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران - دانشگاه مک‌گیل. د. عنوان
Z ۶۶۰۱/ ۹ف۸م ۰۱۵/۵۵
کتابخانهٔ ملی ایران ۱۶۰۶۹-۸۳م

# پیشگفتار

راقم این سطور از اوان جوانی و عنفوان شباب به گردآوری منابع و مآخذ علمی در زمینهٔ علوم و معارف اسلامی علاقه‌مند گردیده بود. سبب این علاقه‌مندی استاد بزرگوارم مرحوم شیخ محمّد تقی ادیب نیشابوری ـ اعلی‌الله مقامه ـ بود که من به پاس محبّت‌ها و فوائدی که از او برخوردار شدم در سال ۱۳۶۱ کتاب یادنامهٔ ادیب نیشابوری را فراهم آوردم و به روان پاک او تقدیم داشتم. او در درس مطوّل اشاره به کتاب‌های ادبی و تاریخی می‌کرد چنانکه من در همان سال‌های ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷ که در مشهد بودم کتاب‌های معجم‌الادباء یاقوت حموی و مروج‌الذّهب مسعودی و التفهیم بیرونی و المعجم فی معاییر اشعارالعجم شمس قیس رازی و شماری دیگر از کتاب‌های معرّفی شدهٔ در درس را ابتیاع نمودم. این روش تا دورانی که در دانشکدهٔ معقول و منقول و ادبیات آمدم و به دبیری دبیرستان‌ها منصوب گشتم ادامه داشت و من از مشتری‌های پروپاقرص کتابفروشی شمس و طهوری در کتاب‌های فارسی و جعفری و اسدی در کتاب‌های عربی بودم. در طیّ این پنجاه و اندساله کتاب‌های خریداری از ایران و کتاب‌هایی که در سفرهای مختلف از خارج تهیه کردم با احتساب نسخه‌های خطّی و عکسی و میکرو فیلم هم‌اکنون بالغ بر پانزده هزار مجلّد می‌شود که در برخی از موضوعات نظیر کلام و عقائد اسلامی و نیز طبّ و داروشناسی دورهٔ اسلامی کم‌نظیر و یا بی‌نظیر است.

در میان کتاب‌های خریداری گاه‌گاه به نسخه‌های خطّی برمی‌خوردم که آنها را نیز بر کتب چاپی می‌افزودم هرچند که از ته دل علاقهٔ چندانی به گردآوری مخطوطات نداشتم ولی خواه ناخواه شماری از نسخه‌های خطی بر مجموعهٔ کتابخانه‌ام افزوده گشت که همهٔ آنها در کتابخانهٔ موسّسهٔ مطالعات اسلامی دانشگاه تهران ـ دانشگاه مک‌گیل که خود آن را در سال ۱۳۴۷ تأسیس کردم و پایگاه فعالیّت‌های تحقیقی و تدریسی خود قرار دادم نگهداری می‌شود.

دوست دانشمند دکتر توفیق سبحانی که علاوه به کارهای تحقیقی و علمی خود در زمینهٔ

عرفان و تصوّف اسلامی به ویژه دربارهٔ مولانا و شمس تبریز، به شناسایی و فهرست‌برداری از مجموعه‌های خطی اهتمام دارند و تاکنون چند فهرست از جمله: فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانهٔ مغنیسا؛ فهرست نسخ خطی فارسی کتابخانهٔ بروسه؛ فهرست نسخ خطی فارسی کتابخانهٔ دانشگاه استانبول و فهرست نسخ خطی فارسی کتابخانهٔ فورت ویلیام کالج کلکته با همّت ایشان چاپ و منتشر گشته است، با لطفی که به حقیر دارند آمادگی خود را برای شناسایی و فهرست‌نویسی مجموعهٔ خطّی ما اظهار داشتند و این برای من بسیار مهم است که پس از این می‌توان کتاب‌های مطلوب را به آسانی یافت و در پژوهش‌های علمی از آنها مدد گرفت. خداوند عمر پربار استاد سبحانی را طولانی گرداند تا به وسیلهٔ ایشان مانند همیشه خیر و برکت به اهل علم سرازیر گردد. بعون‌الله تعالیٰ و کرمه

مهدی محقّق

مدیر مؤسّسهٔ مطالعات اسلامی

رئیس هیأت مدیرهٔ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

# نسخه‌های خطّی موجود در کتابخانهٔ موسّسهٔ مطالعات اسلامی
## دانشگاه تهران، ایران ـ دانشگاه مک‌گیل، کانادا

### ۱

### *مدارک‌الاحکام فی‌شرح شرایع‌الاسلام* (جزء اوّل)

### محمدبن علی بن حسین بن ابی‌الحسن حسنی

**موضوع**: فقه　　　　**زبان**: عربی

محمدبن علی بن حسین... عاملی درگذشتهٔ ۱۰۰۹ هـ، شرایع محقّق حلی را شرح کرده و آن را در ۹۹۸ هـ. به پایان رسانید.

(ذریعه، ۲۰، ۲۳۹)

**خط**: نسخ، **نام کاتب**: محمدبن علی بن حسین بن ابی‌الحسن حسنی (مصنّف)، **سال کتابت**: ۹۸۹ هـ، **قطع بیرونی**: ۱۸/۵×۲۵، **قطع درونی**: ۱۰/۵×۱۹ سانتی‌متر، ۲۰۶ گ، ۲۷ س، **جلد**: تیماج قهوه‌یی نرم‌الحاقی، **کاغذ**: کاغذ نازک آهارزده، مقابله شده، بعضی کلمات به قرمز، گاه محشّی، زیر پاره‌یی عبارات خط قرمز کشیده‌اند.

**آغاز**: بسم... الحمدلله‌المحمود لالائه‌المشکور... و بعد فان احق‌الفضایل بالتعظیم و اجزلها بالاستحقاق...

**انجام**: اماالخروج قبل‌الفجر فقال فی‌التذکرة انّه جائزاجماعاً تم‌الجزءالاوّل من کتاب... واسأل‌الله تعالی بعدالمغفرة اتمام هذاالکتاب وجعله خالصاً لوجهه‌الکریم بمنّه و کرمه والحمدلله ربّ‌العالمین.

## ۲
## سفینة بحارالانوار و مدینةالحکم و الآثار (جلد ۲)
## حاج شیخ عباس قمّی

**موضوع:** فهرست‌گونهٔ بحارالانوار **زبان:** عربی

از نسخهٔ مورخ رجب ۱۳۴۴ مؤلف استنساخ شده است. از حرف صاد تا پایان «کاف» است. در پایان قطعه‌یی از خطبهٔ علی(ع) که در منبر کوفه ایراد کرده جای دارد. ابتدای کلمات به خطّ جلی، پنج صفحه از حرف لام هم در پایان آمده است، کتاب ناقص رها شده است.

شیخ عباس قمی در ۱۳۵۹ هـ. ق در نجف اشرف وفات کرده است.

(ریحانه، جلد ۴، ص ۴۸۷-۴۸۸)

**خط:** نستعلیق تحریری، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ۱۳۷۳ هـ، **قطع بیرونی** ۱۷/۸×۲۲/۸، **قطع درونی:** ۱۲×۱۹/۵ سانتی‌متر، ۱۴۴ گ، ۲۸۸ صفحه، ۲۳ س، **جلد:** ندارد، جلد رویی‌الحاقی است، **کاغذ:** فرنگی.

**آغاز:** بسم... باب‌الصادالمهمله صبا مقالةالصبائیّه فی‌السّحر...

**انجام:** مایتعلّق بذلک فی‌المجمع الکیمیا الشیء معروف والکیمیاءالاکبر الزداغه تم حرف الکاف... سنه ۱۳۷۳.

## ۳
## شرح شفا
## مهدی بن‌ابی ذر النّراقی

**موضوع:** منطق **زبان:** عربی

فن سیزدهم از کتاب شفاست در الهیّات که شامل ده مقاله است. زیر عبارات شفا خط قرمز کشیده‌اند. از روی نسخهٔ مؤلف فی‌لیلةِ الاحد، الثانی من شهر محرم‌الحرام من شهور سنة ثلث و مأتین بعدالالف استنساخ شده است.

مهدی بی‌ابی ذر نراقی کاشانی در ۱۲۰۹ هـ. درگذشته است (ذریعه ۱۳۲، ۳۳۵).

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ۱۲۰۳ ﻫ، **قطع بیرونی:** ۱۶/۵×۲۲، **قطع درونی:** ۱۰×۱۵/۲ سانتی‌متر، ۱۹۳ گ، ۳۸۵ ص، ۲۰ س، **جلد:** مشکی چرمی فرسوده با ترنج و شمسه، **کاغذ:** نازک آهارزده.

**آغاز:** بسم... یامن یرجی‌الشفاءالاّمن جوده ولا یطلب‌النّجاةالاّمن فیض جوده... اما بعد فیقول‌المفتقر الی ربّه‌الباقی مهدی بن ابی ذرالنّراقی انّ افضل‌الفضائل النفسائیة...

**انجام:** صبّ علیه من الاوهام مایلوح... الف الف سلام و تحیّة.

## ۴
## زبدةالبیان فی‌براهین احکام‌القرآن
## مقدّس اردبیلی

**موضوع:** علوم قرآنی    **زبان:** عربی

مقدس احمد بن محمداردبیلی از مفاخر علمای امامیّهٔ عهد صفویه است. وفاتش در ماه صفر ۹۹۳ ﻫ. در نجف اشرف واقع شد. قبر شریفش در ایوان طلای حضرت امیرالمؤمنین قرار دارد. (ریحانه، جلد ۵، ص ۳۶۶-۳۷۰)

این کتاب به چاپ سنگی رسیده است. (فهرست کتاب‌های چاپی عربی، بند ۶)

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** عبدالرضا بن حسین بن علی سیاحی، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۱ ﻫ، **قطع بیرونی:** ۱۳/۵×۲۵/۲، **قطع درونی:** ۷×۱۷/۸ سانتی‌متر، ۲۹۸ گ، ۲۶ س، **جلد:** تیماج ضربی لولادار، **کاغذ:** زرد آهارزده، بالای بعضی عبارات خط قرمز کشیده‌اند، گاه محشّی.

**آغاز:** بسم... الحمدلله رب‌العالمین... بعد اعلم ان هنا فواید لابدقبل‌الشروع فی‌المقصود من الاشارةالیها...

**انجام:** لا یبعدالتعمیم لفهم العلّة فیستخرج الباقی فتأمّل تم‌الکتاب زبدةالبیان... مم...

## ۵
## [جنگ ـ اخلاق]
## [شیخ عباسعلی محقّق خراسانی]

**موضوع:** جنگ ـ اخلاقی **زبان:** فارسی

نام مؤلف را نظام‌الدین حسینی فراش ضریح مطهّر رضوی در قریهٔ ناوخ در ۱۹ شهرذی‌الحجه الحرام ۱۳۴۴ در ظهریهٔ کتاب افزوده است.

**خط:** نسخ، نستعلیق و تعلیق، **نام کاتب:** ظاهراً شیخ عباسعلی محقق خراسانی، **سال کتابت:** ندارد، چهاردهم هجری، **قطع بیرونی:** ۲۲/۵×۱۷/۵، **قطع درونی:** گوناگون، سانتی‌متر، ۳۰۵ گ، ۶۰۹ ص، سطور مختلف، **جلد:** تیماج قهوه‌یی، **کاغذ:** متفرقه، مفهرس.

**آغاز:** مسافرت انبیا سلسلهٔ جلیلهٔ انبیا و اولیاء غرض از سیر و مسافرت آنها غیر از اغراض مردم است...

**انجام:** بالاخره گفت آن یک نفر دیگر هم به این طرف بیاندازید که قرینه‌شود.

## ۶
## ارشادالاذهان الی احکام‌الایمان
## جمال‌الدین حسن بن سدیدالدین معروف به علامه حلّی (م ۷۲۶ هـ)

**موضوع:** فقه **زبان:** عربی

۷ برگ اوّل الحاقی است، پایان کتاب افتاده است، وصّالی ناشیانه شده است، محشّی است، پاره‌یی کلمات به قرمز.

(ذریعه ۱، ۵۱۰)

**خط:** نسخ مشکول، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۱ هـ، **قطع بیرونی:** ۲۶×۱۷، **قطع درونی:** ۱۶×۹/۵ سانتی‌متر، ۲۰۱ گ، ۱۶ س، **جلد:** تیماج مشکی الحاقی، **کاغذ:** زرد آهارزده.

**آغاز:** بسم... الحمدلله المتفرد بالقدم والدوام المنزّه عن‌الاعراض والاجسام المتفضل

بسوابغ الانعام...
**انجام:** لتجدو اسلامه فیضمن الدّیة فی ماله ولو رمی.

## ۷
## شرح تجرید خواجه نصیرالدین طوسی، امورعامّه
## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** کلام **زبان:** عربی

تجریدالعقاید خواجه دارای شش مقصد است، مقصد اوّل در امور عامّه است. پاره‌یی عبارات در متن و حاشیه به قرمز، عنوانِ: المقصدالثانی در پایان کتاب آمده ولی مقصدثانی در این مجلد نیست. پاره‌یی صفحات کوچک‌تر از قطع کتاب است و حاشیه‌نویسی ندارد.

**خط:** تعلیق تحریری **نام کاتب:** ندارد. **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۱ ه، **قطع بیرونی:** ۲۴/۵×۱۳ **قطع درونی:** ۱۶/۸×۶/۲ سانتی‌متر، ۱۴۰ گ، ۲۰ س، **جلد:** تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار و شمسه‌دار، **کاغذ:** زرد آهارزده، محشّی، متن و حاشیه شده.

**آغاز:** بسم... اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه والصّلوة علی سیّدانبیاء...

**انجام:** معانّه معدةذاتیّة لحصول‌البرودة تمت مبحث امورعامة بعونه الله الملک المنّان المقصدالثانی.

## ۸
## شرح ارشاد الاذهان الی احکام القرآن
## علامه حلّی

**موضوع:** فقه **زبان:** عربی

از ورق اول افتادگی دارد. از کتب اسدالله انصاری بوده است. شرح ارشادالاذهان محقق حلّی (درگذشتهٔ ۷۲۶ ه) است.

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** عبدالرحیم الرضوی قمی برای اسدالله، **سال کتابت:** سنه ۱۸۳،

ظاهراً ۱۱۸۳ ﻫ، **قطع بیرونی: ۲/۱۳×۲۵ قطع درونی: ۶×۵/۱۵** سانتی‌متر، **۱۱۴گ، ۲۲۷ ص، ۱۷ س، جلد:** تیماج سرخ لولادار: **کاغذ:** زرد آهارزاده، محشّی، پاره‌یی عبارات به قرمز.

**آغاز:** بسم... الحمدلله المتفرّد بالقدم والدّوام المتنزّه عن مشابهة‌الاعراض والاجسام و...

**انجام:** فی‌التحریر او تذکرة‌الفقهاء او قواعدالاحکام او غیرذلک من کتبنا والله الموّفق و المعین... سنه ۱۸۳.

## ۹/۱

## مسالک الافهام الی تنقیح شرایع‌الاسلام

## [زین‌الدین بن نورالدین علی جبعی عاملی، معروف به شهیدثانی (م ۹۶۶ﻫ)]

**موضوع:** فقه شیعه **زبان:** عربی

شامل هشت کتاب است: کتاب‌الوقوف، کتاب السکنی، کتاب الهیات، کتاب‌السبق والرّمایه، کتاب الوصایا، کتاب‌النکاح، کتاب‌النکاح المنقطع، و کتاب‌الطلاق. کتاب در تملک محمدبن محمدهادی‌العاملی شیخ‌الاسلام بوده است. مقابله و لحاظ شده است.

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** سلطان محمدربیع، **سال کتابت:** ۱۱۰۸ ﻫ، **قطع بیرونی: ۵/۱۶×۳/۲۴، قطع درونی: ۵/۱۱×۳/۱۸** سانتی‌متر، **۳۸۳گ، ۲۵ س؛ جلد:** تیماج سرخ ضربی ترنج و شمسه‌دار، **کاغذ:** زرد آهارزده، زیر پاره‌یی عبارات خط قرمز کشیده‌اند، محشّی است.

## ۹/۲

**کتاب‌الوقوف والصّدقات، ( از ۱ب-۲۵ب):**

**آغاز:** بسم... الحمدلله حق حمده والصّلوة علی نبیّه اکمل خلقه... قوله‌الوقف عقد ثمرته...

**انجام:** وقیل الاخفاء افضل مطلقاً عملاً بعموم الآیة الاعلی المجاورین وله وجه.

۹/۳

**کتاب السکنی والجلیس، همان مشخصات ( از ۲۵ب-۲۹ب):**

**آغاز:** قوله وهی عقد اَلیَ آخره الضمیریعودالی السّکنی...

**انجام:** متناولةللجمیع و خصوصاً خالٍ من جمیع ما ذکروه.

۹/۴

**کتاب الهیات، همان مشخصات، ( از ۲۹ب- ۴۲آ):**

**آغاز:** کتاب الهیات جمعها باعتبار افرادها المختلفه فیالحکم کالهبةالمقبوضة و غیرها...

**انجام:** سیأتی تحقیق المسئلة ان شاءالله تعالی فیالوصایا...

۹/۵

**کتاب السبق والرمّایه، همان مشخصات، ( از ۴۲ب - ۵۲ب):**

**آغاز:** وقوله فایدتها بعثالنفس علیالاستعداد للقتال والهدایة...

**انجام:** والکون مع الشّرط و مع منافاته للمشروع غیرمتحقّقة.

۹/۶

**کتاب الوصایا، همان مشخصات، ( از ۵۲آ- ۱۰۸ب):**

**آغاز:** قوله فی الوصیّة وهی تملیک عین اومنفعة بعدالوفاة...

**انجام:** اجمعین و ذرّیته الطیّبین الطاهرین. کتبه... محمدربیع.

۹/۷

**کتاب النّکاح، همان مشخصات، ( از ۱۰۸ب - ۱۹۵ب):**

**آغاز:** بسم... کتابالنکاح اعلم انالنکاح لغة یستعمل...

**انجام:** تمالمجلّدالثالث من کتاب مسالک الافهام... اجمعین.

## ۹/۸

**النّکاح المنقطع، همان مشخصات، ( از ۱۹۶ب - ۳۱۲ب):**

**آغاز:** بسم... الحمدلله رب‌العالمین... القسم الثانی فی‌النّکاح المنقطع قوله وهوسایغ...

**انجام:** تم قسم العقود بحمدالله تعالی وبمنّه وحسن توفیقه والحمدلله وحده فرغ من تألیف هذا الشّرح فی یوم‌الاربعاالحادی والعشرین من شهر ربیع الاخر سنه تست وستّین وتسعائه والحمدلله رب‌العالمین.

## ۹/۹

**کتاب الطلاق، همان مشخصات، ( از ۳۱۲ب- ۳۸۰آ).**

**آغاز:** بسم... القسم الثالث فی‌الایقاعات وهی احدعشرکتاباً قوله کتاب‌الطلاق الطلاق لغةً حل القیدو...

**انجام:** تم‌المجلدالرابع من کتاب مسالك الافهام... تم فی یوم الاثنین من اواخر جمادی‌الاول سنه ۱۱۸.

## ۱۰/۱

## کتاب الدّروس

## محمدبن مکّی، شهید اوّل

**موضوع:** فقه **زبان:** عربی

در جمادی الاوّل ۱۲۹۱ ه. محمدالموسوی فهرستی در ابتدای کتاب افزوده است. الدّروس الشرعیّه فی فقه الامامیه در ایران به چاپ سنگی رسیده است.

(ریحانه، جلد ۳، ص ۲۷۷)

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** ندارد. **سال کتابت:** بیست وپنجم شوّال ۱۰۷۳ ه، **قطع بیرونی:** ۱۹×۲۴/۵، **قطع درونی:** ۱۱/۵×۱٦ سانتی‌متر، ۱- ۱۷۰آ گ، ۲۰ س، **جلد:** تیماج نرم، ترنجدار، **کاغذ:** آهارزده.

آغاز: بسم... قال الله تعالی لیس علیکم جناح ان تبتغوافضلاً من...
انـجام: وان کـان بـغیرعوضٍ یـبنیٰ عـلی اصـالته اصـالةالصّـلح الفـرعیة الطـاریة و یجوزافرادالهوا.

### ۱۰/۲
### [کتاب‌المکاسب]

همان مشخصات، ( از ب۱۷۰- آ۲۰۱):
آغاز: بسم... الحمدلله الذی انطق السنتنا بحمده والهم قلوبناشکر...
انجام: آخر جزء الاوّل من کتاب الدّروس... و حکم فیه یحکم اجرا تم.

### ۱۱/۱
### [در هیأت]
### مؤلف نامعلوم

موضوع: هیأت زبان: فارسی

در عطف کتاب آن را «کتاب خطی فارسی در علم ستاره‌شناسی» خوانده‌اند. آغاز افتاده است.

خط: نستعلیق تحریری، نام کاتب: ولدمیرزا محمدالحسنی مهدی، سال کتابت: ۲۰ جمادی‌الثانی ۱۲۶۴ ه، قطع بیرونی: ۱۷×۲۲، قطع درونی: ۱۱×۱۵ سانتی‌متر آ۱- ب۲۱ گ، ۱۸ س، جلد: مقوایی فرسودهٔ الحاقی، کاغذ: زرد رطوبت دیده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

آغاز: یعنی خانه خور اسد است سنبله در برج خوشه شیر آمد...

انجام: و گمراهان شوارع شریعت را دلیل جلیل طریقت‌اند کردانید قدفرع من تسوید... و در میرزا محمدالحسنی مهدی نصیر [...]

## ۱۱/۲
## [شرح معرفت تقویم]

همان مشخصات، از ۲۲ب - ۱۱۹ب:

**آغاز:** بسم... الحمدلله... اما بعد این کتاب مشتمل است بر مقدمه و دو مقاله و خاتمه مقدمه در بیان آنچه بیش از شروع در این علم دانستن است...

**انجام:** این است تمامی کلام در معرفت تقویم تام بعد... بعضی از زوایدات اینست که در اوراق آینده ثبت افتاد والله الموفق والرشاد.

## ۱۱/۳
## [در معرفت احوال بروج]

همان مشخصات، ۱۱۹ب - ۱۲۶ب:

موضوع: هیأت زبان: فارسی

**آغاز:** در معرفت احوال بروج و ارباب مثلثات و احوال کواکب و ارباب ساعات چون از اوصاف اوراقی که اصول و فروع تقویم...

**انجام:** و جدول بنحویست که در ورق لاحقه یمنی ویسری نموده شد تا دانید والسلام علی من اتبع الهدی.

**توضیح:** در آغاز روی یک صفحه نسخهٔ طبّی و در پایان یادداشتی به خط شکسته علاوه دارد.

## ۱۱/۴
## [کتابی در هیأت]

همان مشخصات، ۱۲۷آ - ۱۳۳ب گ.

**آغاز:** و چون کواکب نهاری یعنی زحل و مشتری و شمس و عطارد وقتی که دلالت کند بر

نهار...

**انجام:** بهره هریکی از این اصناف در این مرتبه هشت باشد و بیت عظیم...

**توضیح:** انجام افتاده است.

## ۱۲/۱
## عدّةالداعی
## احمدبن فهدالحلّی

**موضوع:** حدیث و دعا **زبان:** عربی

محمدبن محمدکاظم الطالقانی السوهانی زندگینامه و آثار حلّی را در آغاز کتاب در یک صفحه افزوده است. کتاب در تملّک محمدباقر بن محمدحسین حایری مازندرانی بوده است.

**خط:** نسخ، حواشی به نستعلیق و نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ۱۳۱۱ ه، **قطع بیرونی:** ۱۷/۵×۲۲، **قطع درونی:** ۹×۱۵ سانتی‌متر، ۱۳۰ گ، ۲۵۹ صفحه. ۱۷ س، **جلد:** تیماج مشکی، **کاغذ:** فرنگی، محشّی، پاره‌یی کلمات به خط جلی.

**آغاز:** بسم... الحمدلله سامع الدعا و دافع‌البلا و مفیض الضیاء و کاشف‌الغطا...

**انجام:** و هذا ما نمیله فی هذه الرساله و نسئل‌الله سبحانه ان یجعلنامن اوّل المشفعین... و قدختمت هذه‌النسخةالشریفة... فی سنة ۱۳۱۱.

## ۱۲/۲
## ثمرةالفؤاد
## قطب‌الدین محمدبن شیخ علی لاهیجی

**موضوع:** حدیث **زبان:** عربی

همان مشخصات، خط نسخ، ۴۸ گ، ۱۳۰آ - ۱۷۸ب گ،

**آغا:** بسم... الحمدلله الذی جعل قوام‌الدین ونظام امورالمسلمین منوطاً باعمال الجوارح

ظاهراً و منوطاً بافعال القلوب باطناً و...

**انجام:** والذینهم لفروجهم حافظون الّاعلی ازواجهم اوما ملکت ایمانهم ثم لایخفی انّ تصرّف.

**توضیح:** انجام افتادگی دارد.

## ۱۲/۳

## [کتاب احادیث]

## محمدرضا بن محمّدطالقانی

**موضوع:** حدیث

همان مشخصات، ۱۱گ، ۱۷۹آ - ۱۹۰ب، تاریخ کتابت: ۱۳۱۱ هـ .

**آغاز:** بسم... قال امیرالمؤمنین(ع) جمیع مافی‌الکتب السمویّه فی‌القرآن و جمیع مافی‌القرآن فی‌الفاتحة...

**انجام:** ولایمنع‌الزکوةالّامشرک قال (ص) مانع‌الزکوةو عابدالصنم عندالله تعالی سواء قد فرغت من تسوید هذه الاحادیث الشریفة... من هجرةالنبویة.

**توضیح:** این کتاب به شمارهٔ ۴۴۰ شعبهٔ مطالعات تهران ثبت شده است.

## ۱۳

## معالم‌الدین وملاذالمجتهدین

## ابومنصور جمال‌الدین شیخ حسن بن شهیدثانی

**موضوع:** فقه

**زبان:** عربی

از کتب فقه شیعه، تألیف پسر شهید ثانی درگذشتهٔ ۱۰۱۱ هـ. است. این کتاب بارها به چاپ سنگی رسیده است (فهرست کتابهای چاپی عربی، مشار، بند ۸۶۵-۸۶۶) تا ۱۰۲ب گ، مجدول قرمز.

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** محمدرضا بن مرحوم ملامحمدالرونبری، **سال کتابت:** رجب ۱۲۶۵ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۵×۲۱، **قطع درونی:** ۵/۸×۵/۵×۱۲/۵ سانتی‌متر، ۱۷۵ گ، ۱۴ س، **جلد:** میشن مشکی، **کاغذ:** نازک آهارزده، مجدول تا ۱۰۲ ب، محشّی به خط نستعلیق و شکسته.

**آغاز:** بسم... الحمدلله المتعالی فی عزجلاله عن مطارح الافهام فلایحیط بکنهه العارفون...

**انجام:** و اظهرذلک کاف فی‌الترجیح فکلام الشیخ عندی هوالحق تم هذه‌الرسالة الشریفة فی یوم الاربعامن عشرالاخر شهر رجب‌المرجب من شهور سنه ۱۲۶۵ علی یدالحقیر العاصی محمدرضا بن المرحوم ملامحمّدالرونبری غفرالله لهمابحق محمدو آله الطاهرین.

## ۱۴

## حاشیه شرح منظومهٔ سبزواری

## حاج ملا محمدبن معصوم علی هیدجی زنجانی

**موضوع:** منطق — **زبان:** عربی

هیدجی از علمای قرن چهاردهم هجری است. نزد میرزاحسین سبزواری از شاگردان حاج ملاهادی سبزواری تلمّذ کرد. در حوزهٔ میرزای جلوه هم به تکمیل تحصیل پرداخت. حاشیه‌یی بر منظومهٔ حاج ملاهادی سبزواری نوشت. وفاتش در ۱۳۳۹ هـ. ق. اتفاق افتاد. (ریحانه، جلد ۶، ص ۳۸۱ و بعد)

در آغاز سه صفحه «اللطّائف‌السبع عندالعرفا» دارد:

**آغاز:** بسم... اللطائف‌السبع عندالعرفا هی‌الطبع والنفس والقلب و الرّوح و...

**خط:** نسخ، **نام‌کاتب:** یحیی ساوجی ابن محمدرحیم، **سال کتابت:** ۱۳۳۰ هـ. **قطع بیرونی:** ۱۸×۲۲/۵، **قطع‌درونی:** ۱۰×۱۶/۵ سانتی‌متر، ۱۶۶ گ (۱ ب- ۲۳ آ / ۲۴ ب- ۱۶۶ آ) ۱۶ س، **جلد:** میشن مشکی، **کاغذ:** فرنگی، بالای ابیات منظومه خط مشکی کشیده‌اند. محشّی به خط بد نستعلیق.

**آغاز:** بسم... ربنّا انک وضعت‌المیزان لئلانطغی فاعصمنا من‌الزلل...

**انجام:** رب اوزعنی ان اشکر نعمتک الّتی انعمت علیّ وصلّ علی نبیّک وآله المعصومین.

۲۴ب - ۱۶۶آ:

آغاز: بسم... رب هب لی حکماً والحقنی بالصالحین... قوله المتجلّی بنورجماله ای بصفاته الثبوتیة...

انجام: رحم‌الله من نظرالیه بعین الاسجاح و اعاننی فی خطیئاته بقلم الاصلاح الحمدلله علی نعمه... تاریخ لیلة یکشنبه بیست وچهارم شوال المکرم تحریر شد حررها الآثم المذنب یحیی الساوجی ابن المرحوم محمدرحیم طاب ثراه.

## ۱۵

## الفوائدالضیائیه

## نورالدین عبدالرحمن جامی

موضوع: نحو زبان: عربی

شرحی است بر کافیهٔ ابن حاجب درگذشتهٔ ۶۴۶ هـ، جامی این کتاب را یک سال پیش از وفاتش، یعنی در سال ۸۹۷ هـ. برای مطالعهٔ فرزندش ضیاءالدین یوسف شرح کرده است. کتاب بارها به چاپ سنگی رسیده است.

(جامی، علی اصغر حکمت، ص ۲۱۲-۲۱۳، فهرست کتب چاپی عربی، بند ۶۸۱)

خط: نسخ و نستعلیق، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ : ق ۱۲ هـ، قطع بیرونی: ۱۷×۲۱/۵، قطع درونی: ۸/۵×۱۲ سانتی‌متر، ۱۸۲ گ، ۱۶ س، جلد: میشن مشکی، کاغذ: الوان آهارزده، محشّی، روی پاره‌یی کلمات خط قرمز و مشکی کشیده.

آغاز: بسم... و به نستعین الحمدلولیّه والصلوة علی نبیّه... فهذه فوائد وافیة بحلّ مشکلات الکافیة...

انجام: واذاانضمّ اوانکسر تحذف نحو اصبتُ خیراً واصابنی خیر ختم الله بخیرٍ.

## ۱۶

## [وفیات و ایام تاریخی]

## مؤلف نامعلوم

موضوع: وفیات زبان: فارسی

اوراقی است دروفیات معصومین و بزرگان دین از محرّم تاذی‌الحجه به ترتیب ایّام، ناقص

مانده است.

**خط**: نسخ و نستعلیق، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد. ظ: جدید. **قطع بیرونی**: ۱۲/۵×۲۱، **قطع درونی**: ۸/۷×۱٦/۵ سانتی‌متر، ۳۰ گ، سطور مختلف، **جلد**: الحاقی، **کاغذ**: الوان، مجدول

**آغاز**: شهر محرم‌الحرام دعا زکریّا ربّه فاستجاب له...

**انجام**: ناخوانا.

## ۱۷

## [فضائل‌الشیعة]

## [محمدبن علی بن حسین بن موسی بن بابویه]

**موضوع**: تاریخ شیعه **زبان**: عربی

در آغاز کتاب، رساله‌یی ناقص در ۹۴ صفحه یادداشتهای گوناگونی است که مؤلف آن در ۱۳۰۷ هجری به نام گنجینهٔ طوسی در قطع کوچک‌تر ۱۳×۲۲ سانتی‌متر افزوده است.

**آغاز**: بسم... الحمدلله رب‌العالمین... و بعد چون در مجالس و محافل از دانشوران عباد سخنانی شنیده می‌شد که...

**انجام**: ناقص است.

**خط**: نسخ، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظ: ق ۱۴ هـ. **قطع بیرونی**: ۱۷×۲۱/۵، **قطع درونی**: ۹/۲×۱۵/۵ سانتی‌متر، ۲۹۷ صفحه، ۱۹ س، **جلد**: تیماج سرخ الحاقی، **کاغذ**: فرنگی، بالای پاره‌یی عبارات خط قرمز کشیده‌اند، گاهی محشّی است. شیرازه پرا کنده است.

**آغاز**: فی خلقت نورها (ص) فی عاشرالبحار عن ارشادالقلوب مرفوعاً الی سلمان الفارسی ره قال کنت جالساً عندالنبی...

**انجام**: من اعتقاد و حبس و تهدید و تصغیر واستخفاف و ذل ولم یظفرالسلطان متهم.

## ۱۸
## [حاشیهٔ تحریراقلیدس خواجه نصیر]
### [امیرحسین میبدی]

**موضوع: تاریخ هیأت** **زبان: عربی**

ظاهراً تحریر اقلیدس خواجه نصیر است از قاضی امیرحسین میبدی در گذشتهٔ ۹۰۴ یا ۹۱۱ هـ. (ریحانه، جلد ۶، ۴۸ و بعد).

تألیف کتاب در شوال ۸۸۰ هـ. به پایان رسیده و آغاز کتاب افتاده است.

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** زین‌العابدین، **سال کتابت:** ۱۲۴۳ هـ. **قطع بیرونی:** ۱۴/۵×۲۱، **قطع درونی:** ۷/۵×۱۴ سانتی‌متر، ۱۵ گ، ۱۳ س، **جلد:** میشن الحاقی جدا شده، **کاغذ:** نازک آهارزده. گاهی محشّی، روی عبارات خط قرمز کشیده‌اند.

**آغاز:** بل هوخلاف الواقع و [؟] ان الشکل هوالهیئه الحاصله بسبب احاطة الحد اوالحدود...

**انجام:** قد حرّر هذاالکتاب فی ید اقل الطلبه زین‌العابدین سنه ۱۲۴۳.

## ۱۹
## [کتاب فقه]
### [ملامیرزا]

**موضوع: فقه** **زبان: فارسی**

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** حیدرعلی زاهدی(؟)، **سال کتابت:** ۱۲۵۶ هـ. **قطع بیرونی:** ۱۵/۵×۲۱، **قطع درونی:** ۸/۵×۱۳/۵ سانتی‌متر، ۱۰۰ گ، ۲۰ س، **جلد:** میشن تریاکی نرم، **کاغذ:** نازک آهارزده، گاهی محشّی، «قوله» به قرمز.

**آغاز:** بسم... هذاکتاب ملامیرزا قوله الفقه فی‌اللغه‌الخ انما ابتدء بتعریف‌الفقه دون اصول الفقه...

**انجام:** کذا قیل ولعله اجمل اعتماداً تمام شد. کاتب‌الحروف حیدرعلی زاهدی (؟) در یوم جمعه در دارالمومنین قم قلمی و تحریر یافت از برای مخدومی ملامحمدکاظم ان شاءاللّه

بخیرخوبی مطالعه نماید... رسید.

## ۲۰
## حکمة‌العین
## نجم‌الدین علی بن عمربن علی معروف به دبیران و کاتبی قزوینی

**موضوع: الهیات و طبیعیات** **زبان: عربی**

کاتبی قزوینی از علمای قرن هفتم هجری است. تألیفاتی دارد که از جملهٔ آنها حکمة‌العین است که شروحی بر آن نوشته‌اند، از جمله علّامهٔ حلّی آن را به نام ایضاح المقاصد شرح کرده است. شمس‌الدین محمدبن مبارک شاه مشهور به میرک بخاری هم شرحی بر آن دارد، علامه قطب‌الدین شیرازی حاشیه‌یی بر آن نوشته است.

(کشف‌الظنون، ۱، ۶۸۵)

کاتبی در ۶۷۵ هـ. در گذشته است (ریحانه، ۵، ۱۷).

احمدالعمر کنبدی ابن ابراهیم، شارح کتاب شناخته نشد.

**خط**: نسخ، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظ: ۱۲ هـ، **قطع بیرونی**: ۲۱/۵×۱۵/۵، **قطع درونی**: ۷×۱۴ سانتی‌متر، ۳۷۵ گ، ۱۹ س، **جلد**: میشن مشکی ضربی، **کاغذ**: زرد آهارزده.

**آغاز**: متن: بسم... قال قدّس سرّه انما قال فاطر ذوات‌العقول اه ولم یقل فاطرالعقول...

**آغاز شرح**: بسم... الحمدلمن دهشت العقول فی بیداء معرفته... اما بعد فیقول‌الفقیر الی الله‌الکریم احمدالعمرکنبدی ابن ابراهیم اسکنها بفضله جنة‌النّعیم لما شرعت فی تحصیل شرح حکمة‌العین و تعلیقات‌الشریف قدس سرّه علیه و حاشیه‌المحقق مولانا میرزاجان...

**انجام**: قوله لکان قطع تلک المسافة فی‌نصف ذلک الزمان،

**توضیح**: انجام افتاده است.

## ۲۱

## دیوان خاقانی

### افضل‌الدین بدیل بن علی نجار خاقانی شروانی

**موضوع:** دیوان **زبان:** فارسی

قریب دو قصیده از آغاز افتادگی دارد.

**خط:** نستعلیق خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۲ هـ. ق. **قطع بیرونی:** ۱۲/۵×۲۱/۵، **قطع درونی:** ۸/۲×۱۵/۲ سانتی‌متر، ۴۱۶گ ([آ]۱- [آ]۳۱۸ و [ب]۳۱۸- [ب]۴۱۶) ۱۸، س، دوستونی، **جلد:** تیماج قهوه‌یی ضربی، **کاغذ:** نازک الوان متن و حاشیه شده. مجدول طلایی و الوان، [ب]۳۱۸ سرلوحهٔ مذهب و طلااندازی بین‌السطور. آغاز و انجام کتاب افتاده: پاره‌یی اوراق محشّی؛ کلمهٔ «ایضاً له» به قرمز.

**آغاز:** چو ماه سی شبه ناچیز شد خیال غرور چو روز پانزده ساعت کمال یافت صفا...

**انجام:** نپرد و هیچ قلیه کذری تا به شلغمی پزد بینی

**آغاز غزلیات:** به‌زبان چربتِ ای‌جان‌بنوازجان مارا به‌سلام‌خشک‌خوش‌کن‌دل ناتوان ما را...

**انجام:** خاقانی کدای بوصل تو کی رسد کز کبریا سلام به سلطان نمی‌دهی.

## ۲۲/۱

## گلشن راز

### شیخ محمود شبستری

**موضوع:** منظومهٔ عرفانی **زبان:** فارسی

از شیخ محمود شبستری (م ۷۲۰ هـ). در سال ۷۱۷ امیرحسین فرزند عالم هروی (۷۱۸ هـ) هفده پرسش در هفده بیت نزد شیخ محمود در تبریز فرستاده و او در نهصد بیت آنها را جواب گفته است. (فهرست نسخه‌ها، ۴، ص ۳۰۷۳)

**خط:** شکسته نستعلیق، **نام کاتب:** حسین، **سال کتابت:** ذیحجهٔ ۱۲۹۸ هـ. **قطع بیرونی:** ۱۵/۵×۲۱، **قطع درونی:** ۷/۵×۱۵/۵ سانتی‌متر، ۴۸گ، ۱۱ س، دوستونی، **جلد:** تیماج نرم

سبز، **کاغذ:** الوان آهارزده.

**آغاز:** بسم... بنام آن که جان را فکرت آموخت...

**انجام:** بنام خویش کردم ختم و پایان الهی عاقبت محمود گردان

حسب الفرمودهٔ جناب میرزای پریشان صورت اتمام پذیرفت حرره حسین(؟) ذیحجه‌الحرام ۱۲۹۸ ۲۲/۲.

## ۲۲/۲
## گزیدهٔ اشعار شاه نعمت‌الله

از ۴۹ب - ۵۴آ:

**آغاز:** بسم... بیا ای مؤمن عاشق بکو صلوات پیغمبر...

**انجام:** نعمت‌الله نشسته در کنجی از همه برکنار می‌بینم

حسین در ذی‌قعده ۱۲۹۸ کتابت کرده است.

در ۹ صفحهٔ الحاقی اشعار متفرقه نقل شده است:

**آغاز:** من نیز بر نمونهٔ عشّاق روزگار خود را بدو سپردم بی‌رنج و بی‌عنا

**انجام:** گرچه زبان عذر من لال شد از خجالتش بر کرمش نوشته‌ام عذر گناه خویش‌را

## ۲۳/۱
## [مقدمهٔ برهان قاطع]
## محمدحسین بن خلف تبریزی متخلّص به برهان

**موضوع:** ادب و عروض **زبان:** فارسی

**خط:** نسخ ریز، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۳ ه، **قطع بیرونی:** ۲۰/۵/۱۵/۵، **قطع درونی:** ۱۵×۸/۵ سانتی‌متر، ۱ب - ۱۵آ گ، ۱۷ س، **جلد:** تیماج نرم مشکی، **کاغذ:** نازک آهارزده.

**آغاز:** بسم... ای راهنما به هر زبان در افواه      از نام تو بر بردند زبان‌ها بتو راه...
**انجام:** و هم چنین چیزی بزرگ جثه و قوی ترکیب را نیز به لفظ جمع آورند همچو مار بزرگ اژدرها گویند و مفرد آن اژدر است والله اعلم بالصواب.

## ۲۳/۲
## منتخب مقطع تکمیل‌الصناعه (در قافیه)
## امیرسید برهان‌الدین عطاءالله بن محمود حسینی مشهدی

**موضوع:** قافیه      **زبان:** فارسی

**توضیح:** مؤلف این کتاب را در ۸۹۹ هـ. به نام امیرعلیشیرنوایی در محسنات لفظی، محسّنات معنوی، محسنات لفظی و معنوی و خاتمه‌یی در شعر تألیف کرده است. خود او در شوال ۹۱۹ در طوس درگذشته است (فهرست نسخه‌ها، جلد ۳، ص ۲۱۲۸ و ۲۱۶۸) همان مشخصات، از ۱۶ب - ۳۰آ گ، ۱۷ سطر.
**آغاز:** بسم... سپاس بی‌قیاس صانعیرا که تأسیس بدایع مصنوعات و نظم سلسلهٔ موجودات را بی‌دخلی و شریکی نمود...
**انجام:** قدتمّ رسالتی بعون الوهاب امید که همکی باشد صدق و صواب... تم‌الکتاب بعون‌الملک لوهاب.

## ۲۳/۳
## [رساله‌یی در صرف]
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، از ۳۲ب - ۵۶ب گ، ۱۷ سطر.
**آغاز:** بسم... الحمدلله علی آلائه... اما بعد بدانکه لغت به معنی لهجه و زبانست چنانکه زبان فارسی را لغت فرس گویند، همچنین زبان عربی را نیز لغت عرب میکویند...

**انجام**: نیز علامت اسم مفعول با لام و الف و تا جمع مؤنّث و تنوین علامت اسمیه تم.

## ۲۳/۴
## مختصرالعروض
## عبدالکریم بن ابوالقاسم ایروانی

**توضیح**: مؤلف این کتاب را برای فرزند خود میرمحمدعلی میرزا و به نام محمدشاه (۱۱۹۳-۱۲۱۱ هـ) تألیف کرده است (فهرست نسخه‌ها، جلد ۳، ص ۲۱۷۳).

همان مشخصات، از ۵۹ب - ۷۲ب، ۱۶ سطر، خط شکسته نستعلیق.

**آغاز**: بسم... صدرو عروض سپاس وافر متدارک که ابتدا و ضرب آن به ارکان و اوتاد خلود...

**انجام**: همزهٔ مکسوره در اولش درآورند و فاءالفعل ش را ساکن گردانند و لام‌الفعلش را مفتوح و مکرّر.

**توضیح**: انجام افتاده است.

## ۲۴
## روزنامهٔ خاطرات اعتمادالسلطنه
## محمدحسن خان اعتمادالسلطنه (صنیع‌الدوله) مترجم همایون

**موضوع**: سفرنامه **زبان**: فارسی

محمدحسن خان از رجال مشهور دورهٔ ناصرالدین شاه قاجار، در گذشته ۱۳۱۳ هـ. ق. است که آثاری چون مرآت‌البلدان، مطلع‌الشمس و منتظم ناصری دارد، روزنامهٔ خاطرات او از ۲۹ جمادی‌الاول تا ۱۴ شوال ۱۳۱۳ هـ. (پنج روز قبل از فوت او) بر جای مانده است. این کتاب را آقای ایرج افشار در ۱۳۴۵ هـ. ش و بار دیگر در ۱۳۵۰ چاپ و منتشر کرده است.

این کتاب مجلد سوّم و چهارم خاطرات اوست. به شمارهٔ ۳۶ هم مراجعه کنید.

**خط**: شکسته نستعلیق، **نام کاتب**: ندارد، ظاهراً به خط خود اعتمادالسلطنه، **سال کتابت**:

ندارد، ۱۳۰۰ ه‍ / ۱۸۸۳ م، **قطع بیرونی:** ۲۱/۵×۱۳، **قطع درونی:** ۱۷/۵×۱۰ سانتی‌متر، ۸۱گ و ۱۳۳ صفحهٔ دیگر. ۱۵ س، **جلد:** تیماج مشکی، **کاغذ:** آهارزدهٔ خط‌دار، نام روزها و تاریخها به قرمز، و بعضی جاها خط خورده.

**آغاز:** بسم‌الله تبارک و تعالی شأنه.

چهارشنبه ۱۱ جمادی‌الاولی ۱۳۰۰ هجری مطابق مارس ۱۸۸۳ مسیحی قوی‌ئیل ترکی عید نوروز سلطانی شد...

**انجام:** الحمدلله زنده و سلامت هستیم تمام شد کتاب سال سوم روزنامه خودم والسلام.

**آغاز مجلد چهارم:** بسم‌الله تبارک و تعالی شأنه.

پنجشنبه ۲۲ جمادی‌الاولی سند ۱۳۰۱ هجری ۲۱ مارس ۱۸۸۴ مسیحی شروع بروزنامهٔ سیچقن‌ئیل می‌کنم...

**انجام:** ... بحمدالله که سال پیچی‌ئیل را باتمام رساندم تا خداوند عالم در تخاقوی‌ئیل چه تقدیر کرده باشد والسلام.

**توضیح:** آقای افشار توضیح داده‌اند که مؤلّف در ابتدای این سال به اشتباه سیچقان‌ئیل نوشته است. صحیح آن پیچی‌ئیل است (روزنامهٔ خاطرات، پاورقی ص ۳۴۶).

## ۲۵/۱
## لوایح
## نورالدین عبدالرحمان جامی

**موضوع:** عرفان　　　　**زبان:** فارسی

جامی این کتاب را به نام شاه همدان تألیف کرده است.

**خط:** نستعلیق خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ۱۲۹۶ ه‍. در قدس تحریر یافته است. **قطع بیرونی:** ۲۳×۱۲/۵، **قطع درونی:** ۱۸×۸/۳ سانتی‌متر، ۱آ - ۷۸ب گ، ۱۵ س، **جلد:** گالینگور ضربی، **کاغذ:** زرد آهارزده، همهٔ صفحات مجدول قرمز، نظم و نثر در درون جدول نوشته شده، عنوانها به خطّ جلی.

**آغاز:** بسم... ربّ وفّقنالتّکمیل والتتمیم لااحصی ثناءعلیک کیف وکلّ ثناء یعودالیک...

انجام: مرغ غم او به حیله شد ما را رام     خاموش که مرغ رام رارم ندهی
تم‌الکتاب... درارض قدس تحریر شد ۱۳۹۶ (دو شبیه سه است) ولی در دیگر رساله‌ها سال ۱۲۹۶ است.

## ۲۵/۲
## بی‌سرنامه
## عطار نیشابوری

موضوع: عرفان     زبان: فارسی

همان مشخصات، از ۳ب - ۳۷آگ، ۱۸ سطر:
آغاز: بسم... من بغیر از تو نه‌بینم در جهان     قادر و پروردکار کامران...
انجام: من خدایم من خدایم من خدا     فارغم از کبر و کینه و ز ریا
باتمام رسید بی‌سرنامه شیخ‌العارفین والمتحققین شیخ عطار رحمت‌الله علیه وعلی... بیست وپنجم شهر ربیع‌الثانی من شهور سنه ۱۲۹۷.
توضیح: در ۳۸ب نه بیت متفرقه آمده است.

## ۲۵/۳
## جلوات ناصریّه
## محمداسماعیل بن محمد جعفر اصفهانی

موضوع: حکمت     زبان: فارسی

همان مشخصات، از ۴۱ب - ۵۳ب‌گ، ۱۸ سطر:
آغاز: بسم... سبحانک اللهمّ یا من تحیّرالعقول فی کنه ذاته فتجلی باسمائه وصفاته فی مظاهره...
انجام: از هشیاری برآتا ببینی که آب یک جوئیم.

**توضیح**: پایان کتاب ناقص مانده است. اوراق پایانی کتاب مجدول و خالی است.

## ۲۶
## اصول علم منطق
## مؤلف نامعلوم

**موضوع: منطق** **زبان: فارسی**

ظاهراً کتاب درسی است، پرسش‌هایی در پاورقی مطرح شده است که خواننده باید پاسخ آنها را بدهد.

**خط**: نستعلیق خوش، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظاهراً خیلی جدید. **قطع بیرونی: ۱۲×۱۸/۵**، **قطع درونی**: ۸×۱۵ سانتی‌متر، **۱۵۵ صفحه** (صفحه شمار دارد) **۱۵ س**، **جلد**: مقوایی باروکش ابر و باد عطف پارچه‌یی، **کاغذ**: سفید نازک، عنوان‌ها به خط نسخ جلی.

**آغاز**: اصول علم منطق مقدمهٔ اوّل، بسم... هر علمی از علوم تدوین شده از سه جزء عمده تشکیل یافته: ۱ـ موضوعات ـ آنچه راکه در علم از آثار مخصوصه...

**انجام**: قسم اول از رؤس ثمانیه چون منقسم بدو قسمت میشد یعنی غرض و فائده لذا مجموع اقسام هشت قسِم میشود.

## ۲۷
## صحیفهٔ سجّادیّه
## علی بن حسین(ع)

**موضوع: ادعیه** **زبان: عربی**

آغاز و انجام کتاب افتاده است.

**خط**: نسخ، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظ ۱۳ هـ، **قطع بیرونی: ۱۲/۵×۱۹**،

**قطع درونی**: ۱۷×۱۳ سانتی‌متر، ۱۳۲ گ، ۱۲ س، **جلد**: مقوایی الحاقی و جدا شده از متن، **کاغذ**: سفید نازک.

**آغاز**: علیه‌السلام وحدّثنی انّ اباه محمّدبن علی علیهماالسلام املاهُ علیه واخبره انّه من دعاء ابیه علی بن‌الحسین علیهم السلام...

**انجام**: ومحیای ومماتی لله ربّ‌العالمین لاشریک له و بذلک

## ۲۸/۱
## رسالةٌ فی‌الطّبیعیّات
## مؤلف نامعلوم

**موضوع**: فلسفه **زبان**: عربی

آغاز افتاده، یک برگ با وصّالی بر نیمه‌یی از ورق باقی مانده از کتاب افزوده‌اند.

**خط**: نستعلیق، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظ: ۱۲ ه، **قطع بیرونی**: ۲۱/۵×۱۳/۵، **قطع درونی**: ۷×۱۳ سانتی‌متر، ۱آ - ۳۸ب گ، ۱۵ س، **جلد**: مقوایی روی کاغذی عطف گالینگور، **کاغذ**: زرد نازک آهارزده، گاهی محشّی، بالای عبارات اصلی خط قرمز کشیده.

**آغاز**: الاجسام ویحصل‌العلم به وجود هالها بضم الحل والتجربه فتأمّل...

**انجام**: هذا آخر ماتیسّر لنافی‌الطبیعیّات والحمدلموفق الخیرات تمت تم

## ۲۸/۲
## رسالة فی الالهیّات
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات: از ۳۹ب - ۵۳ب گ.

**آغاز**: بسم... الالهیات قال‌الشیخ فیکون هذاالنمط فی‌الوجود المطلق والوجودات

الخاصّه...
**انجام**: کمایطلق علی مانقله الشارح عن الشفا وهوالرطوبة الغریبة الحادثة علی ظاهر.
**توضیح**: انجام افتاده است.

## ۲۹
## [شرح هدایةالحکمة اثیرالدین ابهری]
## [قاضی امیرحسین میبدی]

**موضوع**: منطق و طبیعیّات **زبان**: عربی

اثیرالدین از علمای بزرگ در منطق و حکمت در قرن هفتم بود. کتاب‌هایی دارد که از معروف‌ترین آنها از الزّبده و هدایه را می‌توان نام برد. وفاتش در ٦٦٠ هـ، یا ٦٦٣ و یا ۷۰۰ هـ. اتفاق افتاده است.

(ریحانه، جلد ۱، ۷۴؛ فهرست کتب چاپی عربی، خانبابامشار، ص ۵۰۳-۵۰۴)

قاضی میرحسین (درگذشتهٔ ۹۱۱ هـ) شرحی معروف بر آن کتاب نوشته است که از کتب درسی حکمت است.

(تاریخ ادبیات در ایران، جلد ۳، بخش ۱، ص ۲۵۴-۲۵۵)

**خط**: نستعلیق متوسّط، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۱ هـ، **قطع بیرونی**: ۱۸×۸/۵، **قطع درونی**: ۱۱/۵×۴/۵ سانتی‌متر، ۱۱۴گ، ۱۹ س، **جلد**: تیماج مشکی، **کاغذ**: زرد نازک و آهارزده، بالای پاره‌یی عبارات خط قرمز کشیده.
**آغاز**: المدحق الفاضل اثیرالدین مفضل بن [...] قدّس‌سرّه فالتمس منی بعض المترددین...
**انجام**: و من ارادالاستقصاء فی‌الحکمة والوقوف علی مذاهب الحکماء فلیرجع الی کتابناالمسمی بزبدةالاسرار ظنی ان‌الواجب علی طالب الحق مطالعة کتب.
**توضیح**: ظاهراً یک ورق از آغاز و ورقی از انجام کتاب افتاده است.

## ۳۰/۱
## [شرح حاشیه]
## مؤلف نامعلوم

موضوع: فقه　　　زبان: عربی

مقابله شده و پایان اوراق رطوبت دیده.

خط: نستعلیق ریز متوسّط، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۳ هـ، قطع بیرونی: ۱۵×۲۱، قطع درونی: ۸/۵×۱۵/۵ سانتی‌متر، ۱ب - ۴۸آگ، ۲۲ س، جلد: تیماج تریاکی ضربی، کاغذ: سفید آهارزده.

آغاز: بسم... الحمدلله رب‌العالمین... قال فی الحاشیة ما کان متعلقة...

انجام: و ان کانا فیه اشدّ تقارنامن مخرجی المرءة فتدبّر تمام شد.

## ۳۰/۲
## مسائل الاصولیة
## مؤلف نامعلوم

موضوع: اصول　　　زبان: عربی

همان مشخصات، از ۴۹ب-۱۰۲ب گ، نام کاتب: علیّ‌النوری، سال کتابت: ۱۲۴۵ هـ، از روی نسخهٔ عبدالله بن حاجی محمّدالبشروی والخراسانی، تاریخ کتابت: یوم‌الاثنین ثانی عشر اوّل الربیعین فی تاریخ سنة تسعة و خمسین والف هجری.

آغاز: بسم... الحمدلله علی جزیل آلائه والشّکر علی جمیل نعمائه... فهذه رسالةٌ وافیة و جملة شافیة محتویة علی تحقیق المهم من‌المسائل الاصولیة سیّما مباحث الادلّة العقلیة...

انجام: هذا آخر ما اخترنا من‌المطالب الاصولیّة المبرهنة بالنصوص والادلّة القاطعه اماالعبد المذنب عبدالله بن... قدفرغ تراب لاقدام الطالبین علی‌النوری من تسوید هذا الکتاب اللهم اغفرله ولوالدیه سنه ۱۲۴۵.

## ۳۰/۳
## مفاتیح الفیض [احتمالاً مفاتیح‌الشّرایع[ ]کتاب‌الصلوة] ۱۷۹آ
## [ملامحسن فیض کاشانی]

**موضوع: فقه**

همان مشخصات، خط نسخ، ۱۴ س، از ۱۰۵ب - ۱۷۹آ گ.

**آغاز:** بسم... الحمدلله الذی هدانا لدین الاسلام ومنّ لنا الشرایع والاحکام بوسیلة نبیّه المختار واهل بیته الاطهار...

**انجام:** وجوّزه علی کراهة وهوالاصحّ جمعاً بینها و بین مادلّ علی جواز من الصّحاح المستفیضة قدتم کتاب الصلوة الموسومة بمفاتیح الفیض طاب ثراه.

## ۳۱
## مکتوب‌های کمال‌الدوله
## کمال‌الدوله

**موضوع: نامه‌های تاریخی**

شاهزاده کمال‌الدوله دهلوی که پدرش در زمان تیمور به هندوستان هجرت کرده، به دست خود به نواب جلال‌الدوله شاهزادهٔ ایران نوشته است. نامه‌ها در سال ۱۲۸۲ هجری از تبریز نوشته. چون پاره‌یی الفاظ از زبان فرانسه در آن دیده می‌شد که خواندن آن دشوار بود، ترجمه‌اش را بعینه با حروف اسلامیّه نقل کرده و در هفت صفحه در ابتدا افزوده‌اند.

**خط:** نستعلیق و شکستهٔ خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ. ق ۱۳ هـ. **قطع بیرونی:** ۲۲/۲×۱۷/۸، **قطع درونی:** ۱۷/۲×۱۲ سانتی‌متر، ۸۶ گ، ۱۷ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی رویه مشکی الحاقی، اوراق پراکنده، **کاغذ:** زرد نازک فرنگی، گاهی محشّی، رویهٔ صفحه مهری بنفش دارد که ظاهراً A و H روی هم قرار گرفته و به صورت IAI درآمده است.

**آغاز:** بنام ایزدیکتا صورت سه [...] مکتوبی است که شاهزادهٔ آزاده کمال‌الدوله دهلوی که پدرش در زمان شاه تیمور ازایران بمرزوبوم هندوستان هجرت کرده...

انجام: سر از بیابان هولناک لایتناهی وهمی در اورده منکر اساس دین اسلام شدند و فرقهٔ دیگر غالی دسته آخر خارجی گروهی دیگر رافضی (مهر بنفش).

## ۳۲
## دیوان قصاید حکیم قطران
## قطران تبریزی

**موضوع:** دیوان

دوبرگ در ابتدای کتاب ظاهراً در شرح احوال قطران تبریزی است که آغاز و انجامش افتاده است. کتاب گاهی محشّی است.

**خط:** نستعلیق متوسّط، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظاهراً ق ۱۳ ﻫ. **قطع بیرونی:** ۱۴/۲×۱۸/ ۲۰، **قطع درونی:** ۸×۱۵/۵ سانتی‌متر، ۲+۷۲ گ، ۱٦ س، **جلد:** کالینگور سرخ الحاقی، **کاغذ:** زرد نازک آهارزده.

**آغاز:** بسم... دیوان قصاید حکیم قطران
فغان من همه زان زلف تابدار سیاه...

**انجام:** شقاق غالیه گون است و نیست غالیه بوی
شکوفه غالیه بویست و نیست غالیه گون

**توضیح:** انجام افتاده است.

## ۳۳
## [کتاب در فقه]
## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** فقه

آغاز کتاب افتاده، رطوبت دیده، چند سطر اوّل ناخواناست.

**خط:** نسخ متوسط، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ ۱۳ ه‍، **قطع بیرونی:** ۱۶×۲۱، **قطع درونی:** ۶/۷×۱۴ سانتی‌متر، ۶۳ گ، ۱۳ س، **جلد:** تیماج قهوه‌ای نرم الحاقی، **کاغذ:** سفیدنازک آهارزده، پاره‌یی عبارات به قرمز.

**آغاز:** [...] واحتج المرتضی رضی‌الله عنه بوجوه الاول ان القائل اذا قال لغیره...

**انجام:** علی ماهوالمعلوم من احوال الائمّة(ع) اقرب واظهر وذالک کافٍ فی‌الترجیح وکلام الشیخ عندی هوالحقّ.

## ۳۴/۱
## مجلس افروز
## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** منظومه

سه کتاب به این نام اوّل به ابن یمین شبرغانی از سدهٔ یازدهم، دوم عبدالرحمان فرزند میرزا پادشاه خطلانی، سوم به نام ملافضلعلی نصرآبادی کاشانی نسبت داده شده است. **(فهرست نسخه‌ها، جلد ۴، ۳۱۶۴-۳۱۶۵)**

اما این نسخه جز آنهاست.

**خط:** نستعلیق خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتاب:** ندارد، ظ ۱۴ ه‍. **قطع بیرونی:** ۱۷×۲۱/۵، **قطع درونی:** ۱۱×۱۷ سانتی‌متر، ۱-۱۰ آ گ، ۱۵ س، **جلد:** مقوایی عطف پارچه‌یی، **کاغذ:** زرد نازک آهارزده.

**آغاز:** بسم... زکان صفاتش نداری خبر مجال سخن نیست دراین رهگذر...

**انجام:** وزان سوی سلمی چه تابنده مهر شده محو آن نور از ماه مهر

## ۳۴/۲
## [مسمّط در مدح علی(ع)]

همان مشخصات، خط شکسته نستعلیق خوش، محمدحسین اردوبادی، ۱۳۲۳ ه‍، ۲۲ آ

- ب۱۱ گ.
آغاز: آمد بهار و دی رفت ای بت سیمین بر
با اندوه وغم تا کی بایست نمودن سر...
انجام: زکینه پاره پاره شد زتیر تیغ و [...]
تمت‌الکتاب بعون الله... اردوبادی سنه ۱۳۲۳.

## ۳۴/۳
## [در قافیه]
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، آ۳۱ - ب۲۳ گ، مجدول، خط نسخ و نستعلیق.
آغاز: رکاب آب آفتاب بو تراب...
انجام: منار مبار اشعار... کار دستار یار

## ۳۵
## رسالهٔ شعله
## مؤلف نامعلوم

موضوع: شعر

در ورق ب۸۲ کتاب را «الرسالةالشعله» نامیده است. غزلیاتی از سعدی و حافظ در لابلای کتاب هست. بالای اوراق زوج ابتدای کتاب هر ورق به نام حیوانی خوانده شده است. ب۱ گربه، ب۲ خوک، ب۳ شیر، ب۴ پلنگ، ب۵ مار، ب۶ سوسمار، ب۷ اغرب (عقرب!) و...
آغاز کتاب افتاده است.
خط: شکسته نستعلیق متوسط: نام کاتب: حسن بن ابراهیم، سال کتابت: ۱۱۱۱ هـ، قطع بیرونی: ۲۱×۱۳/۵، قطع درونی: ۱۴/۵×۷/۸ سانتی‌متر، ۹۸ گ، ۱۷ س، جلد: مقوایی

روی کاغذی، کاغذ: نازک سفید آهارزده.

آغاز: فغان که فرصت دیدن بسوی هم ندهند
غرور حسن ترا شرم دوستی ما را...

انجام: عاقبت کشته تو خواهم شد    بیمروت بکو خدا نکند

باباطاهری که به کفته میرزا ابوالفضل نوشته شد.

من آن الفم که در زرف (کذا) آمدستم    چه نقطه بر سر حرف آمدستم
زهر الفی الف قدی بروید    من آن الفم که در الف آمدستم

حرره حسن بن ابراهیم سنهٔ ۱۱۱۱.

## ۳۶
## روزنامهٔ خاطرات اعتمادالسلطنه
### اعتمادالسلطنه

موضوع: تاریخ

از یکشنبه ۱۹ ربیع‌الثانی ۱۲۹۸ هجری مطابق ۲۱ مارس ۱۸۸۱ مسیحی تا ۱۲۹۹ هجری. پاره‌یی کلمات، ایام و تاریخ به قرمز، گاهی محشّی. به شمارهٔ ۲۴ هم مراجعه کنید.

خط: نستعلیق متوسّط، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ۱۳۳۹ هـ. ق. قطع بیرونی: ۱۳×۲۱ قطع درونی: ۹×۱۶ سانتی‌متر، ۱۱۶+۱۳۵ گ، ۱۴ س، جلد: تیماج مشکی، کاغذ: جدول‌دار جدید.

آغاز: بسم‌الله تبارک و تعالی می‌خواستم روزنامهٔ مفصّل بنویسم و از وقایع عالم که در ظرف سنهٔ ماضیه رو داده شرحی بنگارم که دیباچه و مقدمه برای هذه‌السنه شود...

انجام: تمام شد وقایع یک سال شرح حال خود و دولت ناصرالدین شاه خداوند توفیق دهد که سالها نوشته شود سنه ۱۳ حسب‌الامر جناب جلالتمآب اجل زبدة‌الاشراف ادیب اریب آقا میرزا محمّد دانش ولد ارجمند جناب عمدة‌التجار والاعیان والاشراف حاجی عبدالحسین آقا قلمی کردید به تاریخ شهر ربیع‌الولی ( الاولی) ۱۳۳۹ هجری.

## ۳۷
## التنبیه علی حدوث التَّصحیف
### مؤلف نامعلوم

**موضوع: نقد شعر عرب**

کتاب هفت باب دارد: باب‌الاول: فی تصحیفات‌العلما فی شعرالقدما، باب‌الثانی: فی ذکر ما آثاره‌العلما من‌السهووالزلل علی‌الشعرا، باب الثالث: فی‌ذکر ابیات [و...] مصحّفة فی‌اللّغه، باب‌الرابع: فی ذکر اختلاف من القرآن احتمل هجاها لفظین...، بـاب الخـامس: فـی ذکـر التصحیف نثراً المستعمل عمداً لاسهواً، باب‌السادس: فی ذکر التصحیف عمداً نظماً لانثراً، باب السابع: نیامده است.

**خط:** نسخ و نستعلیق، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ ۱۴ هـ، **قطع بـیرونی:** ۶/۵×۲۱، **قـطع درونـی:** ۱۱/۵×۱۷ سـانتی‌متر، ۱۰۸ گ، ۱۱۵ صـفحه، ۱٦ س، **جـلد:** گالینگور روی مقوا عطف و گوشه پارچه‌یی: **کاغذ:** جدول‌دار جدید. گاهی محشّی، با مرکب الوان.

**آغاز:** بسم... و ما توفیقی الاباللّٰه اطال الله تبارک فی‌العزّوالسرور والامن والحبور وادام نعمتک معاناً علی ابتغاء المکارم و اصطناع المحامد...

**انجام:** فهذا امثلة ینبغی ان تقیس علیها... والحمدلله وحده وصلواته علی محمّد وآله و صحبه وسلّم.

## ۳۸
## دیوان انوری
### انوری

**موضوع: دیوان**

در ۱ب به خط بد غزلی از شمس تبریزی آمده است. در ۲۵۲آ هم به خط بد: اول و آخر علی حیدر و صفدرعلی... آمده است. در آخرین برگ بیت زیر آمده است:

این قدر میخواهمت از کوری چشم رقیب یا تو شوی مهمان من یا من شوم مهمان تو

**خط:** نستعلیق ریز، **نام کاتب:** ندارد. **سال کتابت:** تاریخ ۱۳۲۵ دارد. ۱۸۷ ب گ، **قطع بیرونی:** ۱۴×۲۰/۵ **قطع درونی:** ۷/۲×۱۴/۵ سانتی‌متر، ۲۵۰ گ، ۲۱ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی، **کاغذ:** نازک آهارزده، گاهی محشّی، دوبخش دارد، قصاید تا ۱۸۲ ب، از ۱۸۳ آ تا ۲۵۰ قطعات و رباعیات آمده است.

**آغاز:** بسم... باز این چه جوانی و جمال است جهان را...

**انجام:** زانکه تا دل بکریه خوش نکنم اشک بی‌انتظار می ندهد.

## ۳۹
## [منتخب من صناعة الطّب]
## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** طب

در ظهریه نوشته‌اند: «طبّ قدیم، قلمی»، «این کتاب طب آقا مرحمت کرده به سید محمّد.»

**خط:** نسخ، حواشی و توضیحات نستعلیق، **نام کاتب:** ندارد. **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۲×۱۹، **قطع درونی:** ۵/۵×۱۰/۵ سانتی‌متر، ۱۱۷ صفحه، ۱۱ س، **جلد:** مقوایی فرسوده، رطوبت دیده، **کاغذ:** زرد نازک آهارزده.

**آغاز:** بسم... الحمدلله الغنی الحمید... اعلم انّ‌الطب علم یعرف به احوال بدن‌الانسان من جهة مایصحّ و...

**انجام:** الفصل الثالث عشر فی احوال البطیخ اما سفیدباج فهی ملیّنة والخلنبات.

**توضیح:** انجام افتاده است.

## ۴۰
## [شرح کتاب الفصول]
## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** کلام

در ظهریه آمده است: «انتقل الی جناب السیدحسن بشیر دام ظلّه العالی» آغاز افتاده، ۷۹ ب

به بعد یک برگ وارونه، صحافی مختل، در برش، سطور پایین آسیب دیده، سطر پایانی هم آسیب دیده است.

**خط**: نستعلیق، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظ ۱۳ ه، **قطع بیرونی**: ۱۷/۵×۱۱، **قطع درونی**: ۱۳/۵×۶/۵ سانتی‌متر، ۱۰۰ گ، ۱۵ س، **جلد**: مقوایی عطف و گوشه چرمی، **کاغذ**: زرد آهارزده، محشّی، روی پاره‌یی کلمات خط قرمز کشیده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز**: الاستدلال واکتساب المجهولات من المعلومات والعلوم متشعبّه متکثره والاحاطة بجملتها متعسّرة بل متعذّرة فاذا الواجب علی کلّ عاقل الاشتغال بالاهم فالاهم و...

**انجام**: وفقناالله وایّاکم سعادةالدار الاخرة بملازمة وظایف عبادة الخالق عزوقع بمحمدوآله و عترته الطاهره علی و یرحم الله عبداً قال آمیناهذا ماتیسّرلنا [...].

## ۴۱
## کتاب غررالحکم و دررالکلم
## عبدالواحد بن محمد بن عبدالواحد الآمدی التّمیمی

**موضوع**: دینی

کلمات قصار حضرت امیرالمؤمنین علی(ع) است. بالای ورق اوّل پاره است. حاج سقّازادهٔ واعظ در ربیع‌الثانی ۱۳۷۴ در طهران از یکی از دوستان خود خریده است. قید تملک در ورق آخر دارد.

**خط**: نسخ خوش، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ذیقعده‌الحرام ۱۲۵۳، **قطع بیرونی**: ۱۵/۵×۱۰/۵، **قطع درونی**: ۱۱×۶ سانتی‌متر، ۲۰۸ گ، ۱۵ س، **جلد**: تیماج مشکی شمسه و ترنج‌دار، **کاغذ**: نازک سفید آهارزده، پاره‌یی کلمات و آغاز هر حرف به قرمز.

**آغاز**: بسم... و به نستعین الحمدلله الذی هدانا بتوفیقه الی جادّةِ طریقه و فضّلنا بتوحیده علی کافة عبیده احمده علی نعمه...

**انجام**: ان تقصّر عمله من علمه و یعجز فعله عن قوله تم‌الکتاب.. سنه ۱۲۵۳.

## ۴۲/۱
## [الاشارات والتلویحات]
## غیاث‌الدین منصور

**موضوع: حکمت الهی و طبیعی**

غیاث‌الدین منصور بن صدرالحکما از بزرگان حکمای اسلامی است. وفاتش در سال ۹۴۰ یا ۹۴۸ یا ۹۴۹ هجری در شیراز واقع شده است، در مدرسهٔ منصوریّه مدفون است.

(ریحانه، ۴، ۲۵۹-۲۶۰)

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ ۱۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۹/۵×۱۵/۵، **قطع درونی:** ۴/۷×۱۱ سانتی‌متر، ۵۳-۱ گ، ۱۸ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی، **کاغذ:** زرد آهارزده رطوبت دیده.

**آغاز:** بسم... بعد حمدالله علی آلائه والصّلوة علی انبیائه سیّما سیّدنا محمّد وآله واولیائه یقول الفقیرالحقیر غیاث‌المشهور به منصور انی علقت قدما تعلیقات اسمها کالمسمّی لطائف الاشارات...

**انجام:** الباطل و زعمه الفاسد یمکن [...]

**توضیح:** انجام ناقص است و آخرین ورق بسیار فرسوده و رطوبت رسیده.

## ۴۲/۲
## [نصاب منثور]
## مؤلف نامعلوم

**موضوع: فرهنگ**

همان مشخصات، ۵۷ب - ۵۳آ گ.

**آغاز:** بسم‌الله چراکرده است جواب کفته‌اند بنا بر چندوجه اول برای متابعه و پیروی کلام الله دوم برای اقتداء به مصنفان پیشین بسم برای تیمّن...

**انجام:** زیراکه جزیل نواله دراصل نوال جزیل بوده چون.

**توضیح:** آغاز و انجام افتاده است.

## ۴۳/۳
## [دعای منظوم]
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، خط نسخ و نستعلیق، ب۶۰ - آ۵۸ گ، ۱۲ سطر:
آغاز: تجدنی فی سجودالليل عبدی     قريباً منک فاطلبنی تجدنی
اگر کسی... .
انجام: اناالفرد المدبر فوق [...]     بلاتکليف فاطلبنی تجدنی
والسلام علی کاتبه والسلام والاکرام
توضیح: آغاز افتاده است.

## ۴۲/۴
## [لغات به حروف تهجّی]
## مؤلف نامعلوم

**موضوع: فرهنگ**

همان مشخصات، خط نستعلیق، ۱۱ سطر، آ۸۷ - ب۵۹ گ.
آغاز: بسم... حمد و ثنای مبدع بیمثال وآلت و مخترع پی (کذا) غرض و علّت را و درود فراوان برسید انبیا و واسطه قلادّهٔ اولیا محمد... اما بعد این‌الفاظ چندیست مرتّب و مرکّب بحروفات تحجّی (کذا).
انجام: باب الياء المضمومه يسر آسانی يبوست خشکی يمن خجستکی يوسف حسرت زده، يوح آفتاب والله اعلم بالصواب... الطاهرين الابرار ۵۵ مم...
توضیح: ابتدای هر باب به قرمز.

## ۴۲/۵
## [الفاظ متداول]
## مؤلف نامعلوم

موضوع: فرهنگ

همان مشخصات، خط نستعلیق، آ۱۰۹ - ب۸۷ گ.
آغاز: بسم... [همانند پیشین] ... اما بعد این لفظ چندست از مفردات و مرکبات که بر زبانها متداول است و در رقمهای و نامه‌های پارسی و تازی مستعمل...
انجام: ظلکم ظلیل وعدوّکم ذلیل سایهٔ شما سایه کننده باد و دشمن شما خوار و بی‌اعتبار زبدةالخواتین بهترین خاتونان تمام شد این رساله بعون‌الملک المستعان... المعصومین مم.

## ۴۲/۶
## [دارونامه]
## مؤلف نامعلوم

موضوع: پزشکی

همان مشخصات، خط نستعلیق بد، ب۱۱۷ - ب۱۱۰ گ، سطور مختلف:
آغاز: بسم... قیلان قلیان از جهت کوفت و آتشک و جرب والکه مجرّب بگیرند برگ مورد...
انجام: در یک شبانه‌روز تأثیر دارد اگرچه در بعضی امزجه بیشتر تأثیر دارد والسلام.
توضیح: در ب۱۱۷ دارویی آورده‌اند که از برای باد مفاسیل (ظ: مفاصل) نافع میباشد.

## ۴۳
## [رساله در هیأت]
## مؤلف نامعلوم

موضوع: هیأت
اشکال به قرمز در متن و حاشیه، محشّی، فرسوده.

**خط:** نستعلیق و نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ظاهراً شعبان ۱۰۴۸ ﻫ، **قطع بیرونی:** ۱۰/۵×۱۶/۵، **قطع درونی:** ۵×۱۱ سانتی‌متر، ۵۷ گ، ۱۰-۱۵ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی نرم. **کاغذ:** نازک و زرد فرسوده.

**آغاز:** بسم... الحمدلله ربّ‌العالمین... اما بعد این کتاب مشتملست بر مقدمه و دو مقاله مقدمه در بیان آنچه پیش از شروع در این علم دانستنی است و آن دو قسم است قسم اول در آنچه تعلق بهندسیات دارد...

**انجام:** مرصوده بیست وسه برابر زمین است والله اعلم و احکم بحقایق الاشیا کماهی تمت بتاریخ عصر یوم‌الثلثا شهر شعبان المعظم سنه ثمان واربعین‌والف؛ و مائة وستین ورق.

## ۴۴/۱
## خلاصة‌الهیئة
## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** هیأت

تلخیص کتاب خواجه غیاث‌الدین علی‌اصغر است.

**خط:** نستعلیق خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظاهراً ۱۳ ﻫ، **قطع بیرونی:** ۱۱×۱۶/۵، **قطع درونی:** ۶/۵×۱۱/۵ سانتی‌متر، ۲۸ گ، ۱۲ س، **جلد:** گالینگور قرمز، **کاغذ:** زرد آهارزده. اشکال به قرمز.

**آغاز:** هوالعزیز تعالی شأنه رساله خلاصه الهیئة بسم...

الحمدلله الذی کورالّلیل علی النهار للراحة والعیش لسکّان الاقطار و خلق الفلک الدوّار و الکواکب السیّار...

**انجام:** سال قمری از سال شمسی کمتر است بده روز و بیست ساعت نیم والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب تمام شد نسخه خلاصه الهیات.

### ۴۴/۲

### [براهین هندسی]

### مؤلف نامعلوم

**موضوع: هندسه**

همان مشخصات، خط: شکسته نستعلیق، آ۳۱ - ب۲۸ گ.

**آغاز:** بسم... بدانکه بحسب براهین هندسی و دلایل اقلیدسی چنان ثابت شده است که از سطح تا زمین مقعرفلك قمر سی وشش هزار ودویست ونود وپنج فرسخ است...

**انجام:** از جمله سید وشصت درجه باقی مانده... والسلام والاکرام.

(فهرست نسخه‌ها، ۱، ۲۵۳)

### ۴۴/۳

### تحفهٔ محمدیّه

### [میرزاقاضی فرزند کاشف‌الدین محمّد اردکانی یزدی، شاگرد بهایی]

**موضوع: نجوم**

به نام اعتمادالدوله محمدبیگ وزیر اعظم نوشته مؤلف در ۱۰۷۵ ه. درگذشته است.

(فهرست نسخه‌ها، ۱، ۲۵۳)

همان مشخصات، نستعلیق تحریری، ب۵۰ - ب۳۲ گ، تاریخ کتابت: محرم ۱۲۱۵ ه، نام کاتب: ابن محمدباقر قربانعلی.

**آغاز:** بسم... آغاز سطوح نیرمقال طلوع صبح محامد ایزد توانا بود که صباح با ارتیاح را مطلع دیوان ایّام و شفق شام را مقطع این مجموعه انتظام ساخت...

**انجام:** اگر کسی زیاده ازین خواهد به کتب این فن رجوع کند تا مطلوب جاصل شود والله اعلم بالصواب... عفی عنهما.

**توضیح:** کتاب به آقای محمّد گلبن تعلّق داشته است. ظاهراً در میان اوراق افتادگی دارد.

## ۴۵
## [شرح کلمات امام رضا(ع)]
### محمد جلیل بن محمداشرف القاینی

**موضوع: گفتار امامان**

اوراقی از میانه افتاده است. انجام هم افتادگی دارد، محشّی، زیر و بالای برخی عبارات خط قرمز کشیده‌اند.

**خط**: نستعلیق و نسخ، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظاهراً ۱۳ هـ، **قطع بیرونی**: ۹/۵×۱٦/۵، **قطع درونی**: ۵×۱۱/۵ سانتی‌متر، گ، س، **جلد**: گالینگور سبز جدید، **کاغذ**: زرد آهارزده. پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز**: بسم... الحمدلله الذی هونور کلّ شیء و حیوة کلّ شیء المتفرّد الاحدالدی لاشریک له ولااله غیره...

**انجام**: و حافظوا علیهن من قوله تع و مهیمنا علیه وقیل... فقلبت الهمزةها والمیم.

**توضیح**: رادهٔ «المدغمة» در پای آخرین ورق.

## ۴۶
## زادالمعاد
### ملامحمدباقر بن محمدتقی بن مقصود علی
### معروف به مجلسی، درگذشتهٔ ۱۱۱۱ هـ.

**موضوع: دعا**

بخشی از کتاب زادالمعاد است، از باب چهارم در اعمال ماه ذی‌الحجّه. ورق آخر به خط غیر خط کاتب دعای نوروز آمده است.

**خط**: نسخ خوش مشکول، **نام کاتب**: محمدحسین خوینی، **سال کتابت**: ندارد، ظ ؛ ۱۲ هـ، **قطع بیرونی**: ۱۲×۱۸/۵، **قطع درونی**: ۷×۱۲/۵ سانتی‌متر، ۱۴۱ گ، ۱۵ س، **جلد**: تیماج قهوه‌یی، **کاغذ**: زرد نازک آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز، مقابله شده.

آغاز: بسم... باب چهارم در اعمال ماه ذی‌الحجّه و در آن دو فصل است فصل اوّل در اعمالی که در هریک از ده شبانه‌روز اوّل این ماه بجا باید آورد...
انجام: تمام شد اعمالی که میباید در عرض سال به عمل آید مم... کتبه‌الحقیر محمدحسین خوینی مم این مال کربلای آقا محمّد خلف مرحوم آقا رحیم خیمه‌دوز...

## ۴۷/۱
## آداب المتعلّمین
## شیخ طوسی (خواجه نصیرطوسی)
موضوع: فلسفهٔ عملی

این کتاب خواجه نصیر بارها به همراه جامع‌المقدّمات چاپ شده است. کتاب در ۱۳۸۱ به تملک سقازادهٔ واعظ درآمده است.
خط: نسخ بد، نام کاتب: محمدحسین بن رستم [...] هزار جریبی، سال کتابت: رجب ۱۰۹۸ ه‍، قطع بیرونی: ۱۴ س، جلد: تیماج قهوه‌یی ضربی، کاغذ: آهارزدهٔ فرسوده. متن و حاشیهٔ ناشیانه شده، پاره‌یی کلمات به قرمز.
آغاز: بسم... احمدالله علی آلائه واشکر علی نعمائه... اما بعد فکثیر من طلاب العلم لا تیسّر لهم التحصیل و...
انجام: والحمدلله رب‌العالمین وصلی‌الله... فی تاریخ شهر رجب سنه ۱۰۹۸.

## ۴۷/۲
## [فقه]
## مؤلف نامعلوم
موضوع: فقه

همان مشخصات، خط نستعلیق، ۱۳ب - ۱۲آ گ.

آغاز: بسم... بدانکه در باب عقد دایم هرکاه مرد و زن خود ایجاب و قبول گویند...
انجام: مضاف‌الیه مع است ساکن و متحرک میتوان خواند یعنی معی و معی تم تم...

## ۴۷/۳
## [فقه]
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، ۲۴آ - ۱۴آ گ.
آغاز: بسم... الحمدالله الذی احل‌النّکاح... اما بعد غرض از تحریر این رسالهٔ وجیزه آن است که جمع از برادر آن ایمانی و دوستان روحانی فقیر را تکلیف و تحریض نمودند..
انجام: سمعنا مشافهة منه و کتبنا عن رسم خطّه الشریف... من بیاض تلامیه (ظ: تلامیذ) الشیخ بهاءالدین محمد مم.

## ۴۷/۴
## [مسائل الشّرعیّه فی معرفةالاقدار]
## ابن محمدتقی باقر

همان مشخصات، ۸۱آ - ۲۵ب گ.
آغاز: بسم... الحمدلله الذی ارتفع عن مطارح الافهام فلایقال زن صفات عظمته بمیزان العقول و مکیال الاوهام...
انجام: و قدمت فی‌لیلة الخمیس قرةثه شهر جمادی‌الاخر سنه تسع و ثمانون بعدالف من‌الهجرة النبویه کتب هذه الرسالة من نسخةالاصل بواسطة واحدة من خطه دام ظله العالی فی مشهد الرّضا علیه التحیّة والثنا [...] سنه ۱۰۸۹.

## ۴۸
## شرح الهدایةالابهریّة
### حسین بن معین‌الدین میبدی

**موضوع: حکمت**

میبدی درگذشتهٔ ۹۰۴ یا ۹۱۱ ه، شرحی بر هدایهٔ اثیرالدین ابهری نوشته است. این کتاب در تهران چاپ شده است.

(ریحانه، جلد ۶، ۴۸-۵۰)

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** قاضی ابن میرمحمدرضا محمدقاسم الحسینی المازندرانی، **سال کتابت:** ۱۰۴۷ ه، **قطع بیرونی:** ۱۱/۵×۲۰، **قطع درونی:** ۵/۵×۱۱ سانتی‌متر، ۱۵۲ گ، ۱۵ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی، **کاغذ:** زرد آهارزده. بالای پاره‌یی عبارات خط قرمز کشیده‌اند، محشّی، بالای اوراق رطوبت زده.

**آغاز:** بسم... الهدایة امر من لدیه وکلّ شیء امر یعودالیه وله الحمدعلی ما انعم علینا سوابق النعم...

**انجام:** فرغت من تالیفها فی شوال ثمانین و مائة قدوقع الفراغ من تسوید... فی سنه ۱۰۴۷.

## ۴۹
## [دیوان ثنایی]
### میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی

**موضوع: دیوان**

قائم‌مقام از رجال سیاسی و ادبی عهد فتحعلی شاه قاجار است. اشعاری هم دارد که «ثنایی» تخلّص کرده است. او در سال ۱۲۵۱ ه. در عهد محمدشاه قاجار درگذشت و یا به دستور محمدشاه به قتل رسید.

**خط:** نستعلیق و شکسته نستعلیق، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۳ ه. **قطع بیرونی:** حدود ۱۵ س، **جلد:** مقوایی عطف و گوشه میشن فرسوده، **کاغذ:** زرد. عناوین به قرمز، پاره‌یی اوراق سفید رها شده، شیرازه فرسوده و اوراق جابجاست.

آغاز: در مدح گوید:
بـیا و راحت جـان مـن ایـغلام بـیار    منم غلام تو برخیز یکدو جام بـیار...
انجام: کوید ایا شاه بخت باد ترایار    امت موسی بدست شیر عرین است.

## ۵۰
## نصرةالدّین [ردّپادری]
## حاج محمدکریم‌خان کریمی

موضوع: کلام و ردیّه

پادری کشیشی انگلیسی است که ظاهراً در سدهٔ سیزدهم ردّی بر اسلام نوشته، در ایران هم ردیّه‌هایی بر آن نوشته‌اند. ظاهراً این کلمه عنوانی دینی در مذهب ترسایان است، مانند کشیش و بطریق از پاترلاتین. محمدکریم خان می‌نویسد که در ۱۲۵۲ هـجری کـتابی از انگـلیس آوردند که یکی از پادریان ایشان نوشته در هدایت اهل ایران به دین نصاریٰ و فرنگیان، در ربیع‌الاول ۱۲۶۶ یکی از برادران آن کتاب را به من داد. من خواندم و بر آن در یک مقدمه و دو مقصد ردیّه‌یی نوشتم تا مردم ایران بخوانند و از شبهات محفوظ مانند و اگر کتاب به دیار فرنگ رفت، فرنگیان بدانند که مذهب شیعه مذهبی محکم و مضبوط است.
کتاب را امیرزاده نواب احتشام [...] به شخصی بخشیده است که اسمش را پاک کرده‌اند. بعد به ملکیّت محمدمهدی [...] درآمده است.
خط: نسخ، نام کاتب: جلال‌الدین، سال کتابت: ۱۲۷۶ هـ، قطع بیرونی: ۱۴/۵×۲۲، قطع درونی: ۷/۵×۱۵ سانتی‌متر، ۱۸۰ گ، ۱۹ س، جلد: مقوایی عطف گالینگور، کاغذ: زرد آهارزده.
آغاز: بسم... ستایش خداوندی را سزاست که نه از چیزی متولد شد و نه چیزی از او متولد گردیده...
انجام: بکتاب ارشادالعوام رجوع کند و هرکس عربی میداند به سایر کتب ما و همین قدر در این کتاب کافی است و الحمدلله اوّلاً و آخراً و ظاهراً و باطناً.
توضیح: این کتاب در بمبئی به سال ۱۲۷۵ چاپ سنگی شده است.

## ۵۱/۱
## خلاصة‌الحساب
## شیخ بهاءالدین عاملی

**موضوع: ریاضی**

**خط:** نسخ خوانا، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ۱۲۶۸ هـ. ق. **قطع بیرونی:** ۱۱/۵×۲۱، **قطع درونی:** ۷×۱۵/۵ سانتی‌متر، ۲۱ب - ۱آ گ، ۱۶ س، **جلد:** کاغذی ضخیم الحاقی، **کاغذ:** سفید آهارزده، پاره‌یی جاها را احتمالاً برای جدول خالی گذاشته‌اند.

**آغاز:** بسم... نحمدک یامن لایحیط بجمع نعمه عدد...

**انجام:** عن اکثراهل‌الزمان و احفظ الیک والله حفیظ تمت الکتاب.

## ۵۱/۲
## [نقش خاتم سلیمان بن داود]
## مؤلف نامعلوم

**موضوع: دعا**

خط نستعلیق بد، ۲۴آ - ۲۲ب گ، ۱۶ س.

**آغاز:** بسم... بسم‌الله و بالله و من الله والی الله و هذا کتاب من الله العلی العظیم...

**انجام:** یا عزیز یا متکبّر یا ارحم‌الراحمین وصلی الله علی خیر خلقه محمّدوآله الطیّبین الطاهرین.

**توضیح:** در آخر برگ دعایی «جهت تگرگ» دارد.

## ۵۱/۳
## نتایج الافکار
## سیدابراهیم بن محمدباقر موسوی حایری قزوینی

**موضوع: فقه**

همان مشخصات، خط نسخ خوش، **نام کاتب:** سیدابراهیم بن محمدباقر موسوی

حایری قزوینی (مولف)، آ ۸۰ ـ آ ۲۵ گ، ۲۶ س.

آغاز: بسم... وبه ثقتی الحمدلله الذی هدانا بترتیب عوایدالموائد الایادی الی نهایة معارج افهام...

انجام: رجّح‌الله علی سیئاتنا حسناتنا و رفع فی‌الاخرة درجاتنا بمحمدوآله الط. قدفرغ من تألیفه مؤلّفه الفقیر... فی یوم‌الثامن من عشر الثالث من شهرالتاسع من سنةالثامن من العشرالثامن من مأتهٔ الثالثة من الف الثانی حامیاً مصلیا مسلماً.

یـلوح الخـط فـی‌القـرطاس دهـراً وکـاتبه رمـیمٌ فـی‌اتـراب.

توضیح: در آخرین برگ صورت حسابی به خط بد نوشته شده است.

## ۵۲
## دیوان حضرت امیر(ع)
## علی بن ابیطالب(ع)

موضوع: دیوان

ظاهراً یک برگ از آغاز افتاده است. در ۱۲۷۰ هـ. محمدحسین خراسانی در دارالایمان قم ابیاتی در آخرین برگ نوشته است.

خط: نستعلیق بد، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: یوم‌الاربعا، هفتم جمادی‌الاولی ۱۰۱۹ هـ، قطع بیرونی: ۱۳×۱۹/۵، قطع درونی: ۸/۵×۱۳/۵ سانتی‌متر، ۱۱۵ گ، ۱۷ س، جلد: تیماج سرخ نرم، کاغذ: زرد آهارزده، محشّی و مقابله شده به خط بد.

آغاز: یُقاس المرء بالمرء اذا ماهوماشاهُ...

قیاس کرده می‌شود مرد بمرد زمانی که همراه شود او را...

انجام: ولاتجزع الی ماناب خطبٌ... فکم للّهِ من لطفٍ خفیٍّ...

پس بسیار مرخدایراست از لطف پنهانی.

و وفقت علی اتمامه... خیرالبریّه.

## ۵۳
## حاشیه سیّد بر شرح مطالع الانوار
## میر سید شریف جرجانی

**موضوع: منطق**

مطالع الانوار از تألیفات قاضی سراج‌الدین محمودبن ابی بکر بن احمد ارموی درگذشتهٔ ۶۸۲ هـ. است. شرحهایی بر آن کتاب نوشته‌اند که مشهورترین آنها شرح قطب‌الدین شیرازی است. میرسید شریف حاشیه‌یی بر آن شرح نوشته است.

(کشف، ۲، ۱۷۱۵ و بعد؛ *ریحانه*، ۱، ۱۰۸ و بعد)

**خط:** نستعلیق خوانا، نام کاتب: محمدبن محمد صالح درفاری، سال کتابت: شعبان ۱۰۵۶ هـ، قطع بیرونی: ۱۹/۵×۱۲/۵، قطع درونی: ۱۲/۵×۶ سانتی‌متر، ۲۵۱ گ، ۱۹ س، جلد: تیماج سرخ، کاغذ: زرد نازک آهار زده، متن و حاشیه شده، بالای پاره‌یی کلمات خط قرمز و مشکی کشیده‌اند، محشّی.

**آغاز:** بسم... و قال وحید زمانه تغمّده‌الله بغفرانه الحمدلله فیاض...

**انجام:** والعرض اذا کان افراده محسوسه تم فی تاریخ ۲ شهر... سنه ۱۰۵۶ صاحبه و مالکه الفقیرالی الله الغنی خان محمدالاردبیلی.

## ۵۴
## تحریر قواعد المنطقیّة فی شرح الشمسیّة
## قطب‌الدین محمدبن محمدالتحتانی

**موضوع: منطق**

متن کتاب مختصر است از نجم‌الدین عمربن علی قزوینی معروف به کاتبی از شاگردان خواجه نصیرالدین طوسی که در ۶۹۳ هـ. درگذشته است. قطب‌الدین محمد درگذشتهٔ ۷۶۶ هـ. آن را برای غیاث‌الدین محمدبن خواجه رشید از وزیران سلطان محمدخدابنده شرحی کرده است که میان طلاب رایج بود.

(کشف، ۲، ۱۰۶۳)

**خط:** نسخ خوانا، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، **ظ:** ۱۲ ه، **قطع بیرونی:** ۱۹/۵×۱۳، **قطع درونی:** ۱۲×۵/۷ سانتی‌متر، ۱۲۶ گ، ۱۵ س، **جلد:** کاغذی ضخیم‌الحاقی، **کاغذ:** زرد کم آهار، متن کتاب به خط نسخ مشکول در بالای اوراق نوشته شده، کتاب رطوبت رسیده است. پایان کتاب ناقص است.

**آغاز:** بسم... ان ابهی درر تنظم بنیان البیان و...

**انجام:** فان الخط نوع من المقدار وقدیکون نوع من موضوع.

## ۵۵

## هدایةالبشر فی بیان الخیر والشّر

## علی بن شیخ زین‌العابدین مازندرانی

**موضوع:** فلسفه

نام رساله در متن: هدایةالبشر لبیان الخیر والشّر خوانده شده است (۱ ب).

**خط:** نسخ خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ذی‌الحجه ۱۳۲۵ ه، **قطع بیرونی:** ۲۰×۱۴، **قطع درونی:** ۱۵×۹ سانتی‌متر، ۴۶ گ، ۱۴ س، **جلد:** مقوایی عطف و گوشه گالینگور، **کاغذ:** زرد آهارزده، مقابله شده، به خط نستعلیق بد در حواشی اصلاح شده است.

**آغاز:** بسم... الحمدلله... اما بعد فیقول‌العبدالفقیرالی ربّه الغنی علی بن المرحوم المبرورالشیخ زین‌العابدین المازندرانی طاب‌ثراه انّه غیرخفی علی اهل العلم والفضل والکمال...

**انجام:** لوجدتها موافقا لما افدناک والله العالم بحقیقةالامور والیه یرجع الناس فی یوم‌النشور قدتمت الرسالة... فی سنه ۱۳۲۵.

## ۵۶/۱

## نبراس الضّیا

## محمدبن محمد یدعی باقر دامادالحسینی [میرداماد]

**موضوع:** حدیث

در ۸۶ ب و ۸۷ آ ابیاتی به عربی و فارسی نوشته شده است:

آغاز: اللعن علی یزید فی‌الشرع یجوز...

خط: نسخ خوش، نام کاتب: محمدبن علی بن ثابت الحسینی، سال کتابت: ذی قعده‌الحرام ۱۱۱۱ ه‍ ، قطع بیرونی: ۱۲×۱۸، قطع درونی: ۶×۱۱ سانتی‌متر، آ۸۶ - آ۱ گ، جلد: تیماج مشکی فرسوده، کاغذ: زرد آهارزده، ظاهراً برگ اول افتاده است. بالای بعضی کلمات خط کوتاه قرمز کشیده.

آغاز: وعترته الانجبین ردقةاصفیائک وابرارک...

انجام: تعادل الاخلاق والملکات قارّالاستقرار فی وسط‌العالم ویقال الی هنا کتب السیّدالنّحریر... دائماً ابداً م.

## ۵۶/۲
## خلق الاعمال
## میرداماد

موضوع: حدیث

همان مشخصات، ب۱۶۰ - ب۸۷ گ، ظاهراً همان کاتب.

آغاز: بسم... الحمدلله ربّ‌العالمین... و بعد لقد سألتنی افاض‌الله علیک سجال فیوضات‌العالم القدسی...

انجام: العوارض المفارقة اسناد متکرر الی جاعله مقتضبة من.

توضیح: انجام کتاب ناقص است.

## ۵۷
## المختصر خلاصةالمذهب المعتبر
## محقق حلّی

موضوع: فقه

شیخ جعفربن حسن بن ابی‌زکریّا حلّی، معروف به محقّق اوّل صاحب شرایع، متوفی

۶۷۶ هـ، کتاب را النّافع مختصرالشرایع هم خوانده‌اند. این کتاب به همراه شرح آن ریاض‌المسائل بارها در ایران چاپ شده است. نسخه‌های خطی آن هم زیاد است.

(ریحانه ۵، ۲۳۱ و بعد)

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۳×۱۹، **قطع درونی:** ۷×۱۴ سانتی‌متر، ۱۵۷ گ، ۱۵ س، **جلد:** کاغذی ضخیم الحاقی، **کاغذ:** زرد فرسوده، متن و حاشیه شده، محشّی، پاره بی‌کلمات به قرمز، در متن و حاشیه بعضی سطور حاشیه‌ها از میان رفته.

**آغاز:** بسم... الحمدلله الذی صغرت فی‌عظمته عبارةالعابدین و حصرت عن شکر نعمته السنةالحامدین...

**انجام:** والا فمن الخلاف [...] غیره من‌الشجر ویکره بل الخیوط بالرّیق.

## ۵۸
## منهاج النجات
## ملامحسن فیض کاشانی

**موضوع:** فلسفه

**نام کامل کتاب:** «منهاج‌النجاة فی بیان‌العلم الذی طلبه فریضة علی کل مسلم ومسلمه و العمل بموجبه» است و به همراه علم‌الیقین به چاپ رسیده است.

(ریحانه، ۴، ۳۷۸)

وفات فیض در سال ۱۰۹۱ هـ. اتفاق افتاده، بنا بر تاریخ کتابت، کتاب سی سال پیش از وفات مؤلف استنساخ شده است.

کتاب در ابتدا در تملک عبدالله بن محمد مومن بوده، در ۱۲۹۳ به سیدعلی گلپایگانی انتقال پیدا کرده است. در ظهریه کتاب را «منهاج العباد» ثبت کرده‌اند.

**خط:** نسخ خوانا، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ۱۰۶۹ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۲/۵×۱۸/۵، **قطع درونی:** ۷×۱۲/۵ سانتی‌متر، ۸۵ گ، ۱۵ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی نرم فرسوده، **کاغذ:** زرد آهارزده، زیر پاره‌یی عبارات خط قرمز کشیده، پاره‌یی کلمات به قرمز. یک رسالهٔ

دوورقی از مؤلف در پایان کتاب است که بسیار فرسوده است.
آغاز: بسم... الحمدلله الذی هدانا للدین القویم والنهج المستقیم و...
انجام: فتهلک هلاکا لایرجی فلاحک ولاینتظر صلاحک انتهی کلامه اعلی الله مقامه هذا انتها منهاج النجاة وهو تاریخ اتمام تصنیفه تمّت بعونه فی شهر ربیع‌الاولی من شهور سنة ۱۰٦۹.

## ۵۹

## تعلیقة‌علی‌الحاشیة‌للعلامة‌الخفری‌علی‌الهیّات‌الشرح‌الجدید‌للتجرید

## منسوب به جمال‌الدین خوانساری

موضوع: کلام

اصل کتاب تجریدالکلام خواجه نصیر طوسی است. علامه شمس‌الدین محمد خفری حاشیه‌یی بر آن نوشته، جمال‌الدین خوانساری تعلیقه‌یی بر آن حاشیه افزوده است.

(کشف، ۱، ۳۴۶ و بعد)

خط: شکسته نستعلیق، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۴ ه، قطع بیرونی: ۱۴×۱۹، قطع درونی: ۹×۱۳/۵ سانتی‌متر، ٦۸گ، ۱۷ س، جلد: تیماج مشکی الحاقی کوچک‌تر از متن، کاغذ: نازک آهارزده، پنج سطر ابتدای کتاب ناخوانا و پاک شده.

آغاز: المنسوبه الی المولی المحقق العلامة الفهامة جمال‌الملّة والدین الخوانساری المعلقة علی الحاشیة المشهورة للعلامة المحقق الخفری علی الهیّات الشرح الجدیدللتجرید قدجمعتها تذکرة لاهل‌التحقیق...

انجام: فان الانسان لایخلوعن لهو [و] نسیان وعلیه التکلان انّه لمستعان تم هذاالکتاب بعون‌الملک الوّهاب.

## ۶۰/۱

## المشاعر

## صدرالدین شیرازی، مشهور به ملاصدرا

موضوع: حکمت

ظاهراً تا ۴۲ ب خط کاتب است. ٤٦ ب - ۴۲ ب به خط دیگری است.

خط: نستعلیق خوش، نام کاتب: علی حسین ابن کربلایی احمد، سال کتابت: سه‌شنبه هفتم محرم‌الحرام ۱۲۳۲ ﻫ، قطع بیرونی: ۱۰×۱۵/۵، قطع درونی: ۴/۵×۱۰ سانتی‌متر، ۴۶ب - ۱ب گ، ۱۷ س، جلد: الحاقی، کاغذ: زرد آهارزده، عنوانها و پاره‌یی کلمات به خط ثلث جلی و قرمز.

آغاز: بسم... بحمدالله ونستعین بقوّتِهِ الّتی اقام بهاملکوت الارض والسّماء و بکلمته الّتی انشأ بها نشأتی الاخرة والاولی...

انجام: ورائها فعلموا بذلک انهما یتحرکان حول‌الشمس لاحول‌الارض.

## ۶۰/۲

## [حاشیه علی ابطال القول بالزمان الموهوم]

## محمدبن‌الحسین المدعوّ باسماعیل المازندرانی

موضوع: حکمت

همان مشخصات، ۸۰آ - ۴۸ب گ.

آغاز: بسم... و بعدحمدالله المتفرد بالقدم والازلّیة المتوحد بالبقاء والدوام والابدیّه الذی نفدت دونه سلسلة الزمان لاتصافه بالسرمدیة...

انجام: وایاک من الضلالة والغوایة وارشدنا الی مافیه صلاحنا... صلی‌الله علیه وآله بمنّه.

یلوح الخط فی‌القرطاس دهراً وکاتبه رمیم فی‌التراب.

## ۶۱/۱

## عرشیه

## ملاصدرا

موضوع: حکمت

اوراق ۱۷آ - ۷آ سفید است. پایان ناقص رها شده است.

خط: نستعلیق، نام کاتب: صادق‌الحسنی المشهدی، قطع بیرونی: ۹/۵×۱۴/۵، قطع

**درونی:** ۴×۲/۱۰ سانتی متر، ب۸ - ب۱ گ، ۱۵ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی نرم، **کاغذ:** سفید آهارزده.
**آغاز:** بسم... الحمدلله الذی جعلنا ممّن شرح صدره للاسلام فهو علی نور من ربّه...
**انجام:** کثرته و اتصاله عین قبول انقسامه وقلّ.

## ۶۱/۲
## رسالهٔ حدوث
## ملاصدرا

**موضوع:** حکمت

همان مشخصات، ب۸۳ - آ۱۷ گ.
**آغاز:** ویسقط تقدمه علی سایرالاجسام ولامن جهة کونه ذا حدوث و تجدد وانقضاء...
**انجام:** و اختلاف اللیل والنّهار لایات لاولی الالباب انّ فی هذا لبلاغاً لقوم عابدین وصلی‌الله علی خیرخلقه... تم.

## ۶۱/۳
## مسئلةالاتحاد بین العاقل والمعقولات
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، ب۱۱۴ - آ۸۳ گ.
**آغاز:** بسم... الحمدلواهب العلم والحکمة والصلوة علی واسطة الجود والرحمة....
**انجام:** ولایزال الحیوان یقل و یضعف فی‌الحسّ الذی یلیه الی ان یأتی الی الحیوان الصغیر والضعیف ویقف هناک تحت‌الرسالة... صادق‌الحسنی المشهدی.

## ۶۲/۱
## الکبری فی‌المنطق
## میرسید شریف جرجانی

**موضوع: منطق**

در دو صفحه بعدی یادداشتهای متفرقه دارد.

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** کریم بن ملابابا لیکخورانی، **سال کتابت:** ۱۱۹۶ ﻫ، **قطع بیرونی:** ۲۱×۱۱/۵، **قطع درونی:** ۱۴/۵×۵/۵ سانتی‌متر، ۱۷-۱گ، ۱۶ س، **جلد:** میشن قهوه‌یی، **کاغذ:** زرد آهارزده، پاره‌یی کلمات و فصل به قرمز، گاهی محشّی.

**آغاز:** بسم... بدانکه آدمی را قوّتیست، دراکه که درومنقش کردد...

**انجام:** لکن شجرست پس لاحجر باشد... سنه ۱۱۹۶.

## ۶۲/۲
## [در منطق]
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، ۲۱ب - ۷۹ب گ، ۱۶ سطر، محشّی:

**آغاز:** بسم... الحمدلله الذی افتتح بحمدالله بعدبسمله ابتدأ بخیرالکلام و اقتداء بحدیث خیرالانام...

**انجام:** انّه خیرموفق و معین قداتفق الفراغ... سنه ۱۱۹۶.

## ۶۲/۳
## حقایق لایحه علی حاشیة‌المنطق من التهذیب شهاب‌الدین
## مدعو به عبدالله

همان مشخصات، ۸۰ب - ۱۴۱آ گ، ۱۸ سطر.

**آغاز:** بسم... الحمدلله الذی نطقت بحکمته عجائب صفته ودفعت افکار بریّته دون

تصوّر...

انجام: و قداتفق الفراغ تألیفاً من تبیین... من شهور سنه ستّه و تسعین و مائة بعدالف من‌الهجرةالنبویّه.

## ۶۳/۱
## نبراس الضیاء
## میرداماد

خط: نستعلیق، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۳ ه‍، قطع بیرونی: ۱۳×۲۰/۵، قطع درونی: ۸×۱۷ سانتی‌متر، ۳۳ گ، ۲۰ س، جلد: میشن مشکی نرم، کاغذ: الوان.

آغاز: سبحانک اللهم ونحمدک تعالی جدک...

انجام: در اوراق دیگر، حدیث کساء، اشعار متفرقه و یادداشتها آمده است.

## ۶۴
## اسفار
## ملاصدرا

موضوع: حکمت ـ فلسفه

هر چهار کتاب درون یک مجلد است.

خط: نستعلیق ریز، نام کاتب: مصطفی بن عبدالله، سال کتابت: ۱۱۸۸-۱۱۹۴ ه‍، قطع بیرونی: ۱۹×۱۳/۵، قطع درونی: ۱۳/۵×۸/۵ سانتی‌متر، ۲۲۳ گ، ۲۳ س، جلد: میشن مشکی نرم، کاغذ: نازک آهارزده، پاره‌یی عبارات به قرمز، مقابله شده.

آغاز: بسم... الحمدلله‌الذی انار بوجوب وجوده وجوه الکائنات...

انجام: وصفاتها فی طرفة عین هان علیه التصدیق لحمدلله علی‌الاتمام... بحق رسول‌الله.

## ۶۵
## حاشیهٔ مطالع
## جلال‌الدین دوانی

### موضوع: حکمت

حمدبن اسعد یا سعد، مشهور به علاّمه دوانی از علمای قرن دهم هجری است که قریب سی اثر از وی بر جای مانده است. این کتاب شرح مطالع قطب‌الدین رازی است.
(ریحانه، ۲، ص ۲۳۲ و بعد)

**خط:** نستعلیق بد، **نام کاتب:** عبدالله الحسینی المشتهر بمیرمیران (ظاهراً)، **سال کتابت:** رمضان ۱۰۲۵ ه، **قطع بیرونی:** ۱۹/۵×۱۱/۵، **قطع درونی:** ۱۲×۴/۵ سانتی‌متر، ۳۳ گ، ۲۱ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی نرم، **کاغذ:** زرد آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز، محشّی به نستعلیق خیلی ریز.

**آغاز:** بسم... قوله انصاص الوهاب ان اعلم ان‌القصاص ههنا منقول عن معناللغوی...

**انجام:** آخر مایتوقف کل واحدمنها علیه فتامل تمت الحاشیة القدیمة... غفرعنهما.

## ۶۶
## [وصیّت‌نامهٔ نظام‌الملک، نصایح]
## منسوب به خواجه نظام‌الملک طوسی

### موضوع: فلسفهٔ عملی

پایان کتاب ناقص است.

**خط:** نستعلیق خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۳ ه، **قطع بیرونی:** ۱۹/۵×۱۲/۵، **قطع درونی:** ۱۳/۵×۷ سانتی‌متر، ۴۰ گ، ۱۲ س، **جلد:** کاغذی، **کاغذ:** نازک سفید آهارزده.

**آغاز:** حمدی از قطرات باران افزون و سپاسی از حیزّ قیاس بیرون سزاوار بارگاه پادشاهیست...

**انجام:** از کردن بیرون کرده بر بالای جامه نهاد و چند قطعه لعل در آن حمایل بود و...

## ۶۷
## شرح هداية من‌الحكمة قاضی میرحسین
## حسین خلخالی

**موضوع: حکمت**

این کتاب را بابا حسن در اثنای سفر مکّه از دارالسلطنهٔ اسلامبول ابتیاع کرده، در ۱۲۶۹ به تملّک غفار بن میرزا علی‌اصغر شیخ‌الاسلام درآمده است.

**خط**: نسخ، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ۱۰۶۹ هـ، **قطع بیرونی**: ۱۳×۱۹، **قطع درونی**: ۷×۱۴ سانتی‌متر، ۸۶ گ، ۲۳ س، **جلد**: مقوایی، عطف و حاشیه چرمی، **کاغذ**: نازک آهارزده.

**آغاز**: بسم... قوله ان الحکمة علم اه واعلم ان الواجب علی‌الشارع فی‌العلم ثلثة امورالاوّل...

**انجام**: ویسمّی هذا ای الانتقال من بدن الی بدن اخر. قوله هذا اخرما جمعته من تعلیقات حسین‌الخلخالی علی شرح الهدایة... والسلام ۱۰۶۹.

## ۶۸
## اصول الفواید
## عباس موسوی

**موضوع: اصول**

**خط**: نستعلیق، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظ: ۱۳ هـ، **قطع بیرونی**: ۱۲/۵×۱۸/۵، **قطع درونی**: ۵/۵×۱۲/۵ سانتی‌متر، ۱۴۲ گ، ۱۴ س، **جلد**: میش قهوه‌یی نرم فرسوده، **کاغذ**: زرد آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز**: بسم... الحمدلله الذی فاق عن مدح‌المادحین فخر مدحه و عدا وصف الواصفین... اما بعد فیقول الفقیر الی الله القوی عباس الموسوی...

**انجام**: الهادین‌الی‌طریقةالنجاةمن المی‌الجسمانی والروحانی‌وسلم‌تسلیماً کثیراًمم.

## ۶۹/۱
## دیوان اشعار
## روشن

موضوع: دیوان

چندین شاعر تخلّص روشن دارند، معلوم نشد که این کدام یک از آنان است؟ آغاز افتاده است.

**خط**: نستعلیق خوش، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظ: ۱۳ هـ، **قطع بیرونی**: ۱۸/۵×۱۲، **قطع درونی**: ۱۱/۵×۷ سانتی‌متر، ۱^آ - ۱۰۰^آ گ، ۱۱ س، **جلد**: مقوایی جدید، **کاغذ**: زرد نازک آهارزده.

**آغاز**: درین جای ریاکاران در آن مأوای میخواران
تفاوت از حرم روشن جز این نبود کلیسا را

**انجام**: نام روشن ببری فاش که او بندهٔ ماست
جان غم پرورش از بند غم آزاد کنی

## ۶۹/۲
## مناظره شیخ محمدتقی با میرزاخلیل

موضوع: مناظرهٔ شرعی

همان مشخصات، از ۱۰۱ - ۱۷۱گ، ۱۱ س، خط شکسته، ظ: ۱۴ هـ.

**آغاز**: ملامحمدتقی شیخ شریعه در مدرسه کنار حوض نشسته میرزا خلیل طلبه وارد شده می‌گوید سلام علیکم...

**انجام**: این بود تفصیل حکایت جزئی ازکلّی و قالیات و حالات جناب میرزا.

## ۶۹/۳
## [رساله‌یی در طبّ]
## مؤلف نامعلوم

موضوع: طبّ

خط شکسته، ب ۱۷۳^ب - ۱۷۹^آ گ، سطور مختلف:

آغاز: حمد بیحد احدیرا سزاست که ریاض بدن را باب روان...
انجام: عاشق و معشوقی از آن خلوت بیرون ماندند خود را به جایی نرساندند قدتمت.
توضیح: در اوراق دیگر اشعار متفرقه آمیخته به هزل دارد.

## ۷۰
## [کتابی در طبّ]
## مؤلف نامعلوم

موضوع: طبّ

اول و آخر کتاب افتاده است.

خط: متن نسخ، حواشی نستعلیق، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۲ ه، قطع بیرونی: ۱۳×۱۷، قطع درونی: ۶/۵×۸/۵ سانتی‌متر، ۵۵ گ، ۹ س، جلد: گالینگور سبز جدید، کاغذ: ضخیم آهارزدهٔ فرسوده.
آغاز: فی‌القدرة والارادة القدرة صفة تؤثّر وفق‌الارادة و هی میل یعقب اعتقادالنفع...
انجام: لایقال عرضه تحصیل مصلحة العبد لان تحصیل مصلحة.

## ۷۱
## زبدةالاصول
## شیخ بهاءالدین عاملی

موضوع: اصول

خط: نسخ خوش، نام کاتب: مخدوش کرده‌اند، سال کتابت: ۱۲۲۱ ه، قطع بیرونی: ۱۱/۵×۱۶/۵، قطع درونی: ۴/۵×۱۰ سانتی‌متر، ۱۰۵ گ، ۶ س، جلد: میشن قهوه‌یی نرم، کاغذ: سفید آهارزده رطوبت دیده، پاره‌یی کلمات به قرمز.
آغاز: بسم... ابهی اصل ینبغی علیه الخطاب و اولی قول...
انجام: ناخوانا واناالعبد الضعیف [...] المفتقر الی رب‌اللطیف [...] بتاریخ ۱۲۲۱.

## ۷۲/۱

## [فواید]

## محمدباقر بن محمداکمل معروف به وحید بهبهانی و آقا

**موضوع: فقه**

استاد علامهٔ ثانی و از شاگردان سیّد صدرالدین قمی، در اواخر قرن دوازدهم و اوایل قرن سیزدهم هجری می‌زیست. وفاتش در ۱۲۰۵ یا ۱۲۰۶ یا ۱۲۰۸ هـ. در کربلا اتفاق افتاد و در رواق شرقی حرم سیدالشهداء (ع) به خاک سپرده شد.

(ریحانه، ۱، ۵۱-۵۲)

**خط:** نسخ خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۵×۲۱/۵، **قطع درونی:** ۸×۱۳ سانتی‌متر، ۱ آ - ۳۸ ب گ، ۱۹ س، **جلد:** مقوایی جدید، **کاغذ:** نازک آهارزده، کلمهٔ فایده به قرمز.

**آغاز:** و المشافهون کانوا یصلون مع‌الرسول(ص) اومن ینصبه ولانزاع فی وجوب الصّلوة...

**انجام:** والله هوالهادی الی طریقه ولایحصل الهدایةالاّ بارشاده و توفیقه.

**توضیح:** آغاز افتاده است.

## ۷۲/۲

## [فواید]

## محمدباقر بن محمداکمل

**موضوع: (فقه)**

همان مشخصات، ۳۹ ب - ۷۸ ب.

**آغاز:** بسم... الحمدلولیّه... فایدة اذاظهر من فعل‌الشارع اوقوله المطلق...

**انجام:** فی خصوص هذه المسئلة یحتاط ولایجوزله‌العمل باجتهاده لماعرفت.

## ۷۲/۳
## الاجتهاد والاخبار
## وحید بهبهانی، آقا

همان مشخصات، ۷۹ب - ۱۳۵ب گ.
آغاز: بسم... الحمدلله... و بعدفهذه رسالةٌ وافیة شافیة المسمّاة بالاجتهاد والاخبار.
انجام: وعلی مایسکن الیه النفس و تقتضی العادة بصدقه.
توضیح: قریب سه صفحه (طبق یادداشت در آخرین برگ) از پایان کتاب افتاده است.

## ۷۳
## [کتابٌ فی الطبّ]
## ابوالحسن علی بن الحزم القرشی المتطبّب

موضوع: طبّ
خط: نستعلیق، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۳ هـ، قطع بیرونی: ۱۴×۲۲، قطع درونی: ۸/۵×۱۴/۵ سانتی‌متر، ۱۱۲ب گ، ۱۲ س، جلد: مقوایی، عطف و گوشه میشن مشکی، کاغذ: زردآهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز.
آغاز: بسم... قال الشیخ العالم رئیس الحکما ابوالحسن علی بن‌الحزم القرشی... فقد رتبت هذاالکتاب علی اربعة فنون...
انجام: ما یعدل المزاج کتراب الاجاص.
توضیح: انجام ناقص مانده است. در ورق آخر برخی یادداشتهای شخصی آمده است.

## ۷۴/۱
## حاشیهٔ ملاسعدالدین برمتوسّط
## [ملاسعدالدین]

موضوع: قواعد عربی

خط: نسخ تحریری، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۲ هـ، قطع بیرونی:

۲۱×۱۴/۵، قطع درونی: ۸×۱۷/۵ سانتی‌متر، آ۵۰گ، ۲۵ س، جلد: مشکی ضربی فرسوده، کاغذ: نازک آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

آغاز: بسم... الحمدلله الذی انزل‌القرآن... اما بعد فانّ‌الولدالا عزّلماالتمس منّی حواشی کاشفةلتعویضات المتوسّط...

انجام: لکن یصح حعله تمیزاعن اخوف، بتأویل المصدر کما ذکر تمت.

## ۷۴/۲

## حاشیه لابیات المتوسّط

## [ملاسعدالدین]

همان مشخصات، ب۵۳ - ب۱۰۷گ، نام کاتب احمدالرفاعی ابن عبیدالشیخ البغذادی، ۱۱۸۱ هـ.

آغاز: بسم... الحمد... اما بعد فانّ بعض الاخوان التمس منی ان اکتب له حاشیه لابیات المتوسط و...

انجام: وقدوقع‌الفراغ... ۱۱۸۱ فی شهر ربیع‌الاولی ۱۰ یوم.

## ۷۵

## یوسف و زلیخا

## نورالدین عبدالرحمٰن جامی

موضوع: شعر

خط: نستعلیق خوش، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ق ۱۲ هـ، قطع بیرونی: ۱۳×۲۰/۵، قطع درونی: ۶/۵×۱۴ سانتی‌متر، ۱۲۹گ، ۱۵ س، جلد: تیماج مشکی ترنج و سر ترنج فرسوده، کاغذ: فرسوده آهارزده، متن و حاشیه شده، انجام افتاده مجدول، سرلوحه آراسته.

آغاز: هذا کتاب یوسف... بسم...

الهی غنچهٔ امید بگشای...
انجام: سیه کاری مکن چون خامهٔ خویش بشوی از چشم پر نم نامهٔ خویش.

۷۶

## معالم‌الدین و ملاذالمجتهدین

### زین‌الدین بن علی بن احمدبن محمّد بن جمال‌الدین بن تقی‌الدین بن صالح، شاگرد علامهٔ حلّی.

موضوع: دینی

مؤلف به شهید ثانی شهره است و در سال ۹٦۵ هـ. به امر سلطان سلیم عثمانی در قسطنطنیّه کشته شده است.

خط: نسخ خوش، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ۱۱۲۸ هـ، قطع بیرونی: ۱۳×۵/۲۰، قطع درونی: ۵/۵×۵/۱۱ سانتی‌متر، ۳۲۱ گ، ۱۵ س، جلد: مقوایی عطف میشن مشکی، کاغذ: نازک آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز. صفحه اول پارگی دارد.

آغاز: بسم... الحمدلله المتعالی فی عزجلاله عن مطارح الافهام...
انجام: فکلام الشیخ عندی هوالحق المحق قدفرغت من... سنه ۱۱۲۸.

۷۷

## معالم‌الدین و ملاذالمجتهدین

### شهید ثانی

موضوع: دین

شیخ زین‌الدین بن علی بن احمدبن محمّد بن جمال‌الدین بن تقی‌الدین بن صالح شاگرد علاّمه حلّی از فقهای امامیه که در سال ۹٦٦ هـ. در راه استانبول مقتول شد.

(ریحانه، جلد ۳، ۲۸۰ و بعد)

خط: نسخ، نام کاتب: محمدجعفر بن محمدتقی نخجوانی‌الاصل فی بلدة قزوین، سال

کتابت: ربیع‌الاول ۱۲۲۷ هـ، قطع بیرونی: ۱۳×۵/ ۲۰، قطع درونی: ۵/۵×۵/۱۱ سانتی‌متر، ۱۳۱گ، ۱۵ س، جلد: میشن سرخ، کاغذ: آهارزدهٔ فرسوده، بالای پاره‌یی کلمات خط قرمز و مشکی کشیده‌اند.

آغاز: بسم... الحمدلله المتعالی فی عزّجلاله عن مطارح الافهام...

انجام: فکلام الشیخ عندی هوالحق قدفرغ... ربیع‌الاول سنه ۱۲۲۷ مم.

## ۷۸/۱
## ارشادالمنطق
## [مؤلف نامعلوم]

موضوع: منطق

خط: نستعلیق، نام کاتب: عبدالرحیم در مدرسهٔ محسنیّه، سال کتابت: ۱۲۴۰ هـ، قطع بیرونی: ۹×۵/ ۲۰، قطع درونی: ۵/۵×۱۷ سانتی‌متر، ۱۹-۱گ، ۲۸ س، جلد: دف رویی ندارد، کاغذ: الوان رطوبت رسیده.

آغاز: بسم... افتح بحمداللّه [ناخوانا] ...

انجام: مع انّه موصل الی التصدیق تمت الرساله الشریفة فی ید اقل الطلبة عبدالرحیم...

## ۷۸/۲
## تحریرالقواعدالمنطقیة فی شرح الرّسالة الشّمسیّة
## قطب الدّین رازی

موضوع: منطق

همان مشخصات، ۵/ ۱۰×۵/ ۲۰، ۵×۱۳ سانتی‌متر، ۱۷۴-۲۲گ، ۱۵ س، کاغذ نازک آهارزده.

آغاز: بسم... انّ ابهی دررٍ تنظم ینان البیان و ازهرزهر تنشّر...

انجام: والصلوة علی افضل البشر علی‌الاطلاق المبعوث لتتمیم مکارم الاخلاق و علی آله

اجمعین تمت‌الکتاب.

### ۷۹/۱
## النافع یوم‌الحشر فی شرح باب الحادی عشر
### مقدادبن عبدالله السّیوری

**موضوع: منطق**

در چهار ورق لغات و یادداشتهای متفرّقه آمده است.

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** عبدالحمید بن محمّدرضا، **سال کتابت:** صفر ۱۲۲۷ ه، **قطع بیرونی:** ۱۱/۵×۱۸، **قطع درونی:** ۶/۵×۱۲/۵ سانتی‌متر، آ۳۷ - ب۵ گ، ۱۹ س، **جلد:** مقوایی جدید، **کاغذ:** الوان، ضخیم. پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز:** بسم... الحمدلله الذی دلّ علی وجوب وجوده افتقار الممکنات...

**انجام:** المرجو من کرمه تعالی ان ینتفع به کما نفع باصله وان یجعله خالصاً لوجهه... تم.

### ۷۹/۲
## وصیّت علاّمهٔ حلّی به فرزند
### علاّمهٔ حلّی

**موضوع: دینی**

همان مشخصات، آ۳۹ - ب۳۷ گ.

**آغاز:** وصیّت... اعلم یابنیّ اعانک الله علی طاعته و...

**انجام:** هذه وصیّتی واللّه خلیفتی علیک والسلام علیک و رحمة‌الله و برکاته.

### ۷۹/۳
## اسرارالصّلوة

همان مشخصات، ب۵۲ - ب۴۰ گ.

آغاز: بسم... الحمدلله... و بعد فهذه رسالة وجيزة مشتمله على افعال الصّلوة...
انجام: والسلام من الله عليكم والحمدلله رب‌العالمين وصلى‌الله... تم.

## ٧٩/٤
## خلاصة‌الاحاديث
## عبدالحميد الاصفهانى

همان مشخصات، ٦٨آ - ٥٣آگ، عبدالحميد بن محمدرضا تفرشى، ١٢٢٨ هـ.
آغاز: بسم... فهرست الابواب والفصول من خلاصه...
انجام: تم‌الحديث الاربعين... تم.

## ٧٩/٥
## وجيزه
## مؤلف نامعلوم

موضوع: درايت

همان مشخصات، ٧٣ب - ٦٨بگ، ١٢٣٩ هـ.
آغاز: بسم... الحمدلله على نعمائه... هذه رسالة عزيزة موسومة بالوجيزة...
انجام: و من القمربالعكس والغلبه لك.
در اوراق ديگر يادداشتهاى متفرقه و آداب استخاره آمده است.

## ٨٠/١
## حكمة عرشيّه
## صدرالدين شيرازى

موضوع: حكمت

خط: نستعليق، نام كاتب: محمد قاسم لنكرانى، سال كتابت: اصفهان ١٢٥٣ هـ، قطع

بیرونی: ۱۱×۱۷/۵، قطع درونی: ۶/۵×۱۲ سانتی‌متر، ۴۷آ - ۱ب گ، ۱۵ س، جلد: تیماج قهوه‌یی نرم، کاغذ: زرد نازک آهارزده.

آغاز: بسم... الحمدلله الذّی جعلنا ممّن شرح صدوره للاسلام...

انجام: و نورّ قلوبنا بانوار الحکمة والیقین... بحقّ محمدوآله.

## ۸۰/۲
## بوارق الملکوتیّة
## محمدالمدعوبسعیدالشریف القمی

همان مشخصات، ۷۹آ - ۴۷ب گ.

آغاز: بسم... الحمدلله واهب العلم والصّور والصّلوة...

انجام: وعدناک من‌الجواب فان فیما ذکرنافصل‌الخطاب والله اعلم بالصوّاب والحمدلله علی ماهداناالدینه وجعلنا من‌الموقنین بتوحیده... والصراط‌المستقیم.

توضیح: در یک صفحه به خط شکستهٔ خوش از مولانا خلیل قزوینی سؤال و جوابی در منطق نوشته شده است.

## ۸۱/۱
## [حاشیه علی ابطال القول بالزّمان الموهوم]
## محمدبن الحسین المدعوّ به اسماعیل المازندرانی

موضوع: حکمت

خط: نستعلیق متوسّط، نام کاتب: حاجی میرمحمدحسین شهیر به قاضیٔ عسکر، سال کتابت: رجب ۱۲۰۷ هـ، قطع بیرونی: ۱۰/۵×۱۶/۵، قطع درونی: ۵/۵×۱۲ سانتی‌متر، ۳۲ب - ۱آ گ، ۱۵ س، جلد: تیماج سرخ، کاغذ: الوان رطوبت رسیده.

آغاز: بسم... وبعدحمدالله المتفرد بالقدم والازلیّة المتوحّدبالبقاء والدّوام... یقول العبد....

انجام: وارشدنا الی مافیه صلاحنا... سنه ۱۲۰۷.

## ۸۱/۲
## تعلیقات علی الحاشیه المنسوبة الی العلامةالخفری، حاشیه سُلطانیّه
## خلیفه سلطان

همان مشخصات، آ۸۴ - ب۳۶گ.
آغاز: بسم... الحمد... فهذه تعلیقات کتبها العبدالغریق فی بحرالعصیان خلیفة سلطان...
انجام: قدفرغ من تسوید... فی مدرسةالکاظمیّة... سنه ۱۲۰۷ هـ.

## ۸۲
## هفت پیکر .
## نظامی گنجوی

موضوع: منظومه

خط: نستعلیق خوش، نام کاتب: بندهٔ حضرت محمدکیش خان محمدبن عبدالغنی قریشی، سال کتابت: ربیع‌الاول ۹۹۸ هـ، قطع بیرونی: ۱۵/۵×۲۵/۵، قطع درونی: ۱۰/۵×۱۷/۵ سانتی‌متر، ۵۴گ، ۲۳ س: چهارستونی، جلد: تیماج سرخ‌الحاقی، کاغذ: زردآهارزدهٔ فرسوده، سرلوحه مذّهب، مجدول الوان و طلایی، عنوانها به قرمز.

آغاز: ای جهان دیده بود خویش از تو...

انجام: دولتی باش هر کجا باشی / در رکابت فلک به فرّاشی
دولتت را که بر زیادت باد / خاتم کار بر سعادت باد
فرغت عن کتابة هذالکتاب... تم.

## ۸۳/۱
## شرح انموذج
## [جمال‌الدین محمدبن عبدالغنی اردبیلی]

موضوع: قواعد عربی

در آغاز چند یادداشت در تاریخ فوت والد، ولادت نور چشمان علاوه شده است. ظاهراً

شرح جمال‌الدین محمدبن عبدالغنی اردبیلی بر انموذج جارالله زمخشری است.

**خط:** نسخ متوسّط، **نام کاتب:** ملامحمّدنبی، **سال کتابت:** محرّم ۱۲۶۰ هـ. **قطع بیرونی:** ۱۲×۲۲، **قطع درونی:** ۶×۱۳/۵ سانتی‌متر، ب۱۰۸ - ب۱ گ، ۱۵ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی نرم، **کاغذ:** ضخیم کم آهار، بالای بعضی کلمات خط مشکی کشیده‌اند. قال و اقول به قرمز.

**آغاز:** بسم... قال: الکلمة مفرد. اقول قبل‌الشروع فی المقصود لابدّمن تقدیم المقدّمة...

**انجام:** لمن ابتلی لشهرالاضداد و عصمنالله... سنه ۱۲۶۰.

## ۸۳/۲
## شرح عوامل ملامحسن
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، آ۱۷۳ - ب۱۱۱ گ، ۲۰ س، نام کاتب: عزیزالله نوری ملقب به کامل (؟) سربدار، ۱۲۵۰ هـ.

**آغاز:** بسم... الحمدلله کما هواهله وکماینبغی لکرم وجهه وعزّجلاله...

**انجام:** فیطلب فی غیرهذالکتاب لانه لایلیق به الاطناب والی الله المرجع والمآب... م.

## ۸۴/۱
## شرح المختصر
## تفتازانی

**موضوع:** بیان

مسعود بن عمر بن عبدالله معروف به ملاسعد تفتازانی در کتاب به نام‌های مطوّل و مختصر نوشته است. تفتازانی در ۷۹۱ یا ۷۹۳ هجری وفات کرده است.

(ریحانه، جلد ۱، ص ۳۲۷ و بعد)

**خط:** نستعلیق ریز، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ظاهراً ۱۲۲۲ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۱×۲۱، **قطع درونی:** ۶×۱۵ سانتی‌متر، ۷۳ گ، ۱۷ س، **جلد:** تیماج قرمز نرم، **کاغذ:** نازک

آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز.
آغـاز: هوالموفق ربّ یسّرولا تعسّر بسم... حمداً لمن خلق‌الانسان وعلّمه البـیان... قـوله نحمدک...
انجام: وانه علی مایشاءالله قدیر و... وعترته الکرام سنه ۱۲۲۲.

## ۸۴/۲
## [رساله در منطق] (اشکال الاربع)
## مؤلف نامعلوم

موضوع: منطق

همان مشخصات،کاغذ الوان، ۷۸ب - ۷۳ب گ، نام کاتب: حبیب‌الله نوری به خواهش ملاجعفرقلی، تاریخ کتابت ۱۲۲۳ هـ.
آغاز: بسم... ای بیان فی غایة الاختصار یکون جامعاً لجمیع شرایط تلک الاشکال علی طریقة الاجمال...
انجام: موجبه جزئیه صغری، سالبهٔ کلّیه کبری نتیجه سالبه جزئیه. قدتمت رساله اشکال الاربع.
توضیح: بعد از فراغنامه، رسالهٔ دیگری آمده است:
آغاز: وظابط (کذا) اشکال‌الاربع آمده است: ۹۴آ - ۷۹آ گ.
چند صفحهٔ الحاقی هم در پایان علاوه دارد که اوراقی از رساله‌یی دیگر است.

## ۸۵
## [یادداشتهای متفرّقه] (کتاب خلفا)
## مؤلف نامعلوم

موضوع: جنگ

نام «کتاب خلفا» در اوّلین برگ نسخه بسیاری از اوراق سفید رها شده.

**خط:** نستعلیق تحریری، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ق ۱۴ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۲×۱۹، **قطع درونی:** ۹×۱۴ سانتی‌متر، ۸۲ گ، ۲۳ س، **جلد:** تیماج نرم‌الحاقی، **کاغذ:** جدید تحریری.

**آغاز:** فی حقوق المسلم علی المسلم فی ۱٦ بحار ص ٦٦ عن‌الکافی...

**انجام:** یادداشتهای متفرّقه.

## ۸۶/۱

## تحفة‌المحمدیّة

## میرزا محمود تبریزی ملقّب به سلطان القرّاء

**موضوع:** تجوید

کتاب چاپی دورهٔ ناصری است.

## ۸۶/۲

## [آداب نکاح]

## مؤلف نامعلوم

**خط:** نستعلیق بد، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۴ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۱×۱۷، **قطع درونی:** ٦×۱۱/۵ سانتی‌متر، گ، ۱۳ س، **جلد:** تیماج نرم مشکی فرسوده، **کاغذ:** الوان.

**آغاز:** بسم... ایجاب زوجت موکلك موکّلتی...

**انجام:** لاتجعل للشیطان فیما رزقنی نصیباً تمت.

## ۸۶/۳

## الشّعاری فی‌العوامل الجرجانی

## محمدبن علی النورانی

همان مشخصات، تاریخ کتابت: ۱۲۹۱ هـ،

آغاز: بسم... احمدک اللهم علی نعمک و آلائک...
انجام: تمام شد کتاب الشعاری که در عوامل جرجانی هست... محرم‌الحرام سنه ۱۲۹۱.

## ۸۶/۴
## جامع‌الشواهد من السیوطی
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، آ۹۷ - ب۸۹ گ.
آغاز: بسم... الحمدلله رب‌العالمین... اما بعد چنین کوید اقل الطّلاب...
انجام: یعنی عنبر و مشک را بر روی خود می‌مالی الترکیب.
توضیح: پایان ناقص مانده است.

## ۸۷
## (یادداشتهای تاریخی)
## مؤلف نامعلوم

موضوع: جنگ

خط: نستعلیق و متفرّقه، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۴ ه، قطع بیرونی: ۱۱×۱۷، قطع درونی: ۹×۱۶ سانتی‌متر، ۲۰۷ گ، ۳۶ س و مختلف، جلد: تیماج تریاکی الحاقی، کاغذ: نازک بسیار فرسوده.
آغاز: فی ولادةالنبی ص. هونورالانواراصل البرایا...
انجام: یادداشتهای پراکنده.

## ۸۸
## [مفردات طبّ]
## مؤلف نامعلوم

موضوع: طبّ

خط: نسخ جلی، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۰ ه، قطع بیرونی: ۱۳×۱۸،

**قطع درونی:** ۶×۱۲ سانتی‌متر، ۲۸۱ گ، ۱۱ س، **جلد:** تیماج مشکی بسیار فرسوده، **کاغذ:** بسیار فرسوده و رطوبت رسیده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز:** الاخلاط ویبقی رمادیتها کاالفریتون والاکّال مایبلع من تقریحه وتحلیله ان ینقص...

**انجام:** العلاج یفتح الفم قبالةالشمس.

**توضیح:** پایان کتاب افتاده است و بسیار فرسوده است.

## ۸۹
## [قانون بین‌الملل]
## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** قوانین

آغاز کتاب افتادگی دارد.

**خط:** نستعلیق تحریری، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ظ: ۱۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۱×۱۸، **قطع درونی:** ۸/۵×۱۶/۵ سانتی‌متر، ۳۱۷ گ، ۱۵ س، **جلد:** پارچه‌یی جدید فرسوده، **کاغذ:** نازک.

**آغاز:** آنها که در اراضی و محدود ثالثاً مطیع بودن بحکومت رابعاً مستقل و حکمران بودن حکومت مذکوره...

**انجام:** حکمرانی دولت ایطالیا به عادت قدیمه و میل مسیحیان دنیا رفتار نموده است.

## ۹۰
## نسخهٔ کهنه در علم کلام از بعضی ابناء عامه
## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** کلام

آغاز و انجام رساله افتاده است.

**خط:** نسخ پخته، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۷ هـ، **قطع بیرونی:**

۱۲/۵×۱۷، قطع درونی: ۸×۱۱/۵ سانتی‌متر ٦گ، ۲۳ س، جلد: مقوایی جدید، کاغذ: زرد ضخیم آهارزده، بالای پاره‌یی کلمات خط قرمز کشیده‌اند.

آغاز: معصیة کبیرة والبیعه طریقاً للامامة لمامرّ انّه علیه‌السّلم نصّ علی امامته نصّاً جلیاً...

انجام: واسلم علی یوم‌الثلثا عن عبدالله بن الحتفی قال کان امیرالمؤمنین [...]

## ۹۱/۱
## شرح عوامل ملامحسن
## مولانا کاظم

موضوع: نحو

خط: نستعلیق ریز، نام کاتب: حبیب‌الله [...] پاک کرده‌اند، تاریخ کتابت: ۱۲۴۲ هـ، قطع بیرونی: ۹×۱۵، قطع درونی: ۵×۱۰ سانتی‌متر، ۱۰۰ گ، ۱۲ س، جلد: تیماج تریاکی، کاغذ: ضخیم کم آهار، بالای برخی کلمات خط قرمز کشیده‌اند.

آغاز: بسم... الحمدلله کما هواهله وکما ینبغی لکرم وجهه و عزّجلاله...

انجام: و علیک و غیرهما تم الشرح الذی صنّفها مولانا کاظم الی مبحث اسماء الافعال بالعوامل... بمحمدٍوآله.

## ۹۱/۲
## [شرح عوامل]

همان مشخصات، از ۱۴۱ ب - ۱۰۰ آ گ. بدون تاریخ.

آغاز: النوع الثانی عشراسماء تجزم الفعل المضارع علی معنی الشرط وتسمّی کلم المجازات...

انجام: الشمس والقمر بحسبان وکان الفراغ من نقلتی من السوّاد الی البیاض قدتمّ هذاالکتاب.

## ۹۲
## (حاشیهٔ شریفه شریفیّه)
### مؤلف نامعلوم

**موضوع: نحو عربی**

آغاز کتاب افتاده است.

**خط:** نستعلیق تحریری، **نام کاتب:** ابن ملامحمدجعفر نوری، **سال کتابت:** ۱۲۳۸ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۱/۵×۲۱/۵، **قطع درونی:** ۶×۱۶ سانتی‌متر، ۱۳۷ گ، ۲۱ س، **جلد:** میشن مشکی‌الحاقی، **کاغذ:** الوان آهارزده، گاه محشّی.

**آغاز:** ان یقال ان لم یعتبر بلاغته فلاعبرة...

**انجام:** تمت حاشیةالشریفه الشریفیه فی بلدةالاصفهان صانه الله تعالی عن‌الحدثان فی مدرسه المشهورة بمدرسة المیرزاحسین فی ید اقل...

## ۹۳
## مبدأ و معاد
### صدرالدین شیرازی

**موضوع: حکمت**

محمدبن ابراهیم بن یحیی ملقّب به صدرالدین و صدرالمتألّهین معروف به ملاّصدرای شیرازی. کتابهای متعدّدی دارد. مبدأ و معاد در تهران چاپ شده است.

کتاب برای محمدعلی بالارستاقی یانه سری قلمی شده است.

در آغاز و انجام یک ورق الحاقی حدیث نقل شده است.

**خط:** نسخ خوش و پخته، **نام کاتب:** محمدالگلپایگانی، **سال کتابت:** شعبان ۱۲۳۵ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۴/۵×۲۱، **قطع درونی:** ۹×۱۵ سانتی‌متر، ۳۱۴ گ، ۱۸ س، **جلد:** تیماج سرخ ترنج و سر ترنجدار، **کاغذ:** زرد آهارزدهٔ ضخیم، موریانه خورده، زیر پاره‌یی عبارات خط قرمز کشیده‌اند، گاه محشّی به خط نستعلیق ناشیانه.

**آغاز:** بسم... سبحانک اللهم یا مبدع‌المبادی والعلل وغایةالثوانی والأول اهدناسبیلا...

**انجام:** تم هذاالکتاب الموسوم بالمبدأ والمعاد...

## ۹۴
## حاشیهٔ خطایی
## مؤلف نامعلوم

**موضوع: معانی و بیان**

**خط:** نسخ تحریری، **نام کاتب:** ندارد. **سال کتابت:** ۱۲۳۲ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۳/۵×۲۱، **قطع درونی:** ۵/۵×۱۲ سانتی‌متر، ۸۶گ، ۱۷ س، **جلد:** کاغذی، **کاغذ:** نازک زردآهارزده، بالای برخی کلمات خط قرمز کشیده‌اند، برخی کلمات به قرمز.

**آغاز:** بسم... هذا کتاب حاشیه خطائی نحمدک اللّهم علی ماا‌عطینا من سوابغ النّعم و بوالغ الحکم ونصلّی علی محمدالهادی للعرب والعجم...

**انجام:** فیقال یترک المعین الی غیرالمعین او ترک الخطاب المعین الی غیرهذه الخطاب قد وقع اتمام...

## ۹۵
## شرح مختصرالشرایع
## مؤلف نامعلوم

**موضوع: فقه**

آغاز افتاده است. انجام هم افتاده است.

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۲ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۴×۲۰/۵، **قطع درونی:** ۷/۵×۱۳ سانتی‌متر، ۱۵۶گ، ۱۷ س، **جلد:** تیماج مشکی نرم فرسوده، **کاغذ:** زرد ضخیم آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز:** ترددالیه دون‌البحث والاطناب والزیادة فی‌الابواب بحیث یکون کالحاشیة علی‌الکتاب...

**انجام:** المفقود بعدعشرسنین وهوقول المفید. الرابع لایقسم حتی یعلم.

## ۹۶

## الملل والنّحل

## ابوالفتح محمدبن عبدالکریم شهرستانی

**موضوع: ادیان**

درگذشتهٔ ۵۴۸ یا ۵۴۹ هـ.

کتاب مقابله شده.

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** صفرالمظفر ۱۲۶۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۵×۲۱/۵، **قطع درونی:** ۱۰×۱۴/۵ سانتی‌متر، ۱۶۷ گ، ۲۱ س، **جلد:** تیماج مشکی، **کاغذ:** کاغذ نازک، اوراق نخستین پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز:** بسم... الحمد... فهرست مافی‌کتاب‌الملل والنحل من‌المذاهب والآراء علی نهج‌التّاریخ وطریق...

**انجام:** و سدّداقواله و احواله و هوحسبنا و نعم‌الوکیل قدوقع الفراغ (در اصل: الفراق) من تحریر هذه النسخة الشریفة من اقل تراب خاک... .

## ۹۷

## شرح الهدایة الابهریّة

## حسین بن معین‌الدین میبدی

**موضوع: حکمت**

نگ. کتاب ردیف ۴۸.

**خط:** نستعلیق و نسخ بد، **نام کاتب:** پاک کرده‌اند، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۴×۲۰، **قطع درونی:** ۱۳×۱۹ سانتی‌متر، ۱۷۱ گ، س، سطور مختلف، **جلد:** مقوایی بسیار فرسوده، **کاغذ:** متفرّقه و بسیار فرسوده.

**آغاز:** بسم... الهدایة امرلدیه وکلّ شیء یرجع ویعودالله والحمدلله.

**انجام:** رواه‌البیهقی فی شعب الایمان من‌المشکات و فی هذا الحدیث دلالة علی تفضیل‌البشرعلی الملائکة تمت الحاشیة المسمات بقلم احدالواقعة (؟) علی‌الخیالی علی [...]

توضیح: اوراق بزرگ و کوچک الحاقی در لابلای کتاب دارد. در ابتدا و انتها دو ورق مطالب گوناگون علاوه دارد.

## ۹۸
## گوهرمراد
## عبدالرزاق لاهیجی

**موضوع:** کلام شیعی

**خط:** نستعلیق متوسّط، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۵×۲۰/۵، **قطع درونی:** ۹×۱٦ سانتی‌متر، ۲۸۳ گ، ۱۵-۱٦ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی نرم، **کاغذ:** سفید ضخیم آهارزده، عنوانها به قرمز.

**آغاز:** بسم... بدانکه این کتاب مرتب است بر مقدمه و سه مقاله و خاتمه مقدمه در اشاره بر مرتبهٔ وجود انسان...

**انجام:** وهذا آخر ما اوردناه والحمدلله المفضل المتعال والصّلوة والسلام علی رسول‌الله واهل بیته الغرّالکرام علیهم السّلام.

## ۹۹
## [مهر و مشتری]
## [عصار تبریزی]

**موضوع:** منظومه

شمس‌الدین محمّد فرزند احمد درگذشتهٔ ۷۸۴ یا ۷۹۲ هـ. از روزگار سلطان اویس ایلکانی، مثنویی است به تقلید از خسرو و شیرین نظامی، در داستان مهر پسرشاپور فرمانروای استخر با مشتری دختر وزیرش، به سال ۷۷۸ هـ. در ۵۱۲۰ بیت. نسخه‌های متعددی از آن در دست است.
(فهرست نسخه‌ها، ۴، ص ۳۲۵۳)

کتاب در ۱۲۸۴ خریداری شده است.

**خط:** نستعلیق عالی، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۱ هـ، **قطع بیرونی:**

۱۲×۵/۲۰، قطع درونی: ۱۴/۵×۷/۵ سانتی‌متر، ۱۳۲ گ، ۱۲ س، **جلد:** تیماج مشکی ضربی، **کاغذ:** زرد آهارزده، مجدول طلایی و الوان، دارای ۴ مینیاتور نسبتاً نفیس.

**آغاز:** بفال سعد بر تختش نشاندند در و یاقوت در تاجش فشاندند...

**انجام:** زدست خرده گیر و ممسکی چند زمانی در خلاص و کاه در بند.

۱۰۰

## [شرح منطق]

## مؤلف نامعلوم

**موضوع:** منطق

آغاز و انجام کتاب افتاده است.

**خط:** نسخ خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۲ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۲/۵×۱۹/۵، **قطع درونی:** ۶/۵×۱۵ سانتی‌متر، ۱۵۳ گ، ۱۸ س، **جلد:** جدیدالحاقی، **کاغذ:** زرد نازک آهارزده، قال واقول به قرمز، مقابله شده، گاهی ورق‌الحاقی دارد، متن و حاشیه شده.

**آغاز:** هوان‌السائل انمایسئل عن المهیئة وهی انّما یتحقّق بجمیع ذاتیاتها المشترکة...

**انجام:** اقول الشعرالّذی تکلم فیه المعلم الاول هوالکلام القیاسی المؤلف من المقدمات المخیّله وهی الّتی توثر فی‌النفس تأثیراً امّا قبضاً اوبسطاً.

۱۰۱

## شرح اشارات ابن سینا

## خواجه نصیر طوسی

**موضوع:** حکمت

مهر تملک اعتضادالعلما رجب ۱۳۲۱ را دارد.

**خط:** نسخ خوش، **نام کاتب:** ابن محمدجعفر محمد صالح الرضوی، **سال کتابت:**

ربیع‌الاخر ۱۰۹۷ ه، قطع بیرونی: ۲۵/۵×۱۳/۵، قطع درونی: ۶×۱۷ سانتی‌متر، ۲۵۰گ، ۲۲ س، جلد: میشن سبز، کاغذ: زرد آهارزده، بعضی عبارات به قرمز، محشّی، بالای بعضی عبارات خط قرمز کشیده‌اند.

آغاز: بسم... قال‌الشیخ هذا اشارات الی اصول و تنبیهات علی جمل یستبصربها...

انجام: بعدان ینظرفیه بعین الرّضا و یتجنّب طریق العناد... من المائة الاولی سنة سبع وتسعین من الهجرة النبویة صلی‌الله علیه وآله.

## ۱۰۲/۱
## الاسفار، سفرالهی
## (ملاصدرا)

موضوع: حکمت

خط: نسخ ریز، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۲ ه، قطع بیرونی: ۲۵×۱۵/۵، قطع درونی: ۱۷×۸/۵، سانتی‌متر، ۹۷گ، ۲۳ س، جلد: مقوایی فرسوده، کاغذ: نازک کم‌آهار، پاره‌یی اوراق خالی رها شده.

آغاز: بسم... الحمدلله الذی انار بوجوب وجوده الکائنات واشرق بنورذاته ذوات الانیّات...

انجام: العالمیة والمعلومیة هناک امر اعتباری ولم یتفطّنوا بان التغایرالاعتباری فی.

توضیح: انجام ناقص است.

## ۱۰۲/۲
## مقدمات‌الحساب
## (غیاث‌الدین جمشید کاشانی)

همان مشخصات، اندازه درونی ۱۸×۸/۵ سانتی‌متر، ۱۹ سطر.

آغاز: المقدمات الحسابیه باسهل وجه وایسرطرق واقل عمل واکثر نفع...

**انجام:** فی اسافل الصفوف علی التّوالی الی ان یَضَع مفعله [...] تحت‌العددبحیث.

**توضیح:** انجام کتاب و آغاز افتاده. پاره‌یی کلمات به قرمز، در صفحات برای جداول جاهای خالی باقی گذاشته‌اند.

## ۱۰۳

## الروضة‌البهیّة فی شرح اللمعة‌الدّمشقیّة (جلد ۲)

## زین‌الدین بن علی بن احمدبن محمد معروف به شهید ثانی

**موضوع: فقه**

محمدبن مکّی معروف به شهید اوّل از فقهای بزرگ امامیّه بنا بر معروف لمعه را در ایّام حبس در دمشق در هفت روز تألیف کرده است و در نزد او غیر از مختصر نافع کتاب دیگری نبوده است. شهید اول را در ۷۸۶ هـ. در حبس شام با شمشیر کشتند، بعد دارش زدند و پس از آن جسدش را سوزاندند.

شیخ زین‌الدین شهید ثانی شارح کتاب در ۹۶۶ هـ. در زمان سلطان سلیم عثمانی در پنجاه وچهارسالگی در راه استانبول به قتل رسید.

**خط:** نسخ خوش، **نام کاتب:** زین‌الدین بن علی بن احمدالشامی العاملی (مؤلف کتاب)، **سال کتابت:** جمادی‌الاولی ۹۵۵ هـ، **قطع بیرونی:** ۲۴×۱۸، **قطع درونی:** ۱۱×۱۶/۵ سانتی‌متر، ۲۰۳ گ، ۲۱ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی ضربی فرسوده جدا شده، **کاغذ:** زرد آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز، بالای بعضی عبارات خط قرمز کشیده، محشّی.

**آغاز:** فله نقلها الی من شآ وان لم یکن البذرمنه وکونها غیرموجوده بین‌المزارعة الثانیة...

**انجام:** و فرغ من تسویده مولفه الفقیر الی عفوالله تعالی و رحمته زین‌الدین علی بن احمدالشامی العاملی... اللهم صل علی محمدوآل محمدتم.

## ۱۰۴

## کتاب سراجی فی علم الفرایض

## مؤلف نامعلوم

**موضوع: فقه و فرایض**

**خط:** نسخ جلی، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۱ هـ، **قطع بیرونی:**

۱۸×۲۲/۵، قطع درونی: ۹×۱۲/۵ سانتی‌متر، ۴۲گ، ٦ س، جلد: کاغذی فرسوده، کاغذ: زرد کم آهار متن و حاشیه شده، پاره‌یی عبارات به قرمز. بین سطرها وهامش توضیحات به عربی و فارسی.

آغاز: بسم... الحمدلله رب العالمین حمدا لشاکرین... تعلموا الفرایض وعلّموها الناس فانها نصف العلم...

انجام: یقسم المال بین الاصول اعنی فی بطن الثانی اثلاثا ثلثة لبنت ابن.

توضیح: انجام کتاب افتاده است.

## ۱۰۵/۱
## حاشیهٔ معالم الاصول
## خلیفه سلطان

موضوع: فقه امامیّه

سیدحسین بن میرزا رفیع‌الدین مرعشی آملی‌الاصل، اصفهانی المنشأوالمسکن، سلطان العلما ملقّب به علاءالدین از علمای امامیّه متوفی بـه ۱۰۹۸ هـ. حاشیه بـر معالم نـوشته است. (ریحانه، ۳، ۵۶ و بعد)

خط: نسخ متوسّط، نام کاتب: الخلیفه (؟)، سال کتابت: ۱۲۴ هـ، (ظاهراً ۱۲۱۴ هـ) قطع بیرونی: ۱۷×۲۲، قطع درونی: ۱۰×۱۴ سانتی‌متر، ۹۱ب - ۱ب گ، ۱۵ س، جلد: میشن‌الحاقی، کاغذ: ضخیم کم آهار، الوان، گاهی برگه‌های الحاقی در وسط، پاره‌یی کلمات به قرمز، محشّی به فارسی و عربی.

آغاز: بسم... الحمد... و بعدفیقول العبد الفقیر فی بحرالعصیان المشرف الی ثانی سیدی شباب اهل الجنان المدعو بخلیفة السلطان...

انجام: تمت هذه التّعلیقة علی کتاب المعالم من مصنفات قدوةالاماجد والافاضل سلطان العلماء خلیفة سلطان الحسینی علی ید اقل الخلیفة فی ستّة عشر من ربیع‌الاول من شهور سنة ۱۲۴ ظ: ۱۲۱۴.

## ۱۰۵/۲
## حاشیه بر شرح الهیّات تجرید
## محمدبن احمد خفری

محمدبن احمد خفری از علمای عهدشاه اسماعیل در گذشتهٔ ۹۳۵ هـ، که رسالات و شروحی بر شرح حکمةالعین و... دارد.

(ریحانه، ج ۲، ۱۵۴)

همان مشخصات، ۱۷۵ب - ۹۲ب گ، ۱۴ س، نام کاتب: استاد علی صحّاف، ۱۲۱۱ هـ:

آغاز: بسم... الحمدلله... اما بعدفیقول الفقیر الی الله الغنی محمدبن احمدالخفری هذه تعلیقات اتفقت منّی علی شرح الهیّات التّجرید قدجمعتها تذکرةً لمن له قلبٌ...

انجام: تمت‌الرساله الدقیقه الشریفه اللطیفه الخفریّة... سنه ۱۲۱۱.

## ۱۰۵/۳
## حاشیه مولانا عبدالرّزاق اللاهجی علی الحاشیة الخفریّة
## عبدالرزاق لاهیجی

همان مشخصات، ۲۹۴ب - ۱۷۷آ گ. محشّی بدون نظم.

آغاز: فمجانسة لفظی الموجِب والموجَب مع ما اشرناالیه صارموجباً لهذاالنّزاع...

انجام: تمت‌الکتاب بعون‌الملک الوّهاب فی ثالث عشر من رجب المرجّب من شهور سنة ۱۲۱۱.

## ۱۰۶
## رجوم الشّیاطین
## حاج محمدکریم خان بن ابراهیم خان قاجار کرمانی

موضوع: ردبابیّه

از کتب مهدیقلی بن عبدالکریم بوده است.

محمدکریم خان از رجال نامی قرن سیزدهم هجری است. از شیخیّه است. پیروانِ او را حاج کریم خانی گویند. وی در ۱۲۸۸ هـ. در کرمان درگذشته است.

**خط:** نستعلیق متوسط، **نام کاتب:** حاج محمدکریم خان (مؤلف)، **سال کتابت:** جمادی‌الاخره ۱۲۷۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۷×۲۲، **قطع درونی:** ۸×۱۳/۵ سانتی‌متر، ۱۱۲ گ، ۱۴ س، **جلد:** میشن مشکی ضربی، **کاغذ:** زرد آهارزده، بعضی کلمات به قرمز، پاره‌یی مشکول، پاره‌یی کلمات خط خورده و اصلاح شده.

**آغاز:** بسم... الحمدلله... یقول العبد الاثیم کریم بن ابراهیم ان هذه رسالة کریمة و کلمات عظیمة بل هی درّة یتیمة...

**انجام:** فرغ من تسوید هذه‌الرساله مولفها فی قریة لِنجر(؟) لیلةالاثنین...

**توضیح:** رساله در ۱۲٦۸ به پایان رسیده، ظاهراً در ۱۲۷۳ بار دیگر مؤلف در آن نظر انداخته. پایان چنین است:

«وقد فرغت عن ترقیمه لیلة السبت الخامس والعشرون من شهر ذی‌القعده سنه ثلث وسبعین بعدالمأتین والالف حامداً مصلّیاً مستغفراً سائلاً.»

## ۱۰۷/۱
## معارج الاصول
## محقق حلّی

**موضوع:** اصول فقه

جعفر بن حسن بن زکریّا معروف به حلّی، محقق اوّل از بزرگان علمای امامیّه در قرن هفتم هجری است. وفاتش در ٦۷٦ هـ. در حلّه اتفاق افتاده و مزارش در همانجاست.

(ریحانه، ج ۵، ص ۲۳۱ و بعد)

در ظهریه قید شده است که میرزا محمد خوانساری کتاب را به فرمایش آقاسیدحسین مازندرانی کتابت کرده است.

**خط:** نسخ ریز، **نام کاتب:** در کتیبه نام کاتب ندارد. **سال کتابت:** ندارد، ظاهراً ۱۳ هـ، **قطع بیرونی:** ۱٦×۱۹/۵، **قطع درونی:** ۸×۱۳ سانتی‌متر، ۲۸ب - ۱ب گ، ۲۲ س، **جلد:** تیماج سرخ، **کاغذ:** زرد آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز، گاهی محشّی.

آغاز: بسم... الحمدلله... و بعدذلک فانه تکرّر من جماعة من الاصحاب ایدهم الله بعصمته و شملهم بعام رحمته...
انجام: فعلی هذاالمنهج یکون احتجاجک علی مایردّ علیک من هذاالباب والله العاصم تم‌الکتاب والحمدلله.

## ۱۰۷/۲
## حاشیهٔ ملامحسن برحاشیهٔ ملاعبدالله
## ملامحسن بن محمدطاهر قزوینی

موضوع: منطق

ملامحسن بن محمدطاهر قزوینی، مؤلف عوامل است به قولی، اگرچه برخی عوامل را تألیف ملامحسن فیض کاشانی می‌دانند. ملامحسن قزوینی در اواسط قرن دوازدهم وفات کرده است.

کتاب حاشیه‌یی است بر حاشیهٔ ملاعبدالله شهاب‌الدین حسین یزدی بر تهذیب المنطق ملاسعدالدین تفتازانی.
همان مشخصات، از ۵۶ب - ۲۹ب گ.
آغاز: بسم... الحمدلله الذی خلق فسوّی... و بعد فیقول العبدالمستضیء بنورالله الباهر المدعوّ بمحسن بن محمدطاهر صفی‌الله عنهما...
انجام: و تنعکس بالعکس المستوی الی آخر ما قلناه سابقاً ایضاً.
رادّه (مرّتین).
توضیح: انجام کتاب افتاده است.

## ۱۰۸
## اشعار مدیحه
## ازگویندگان مختلف

موضوع: جنگ شعر

قصاید و اشعاری است از شاعرانی چون: میرزا زین‌العابدین نجم، میرزا محمد علی

متخلّص به مسکین، میرزا شهاب‌الدین ملقب به تاج الشعرا، میرزا فرج‌الله منشی متخلّص به طرفه و دیگران در مدح سرکار عظمت مدار.

در یک صفحه در پایان در ۲۱ ذی‌الحجه ۱۲۷۴ در عهد پادشاهی ناصرالدین شاه و وزارت سپهسالار اعظم میرزا محمدخان «محمود» یادداشتی به نام سپهدار تحریر کرده است.

خط: شکسته نستعلیق، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ۱۲۶۹ ه، قطع بیرونی: ۲۰/۵×۱۳، قطع درونی: ۱۴×۷ سانتی‌متر، ۵۰گ، ۱۳ س، جلد: میشن سبز نرم جدا شده، کاغذ: الوان، عنوانها به قرمز.

آغاز: ذات او نقش تحسین است در کلک وجود
او چون بیرنک است بروی رنگها را شد قرار...

انجام: برمن منکر که باده بر دست منست    بر آنکه دهد باده بدستم بخشا.

## ۱۰۹

## [اوراقی از دیوان] ظهیر فاریابی

### ظهیر فاریابی

موضوع: دیوان

در ابتدا ۴ ورق اشعاری در نوحه دارد.

خط: نستعلیق بد، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۲ ه، قطع بیرونی: ۱۹×۱۳، قطع درونی: ۸×۱۴ سانتی‌متر، ۷۵گ، ۱۵ س، جلد: فرسوده، یک دف ندارد، کاغذ: فرسوده، رطوبت دیده، کلمهٔ «قصیده»، «قطعه» به قرمز. متن و حاشیه شدهٔ فرسوده.

آغاز: دوش چون زلف او به شانه زدند    رقم کفر بر زمانه زدند...

انجام: [... ناخوانا]    کسوتی کان رسد به زانوی تو.

## ۱۱۰

## نزهة‌الارواح

### امیرحسینی هروی

موضوع: نثر ادبی

حسین بن عالم غوری از گویندگان و نویسندگان اواخر قرن هفتم و اوایل قرن هشتم هجری

است که در شوال ۷۱۸ یا ۷۱۹ هـ. درگذشته است.

**خط**: نستعلق ممتاز، **نام کاتب**: ندارد، **سال کتابت**: ندارد، ظ: ۱۱ هـ، **قطع بیرونی**: ۱۱×۱۷/۵، **قطع درونی**: ۷×۱۲/۵ سانتی‌متر، ۸۷ گ، ۱۱ س، **جلد**: کاغذی، **کاغذ**: الوان آهارزده، مجدول در آغاز، الوان، کمندی مطلّا، طلااندازی بین سطور در آغاز، بعضی کلمات مطلاً و الوان.

**آغاز**: بتوفیقش چو روشن دیدم آواز...

سپاس بیقیاس و منتهای بیمنتها ملکی راکه مُلکش بی انبازست...

**انجام**: هرچه کویی ما هنوز اندر خودی اینهمه جز بانگ بیهنگام نیست

**توضیح**: از پایان مقداری افتادگی دارد.

## ۱۱۱

## [مقدمهٔ یکی از رسالات محیی‌الدین]

## محیی الدین طایی الاندلسی الاعرابی (محیی‌الدین بن عربی)

**موضوع**: عرفان

در ظهریه: «هذه‌النسخه الشریفه من الشیخ الاجل محیی الدین الطایی الاندلسی الاعرابی».

**خط**: شکسته نستعلیق، **نام کاتب**: محمود بن الرشیدالشهیر به مدرّس همدانی، **سال کتابت**: شعبان ۱۳۰۱ هـ، **قطع بیرونی**: ۱۱×۱۵، **قطع درونی**: ۷×۱۱/۵ سانتی‌متر، ۷ گ، ۹ س، **جلد**: مخمل سبز ضربی، **کاغذ**: زرد نازک آهارزده، مجدول طلایی و مشکی، کمندی.

**آغاز**: بسم.. الحمدلله رب العالمین حمداً ازلیاً بابدیتّه وابدیّاً بازلتیّه سرمداً باطلاقه متجلیاً فی مرایا آفاقه...

**انجام**: وقاده الامم و عناصرالابرار و دعایم الاخیار و ابواب الدیان و اصفیاء الرحمن... فی عزة شهر شعبان المعظم سنه ۱۳۰۱.

## ۱۱۲/۱

## (شرح بیست باب در اسطرلاب)

## عبدالعلی بن محمد بیرجندی

**موضوع:** نجوم - ستاره‌شناسی

متن از خواجه نصیر، شرح از عبدالعلی بیرجندی، گاهی محشّی.
**خط:** نسخ ریز، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۲ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۱×۱۷، **قطع درونی:** ۷×۱۳/۵ سانتی‌متر، ۱۲ب - ۱ب گ، ۳۰ س، **جلد:** میشن مشکی نرم، **کاغذ:** زرد کم آهار، اشکال هندسی به قرمز، زیر پاره‌یی سطور خط قرمز کشیده.
**آغاز:** بسم... فاتحهٔ خطاب در هر باب و خاتمه مقال در همه حال سپاس و ستایش حکیمی سزد...
**انجام:** و به سطح فلک اعلی رسد بشرطی که از ربع زیاد نبود و ارتفاع.
**توضیح:** پایان ناقص مانده است.

## ۱۱۲/۲
## (رساله در معرفت ساعات و غیرآن)
## احمد خاتون آبادی

همان مشخصات، از ۱۲ب - ۸ب گ، ربیع‌الثانی ۱۲۲۰ هـ.
**آغاز:** بسم... الحمدلله... ابن رساله‌ایست در باب ساختن بعضی آلات بجهت معرفت ساعات و غیر آن...
**انجام:** منقول از کتاب [...] ضبط احوال الکواکب [...] فی یوم‌الثلثا رابع شهر ربیع‌الثانی سنه ۱۲۲۰ [...].

## ۱۱۲/۳
## هفتاد باب (تحفهٔ حاتمیّه)
## شیخ بهاءالدین العاملی

از شیخ بهایی است به نام وزیر حاتم بیک اردوبادی درگذشتهٔ ۱۰۱۹ هـ. وزیر شاه عباس اوّل.
همان مشخصات، ۲۵ب - ۱۲ب گ، ربیع‌الاول ۱۲۲۰ هـ. نام کاتب ناخوانا.
**آغاز:** بسم... الحمد... چون در تیول خاطر ملکوت ناظر نوّاب قدسی‌القاب عالمیان

مآب...

انجام: و این رساله به لفظ سهولت و آسانی همّت اختتام بافت. اتفق الشروع فیه... سنه ۱۲۲۰ هـ.

## ۱۱۳

## [مقتل حسین(ع)]

## مؤلف نامعلوم

موضوع: مقتل حضرت حسین(ع)

کتابی است که از ولادت حضرت حسین بن علی(ع) به خطوط گوناگون، روی کاغذهای متفرّقه به نظم و نثر تا برگشتن اهل بیت به مدینه جمع‌آوری شده است.

خط: متفرقه، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۴ هـ، قطع بیرونی: ۱۱×۱۷/۵، قطع درونی: متفرقه، ۱۷۵ گ، سطور مختلف، جلد: مقوایی الحاقی، کاغذ: متفرقهٔ جدید.

آغاز: خوانا نیست.

انجام: بند اول از دوازده بند بحرالعلوم.

## ۱۱۴

## (مصنفات ملامهدی نراقی، حاشیه بر الهیات شفا)

## ملامهدی نراقی

موضوع: حکمت

مرحوم میرزا محمدطاهر تنکابنی یادداشتی در آغاز کتاب دارد: «مصنفات مرحوم عالم فاضل ملامهدی نراقی طاب‌ثراه که در علوم عقلیّه نوشته‌اند بعضی از آن در زمان اقامتم در کاشان بتوسط بعضی از آقایان مخادیم که از احفاد آن مرحوم بوده به نظر حقیر رسیده من جملتها حاشیه برالهیات شفا می‌باشد که تمام عبارات متن را نقل نموده و در شرح کلمات شیخ نهایت دقت نظر به کار برده و در بیان مطالب به اغلب حواشی که بر این کتاب شریف از علماء

اقدمین نگاشته شده نظر داشته و لیکن ناتمام است.»
**خط:** سیاه مشق نستعلیق و نسخ، نام کاتب: ظاهراً ملامهدی نراقی، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۲ ه، **قطع بیرونی:** ۱۶×۲۱، **قطع درونی:** ۱۰×۱۳/۵ سانتی‌متر، ۳۶۸ گ، ۱۸ س، **جلد:** الحاقی فرسوده، **کاغذ:** نازک آهارزده، بعضی نوشته‌ها ابطال شده است.
**آغاز:** بسم... یامن لایرجی الشفا الّا من جوده ولایُطلب النّجاة الّا من فیض وجوده... اما بعد فیقول المفتقرالی ربّه الباقی مهدی بن ابی ذرالنراقی...
**انجام:** مایلوح منه امرالظّلام والله الموفق لنیل المرام.

## ۱۱۵
## مجمع‌الفصحا (یا سفینهٔ هدایت)
## رضاقلی خان هدایت

**موضوع:** تذکرهٔ شعرا

در ظهریهٔ کتاب به خط نستعلیق تحریری نوشته‌اند: «وقتی کاتبی خواستم که این نسخه را از سواد درآورد، سیّداحمد نامی از طلاب مدرسهٔ ناصری را معرفی کردند نه خط داشت نه سواد، ولی اجرتش دادم که مشق کند و سپس این نسخه را شروع به نوشتن کرد، به رعایت او از نواقص کار چشم پوشیدم، اینک که مطالعه می‌شود به قدری غلط دارد که از اصلاح عاجز مانده‌ام. خداوند فرصت بدهد که به مرور مطالعه و اصلاح شود.»
**خط:** نستعلیق خوب، گاهی نسخ، نام کاتب: احمد، سال کتابت: ظاهراً ۱۳ ه، **قطع بیرونی:** ۱۷×۲۱، **قطع درونی:** ۹×۱۵/۵ سانتی‌متر، ۷۸۳ گ، ۱۹ س، **جلد:** میشن تریاکی، **کاغذ:** متفرّقه، گاه محشّی به خط کاتب و کاتب دیگر.
**آغاز:** بسم... از مجمع الفصحا نقل شد. اشعار شاه ناصردین ابوالمظفّر است...
**انجام:** ای عشق ترا چه شکر گویم که چنانک      میخواستم آخر آنچنانم کردی
**توضیح:** در آغاز در ۱۳ صفحه قصیده‌یی از مؤمن تفرشی در هجو خلیفهٔ دوم، در پایان هم در سه صفحه قطعهٔ «دوش از جفای خصم ستمگر ظلامه‌یی
بردم به نزد قاضی صلحیّهٔ بلد»

از ادیب‌الممالک فراهانی آمده است.

## ۱۱۶/۱
## غررالفراید
## حاج ملاهادی بن حاج مهدی سبزواری

**موضوع:**

ملاهادی از بزرگان فلاسفه و حکمای اسلامی اواخر قرن سیزدهم هجری است. از وی بیست و سه اثر در فقه و حکمت و شرح بر اسفار ملاصدرا باقی مانده. یکی از آنها غررالفراید است که منظومه‌ایی است در حکمت. سبزواری در ۱۲۸۹ ه در سبزوار وفات یافته و مزار وی در آنجاست.

(ریحانه، جلد ۲، ص ۴۲۲ و بعد)

**خط:** نسخ خوش و شکسته نستعلیق، **نام کاتب:** ابن عبدالحمید محمد مسیح‌الموسوی الاصفهانی، **سال کتابت:** ربیع‌المولود ۱۲۷۶ ه، **قطع بیرونی:** ۱۴×۲۱/۵، **قطع درونی:** ۷×۱۴ سانتی‌متر، ۹۱ ب - ۱ ب گ، سطور مختلف، **جلد:** تیماج سرخ ضربی، **کاغذ:** زرد آهارزده. عنوانها به قرمز، زیر و بالای بعضی سطور خط قرمز کشیده‌اند.

**آغاز:** بسم... یا واهب العقل لک المحامد الی جنابک انتهی المقاصد...

**انجام:** الموسوی الاصفهانی مسکنا قدجعل الله الغری مدفنا

## ۱۱۶/۲
## شرح تجریدالاعتقاد (در متن: تجریدالعقاید)
## (کشف‌المرادفی شرح تجریدالاعتقاد)
## علامهٔ حلّی

همان مشخصات، از ۶۹ ب - ۱ ب گ.

**آغاز:** بسم... اما بعد حمدواجب الوجود علی نعمائه... سمّیته بتجرید الاعتقادان (ن ب : العقاید) و رتّبته علی ستة المقاصد...

**انجام:** و تجویز التأثیر وانتفاء المفسده قدتم کتاب التجرید بعون اللک... بمحمدٍ وآله الامجاد.

## ۱۱۷
## دعای احتجاب امیرالمؤمنین
## علی بن ابی‌طالب (ع)

**موضوع:** دعا

**خط:** نسخ جلی، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، **ظ:** ۱۲ ه‍، **قطع بیرونی:** ۱۶×۲۴/۵، **قطع درونی:** ۱۰/۵×۱۶ سانتی‌متر، ۱۶ گ، ٦ س، **جلد:** میشن سرخ قهوه‌یی نرم، **کاغذ:** آهارزدهٔ نازک، پاره‌یی عبارات به قرمز، مجدول طلایی و الوان.

**آغاز:** بسم... احتجبت بنوروجه الله القدیم الکامل...

**انجام:** فالله خیرحافظاً وهوارحم الراحمین.

## ۱۱۸
## شرایع الاسلام
## علّامهٔ حلّی

**موضوع:** فقه

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، **ظ:** ۱۱ ه‍، **قطع بیرونی:** ۱۸/۵×۲۷، **قطع درونی:** ۱۲/۵×۲۱ سانتی‌متر، ۲۸۱ گ، ۱۹ س، **جلد:** تیماج مشکی فرسوده، **کاغذ:** ضخیم کم آهار و متن و حاشیه شده فرسوده، پاره‌یی کلمات به قرمز، آغاز مفهرس بدون قید صفحه.

**آغاز:** بسم... اللهم انّی احمدک حمداً یقل فی انتشاره حمد کلّ حامد...

**انجام:** فسقط بالجنابة اذرع بین [...] بنسبة دیه من.

**توضیح:** رادّه: «الحق». پایان کتاب ناقص است.

## ۱۱۹
## گوهر مراد
## عبدالرزاق لاهیجی

**موضوع:** کلام

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، **ظ:** ۱۳ ه‍، **قطع بیرونی:**

۱۵/۵×۲۸/۵، قطع درونی: ۸/۵×۱۹ سانتی‌متر، ۱۹۳ گ، ۲۱ س، جلد: تیماج مشکی نرم، کاغذ: آهارزده، زیر پاره‌یی کلمات خط قرمز، گاهی محشّی.

آغاز: بسم... گوهر مرادی که غواص فکرت را از دریای حیرت در کف اندیشه آید...

انجام: و بغایت شدید نباشد بنا بر اشتغال بشواغل حسیّه و علایق بدنیّه است.

توضیح: رادّه: «و بقدر رفض»، انجام افتاده است.

## ۱۲۰

## حدیقةالشیعة

### احمدبن محمّد مشهور به مقدّس اردبیلی

موضوع: زندگینامهٔ بزرگان دین

خط: نسخ، نام کاتب: ابن سیّد صادق یوسف‌الحسینی، سال کتابت: ذی‌قعده ۱۲۴۲ ه، قطع بیرونی: ۵/۲۰×۲۹/۵، قطع درونی: ۱۳×۲۲ سانتی‌متر، ۲۳۳ گ، ۲۵ س، جلد: تریاکی کمندی، کاغذ: آهارزده، زیر پاره‌یی کلمات خط قرمز، گاه محشّی، بعضی اوراق مجدول.

آغاز: بسم... زیب و آرایش آغاز و انجام نعوت وصفات انبیاء عظام و اوصیاء کرام حمدوسپاس ملکیست...

انجام: این ضعیف را حق تعالی از دوستان امیرالمؤمنین علیه السّلام حساب کند بحق محمّدٍ وآله... سنه ۱۲۴۲.

## ۱۲۱

## اسفار (جلد اول)

### ملاصدرا

موضوع: حکمت

خط: نسخ ریز، نام کاتب: اقل الاقلّین ابن فتح‌الله محمدعلی درودی، سال کتابت: ربیع‌الاول ۱۲٦۸ ه، در سبزوار، قطع بیرونی: ۱۷/۵×۲۷، قطع درونی: ۱۰/۵×۱۹

سانتی‌متر، ۳٦۷ گ، ۲۵ س، جلد: میشن مشکی، کاغذ: زرد کم آهار.
آغاز: بسم... الحمدلله فاعل کلّ محسوس و غایة کلّ مطلوب...
انجام: والشاهد هوقسم الثانی وهوالاستدلال بالاشکال علی الاحوال تم‌الجلدالاوّل من‌الاسفار الاربعة فی‌الحکمة‌المتعالیة علی ید... المؤمنین.

## ۱۲۲
## شوارق الالهام فی شرح تجریدالکلام
## ملاعبدالرزاق لاهیجی

موضوع: کلام

خط: نستعلیق و ثلث، نام کاتب: ابن الحدّاد اسمعیل، سال کتابت: غرهٔ شوال ۱۲۸ (ظ ۱۱۲۸)، قطع بیرونی: ۱۵/۵×۲۳، قطع درونی: ۷/۵×۱۴ سانتی‌متر، ۲۱٦ گ، ۱۵ س، جلد: میشن قهوه‌یی ضربی ترنج و سر ترنجدار، کاغذ: زرد آهارزده، بالای عبارات تجرید خط قرمز، محشّی.
آغاز: بسم... المقصدالثانی فی الجواهر والاعراض وفیه فصولٌ...
انجام: غیرمستقر من حیث هوکذلک ولفظه ان ینفعل وان یفعل مخصوص بذلک قدتم بالخیر فی ید... تم.

## ۱۲۳
## سفینةالبحار (جلد اول)
## حاج شیخ عباس قمی

موضوع: فهرست موضوع

خط: نستعلیق تحریری و نسخ، نام کاتب: عباسعلی بن الحاج ملابمانعلی المدعو بالمحقق الدامغانی المشهدی، سال کتابت: ربیع‌الثانی سنه ۱۳۴۴، قطع بیرونی: ۱۷/۵×۲۲/۵، قطع درونی: ۱۲×۱۹/۵ سانتی‌متر، ۲۳۱ گ، ۴۵۵ ص، ۲۳ س، جلد: تیماج تریاکی، کاغذ: سفید

معمولی.

آغاز: کتاب سفینة بحارالانوار... الحمدلله ذی القدرة والسلطان...

انجام: شیم حدیث ابن شیم فی‌التفویض... نقل عن نسخة الاصل الّتی بقلم المؤلف فی الثامن من ربیع الثانی سنه ۱۳۴۴ تم المجلدالاوّل...

## ۱۲۴/۱

## مفتاح الباب (شرح باب حادی عشر)

## ابوالفتح بن مخدوم خادم الحسینی العربشاهی

**موضوع: حکمت**

**خط**: نستعلیق، **نام کاتب**: محمدنقی بن محمدعلی ارومجی، **سال کتابت**: شوال ۱۲۶۶ ه‍، **قطع بیرونی**: ۱۶×۲۲، **قطع درونی**: ۹/۵×۱۶ سانتی‌متر، ۸۲ب - ۱ب گ، ۱۵ س.
**جلد**: میشن مشکی نرم، **کاغذ**: زرد آهارزده.

**آغاز**: بسم... فاتحة کل باب عظیم و دیباچه کل کتاب کریم نحمدک یامن دلّ علی ذاته بذاته...

**انجام**: حیث اتّفق افتتاحها بلفظ الباب کمالایخفی علی اولی الالباب... سنه ۱۲۶۶.

## ۱۲۴/۲

## [رساله]

## ابن محمد تقی محمدباقر مجلسی

همان مشخصات ۹۹آ - ۸۳ب گ.

**آغاز**: بسم... الحمدلله‌الذی سهّل لنا سلوک شرایع الدین واوضح اعلامه و بین مناهج الیقین...

**انجام**: نه نفع خود را مالکم و نه ضرر و نه بر خیری قادرم و نه شر مگر خیری که تو مقدّر کنی تمّ.

## ۱۲۴/۳
## کتاب التحصین و صفات‌العارفین
## [مؤلف نامعلوم]

همان مشخصات، ^آ^۱۰۹ - ^ب^۹۹گ.
آغاز: بسم... الحمدلله الذی تجلّی لعباده فشغلهم عن الشهوات واظهرلهم و...
انجام: فاذا عرض لهم شئٌ من الدنیا وُثِبواعلیه تمام شد.

## ۱۲۴/۴
## (رساله در توکّل)
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، ^ب^۱۱۴ - ^آ^۱۰۹گ، تاریخ کتابت ۱۲۶۷ هـ.
آغاز: بسم... روی عن جعفر بن محمدالصادق عن ابیه عن جدّه‌الحسین بن علی بن ابی طالب.
انجام: تمت هذه النسخة الشریفة فی شهر رجب‌المرجب ۱۲۶۷.

## ۱۲۴/۵
## (سور منتخبه از تورات)
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، از ^آ^۱۲۳ - ^ب^۱۱۴گ، محشّی.
آغاز: بسم... هذه فائدة جمیلة و موعظة بلیغة وهی اربعون سورة منتخبة من التوریة الّتی کلّم الله موسی بن عمران بلاترجمان...
انجام: قدتمت... فی ۲ شهر رجب‌الرجب سنه ۱۲۶۷.

## ۱۲۴/۶
## (صحف‌الادریسیّه)
## احمدبن حسین بن محمد معروف به ابن متویة

همان مشخصات، آ۱۳۳ - ب۱۲۳ گ، تاریخ کتابت ۱۲۶۷ هـ.
آغاز: بسم... الحمدلله علی نعمته... قال احمدبن حسین بن محمدالمعروف بابن متویة وجدت هذه الصحف بالسوّریة ممانزلت علی ادریس النبی اخنوخ...
انجام: هذا آخر ما بلغ الینامن الصحف الادریسیة علی نبیّنا و علیه السلام... فی ۱۵ شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۶۷.
توضیح: در حاشیۀ همین اوراق «رسالةٌ فی بعض مایجب علی‌المکلّفین فی معرفةاصول‌الدین...» از احمدبن زین‌الدین احسایی نوشته شده است.

## ۱۲۴/۷
## مصباح الشریعة و مفتاح ابواب الحقیقة
## مؤلف نامعلوم

همان مشخصات، از آ۱۶۵ - ب۱۳۳ گ، نام کاتب: محمدتقی بن محمدعلی.
آغاز: بسم... کلام الامام الصادق المفترض الطاعه علی سائرالانام ابی عبدالله جعفربن محمدالصّادق علیماالسلام والصّلاه و هومشتمل علی مائة باب...
انجام: فاذاحصلت هذه‌الخصال بحقّها فی نفس فهو من خاصةالله و عباده المقرّبین و اولیائه حقّاً قدتم... سنه ۱۲۶۷.
توضیح: در پایان در دو صفحه در تسخیر (ظ: تفسیر) سورۀ اخلاص به خط کاتبی دیگر علاوه شده است.

## ۱۲۴/۸
## اسرارالعبادات
## آخوند ملامحمدباقر مجلسی

همان مشخصات، از آ۲۱۰ - ب۱۶۷ گ، کاتب محمدتقی محمدعلی، ربیع‌الاخر سنه

۱۲۷۴ هـ.

آغاز: بسم... الحمدلله الذی سهل‌لنا سلوک شرایع‌الدین ولوضح اعلامه...

انجام: کتب هذه‌النسخة‌الشریفة... سند ۱۲۷۴.

توضیح: در حاشیه رسالهٔ کیفیت سلوک از کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی به خط شکسته کتابت شده است.

## ۱۲۴/۹
## شرح الاربعین (الاربعون حدیثاً)
## شیخ بهایی

همان مشخصات، کاغذ الوان، ۲۸۴ب - ۲۱۰ب گ، نام کاتب ندارد.

آغاز: بسم... ان احسن حدیث تجلّی اللسان بجواهر حقایقه وخیر خبر تجلّی‌الانسان فی زواهر حدائقه حمدالله سبحانه...

انجام: هذه صورة خط المصنف اتفق ولفراغ من مشقه ضحوة یوم‌الاثنین.

توضیح: آخرین برگ افتاده است.

## ۱۲۵
## شرح غررالفرائد (شرح منظومهٔ حکمت)
## ملاهادی سبزواری

موضوع: حکمت

خط: نسخ، نام کاتب: محمّد [...] السبزواری، سال کتابت: ۱۲۷۲، قطع بیرونی: ۱۱/۵×۲۱/۵، قطع درونی: ۶×۱۴/۵ سانتی‌متر، ۱۷۷ گ، ۲۱ س، جلد: تیماج قهوه‌یی، کاغذ: زرد کم آهار، بالای بعضی عبارات خط قرمز کشیده‌اند.

آغاز: بسم... یاواهب العقل لک المحامد...

انجام: فهذا المصراع الاخیر مادة تاریخ الشّروع فی تألیف المنظومة... السبزواری.

## ۱۲۶
## شرح الکافی فی علمی العروض والقوافی
## عبدالرحمن بن عیسی بن مرشدالعمری الحنفی

**موضوع: عروض و قافیه**

اصل از ابی‌العباس احمدبن شعیب‌الشهیر بالخواصّ.

**خط:** نسخ خوش، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ۱۲۷۲، **قطع بیرونی:** ۲۱/۵×۱۴، **قطع درونی:** ۱۳/۵×۷/۵ سانتی‌متر، ۱۰۳گ، ۱۵ س، **جلد:** گالینگور عطف چرمی، **کاغذ:** سفید آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرقز.

**آغاز:** بسم... اللهم یاکافی المهمّات یوم‌الفصل والمیزان یاوافی العطیّات...

**انجام:** ومنه التوفیق فی المبدء و الختام سنه ۱۲۷۲ مم.

## ۱۲۷/۱
## شرح الفوائد
## شیخ احمد احسایی

**موضوع: شیخیّه**

شیخ احمد بن شیخ زین‌الدین بن شیخ ابراهیم احسایی بحرینی از علمای سدهٔ دوازدهم و سیزدهم هجری است که بیش از بیست کتاب دارد. در سال ۱۲۴۲ هـ. ق. وفات کرده است.

(ریحانه، ۱، ص ۷۸ و بعد)

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** محرم ۱۲۵۸ هـ، **قطع بیرونی:** ۲۱×۱۴/۵، **قطع درونی:** ۱۵/۵×۸/۵ سانتی‌متر، ۱۲۶آ - ۱ب گ، ۲۶ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی، **کاغذ:** زرد نازک آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز:** بسم... الحمدلله.. اما بعد فیقول‌العبدالمسکین احمدبن زین‌الدین الاحسائی ان الجناب الموفق المدّد والاکرم الممجّدجناب آخوند...

**انجام:** بعدمه لفقدانهما ماتحتاج الیه هی واصلها فی البقاء و المکلّف المرکب منهماماتأمل ابداً و من غلب فیه فطرة الله حتی انحصراستمداده من جهتهاالمنعم ابداً ثم بحول‌الله وقوّته

تمت الکتاب...

## ۱۲۷/۲
## حدیث مفضّل بن عمروالجعفی از امام صادق

همان مشخصات، از ۱۳۰ آ - ۱۲٦ ب گ، ۱۷ س.
آغاز: بسم... روی شیخ الثقة ابی الحسین محمدبن علی الحلّی عن شیخه السیّدابی عبدالله...
انجام: هوبلا کیفیة لماشاراة ان یظهر حجاب ذاته اخترع نوراً من نوره لابدین عنه.

## ۱۲۸
## مواعظ
## شیخ عباسعلی محقّق واعظ

موضوع: وعظ
بعضی اوراق در میانه خالی مانده.
خط: نستعلیق و نسخ تحریری، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، قطع بیرونی: ۱۲×۲۰/۵، قطع درونی: گوناگون، ۴۹۰ صفحه، سطور مختلف، جلد: تیماج قهوه‌یی نرم، کاغذ: مختلف.
آغاز: باب الاضطرار الی‌الحجة للهدایة اعوذبالله... انما انت منذر ولکلِّ قوم هاد...
انجام: شاید اگر از شوقی افندی بپرسند بگوید یوسف مزبور را گرگ خورده منتظر نباشید.

## ۱۲۹
## شرح‌الهدایة الاثیریة
## ملاصدرا

موضوع: حکمت
خط: نستعلیق، نام کاتب: محمدطاهر شولستانی، سال کتابت: رجب ۱۲۵۰ ه‍، قطع

بیرونی: ۱۵×۲۰/۵، قطع درونی: ۱۵×۸/۵ سانتی‌متر، ۲۷۰ گ، ۱۷ س، جلد: میشن کرم رنگ، کاغذ: نازک آهارزده، محشّی، بالای پاره‌یی عبارات خط قرمز.

آغاز: بسم... الحمدلله مخترع العقل الفعّال و مبدع النفس الکمال...

انجام: قدتم یوم السّبت سادس شهر شوال سنه... (تاریخ ختم تألیف کتاب است).

قدتم فی یوم الاربعا من شهر رجب سنه ۱۲۵۰.

## ۱۳۰

## کنزالعرفان فی فقه القرآن

## مقداد بن عبدالله بن محمدبن

## حسین بن محمّدحلّی سُیوری معروف به فاضل مقداد

موضوع: فقه شیعه

فاضل مقداد از علمای امامیه است که در ۸۲۶ هـ. در نجف وفات یافته است.

(ریحانه، جلد ۴، ص ۲۸۲ و بعد)

خط: نستعلیق متوسط، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ۱۲۳۱ هـ، قطع بیرونی: ۱۲×۲۰، قطع درونی: ۸×۱۵ سانتی‌متر، ۲۹۲ گ، ۱۷ س، جلد: میشن مشکی مذهّب، کاغذ: ضخیم کم آهار، بالای برخی عبارات خط قرمز کشیده‌اند، محشّی، دو برگ فهرست بدون صفحه شمار در آغاز، رطوبت دیده.

آغاز: بسم... الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب لکلّ شیء تبیانا...

انجام: سبحان ربک ربّ‌العزّة عمایصفون وسلام علی المرسلین والحمدلله رب العالمین والصّلوة علی سیدنا محمدخاتم‌النبیّین وسلم تسلیماً.

## ۱۳۱

## مجمع البیان لعلوم القرآن

## ابوعلی فضل بن حسن طبری

موضوع: تفسیر قرآن

جز ششم از تفسیر طبری است از سورهٔ رعد تا سورهٔ مریم.

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** المتطبب الکرمانی، **سال کتابت:** محرم الحرام ۹۵۹ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۸/۵×۲۵، **قطع درونی:** ۱۲/۵×۱۶ سانتی‌متر، ۱۲۱ گ، ۲۷ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی نرم، **کاغذ:** زرد آهارزده، بالای اوراق رطوبت دیده، آیات قرآن به قرمز، پاره‌یی کلمات دیگر به قرمز.

**آغاز:** بسم... الحمدلله... سورةالرعد مکیة کلّها عن ابن عباس وعطا وقال الکلبی...

**انجام:** اردنا اهلاکهم فحکم هؤلا و... تمت‌المجلدالسادسة... ظاهراً و باطناً.

## ۱۳۲

## [خلاصهٔ] رسائل اخوان الصّفا و خلّان الوفا

### مؤلف نامعلوم

**موضوع:** حکمت و...

ترجمه‌یی است به فارسی.

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ۲۵ رجب المرجب سنه ۱۰۷۱ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۶×۲۵، **قطع درونی:** ۹×۱۶/۵ سانتی‌متر، ۱۵۹ گ، ۱۶ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی تعمیر شده، **کاغذ:** زرد آهارزده، پاره‌یی عبارات و اشکال به قرمز و رنگین.

**آغاز:** هوالمستعان بسم... سپاس و ستایش مرخدایرا که واجب‌الوجود است و هرچه جز ویست ممکن‌الوجود است...

**انجام:** و همچنین در شریعت ترک لذات بتقلید می‌کنند و در حکمت بعلم والله اعلم بالصواب تمت الرسالة المعروفة... تم تم تم.

## ۱۳۳/۱

## ترجمهٔ صحیفهٔ سجّادیه

### مترجم نامعلوم

**موضوع:** دعا

**خط:** نسخ و نستعلیق، **نام کاتب:** افتاده، **سال کتابت:** افتاده، ظ: ۱۲ هـ، **قطع بیرونی:**

۱۳/۵×۲۳، قطع درونی: ۶/۵×۱۴ سانتی‌متر، ۱<sup>ب</sup> - ۲۲۵<sup>آ</sup> گ، ۸ س، جلد: قهوه‌یی فرسوده تعمیر شده، کاغذ: زرد آهارزده. عبارات عربی مشکول، محشّی در توضیح لغات و عبارات، پاره‌یی عبارات به قرمز، تا ورق ۱۸ ترجمه ندارد، ترجمه زیر عبارات عربی.

آغاز: بسم... حدّثنا السیدالاجل نجم‌الدین بهاءالشرف ابوالحسن...

انجام: ونجّنِی من مُضلاّت الفتن برحمتک... علی آله الطاهرین.

## ۱۳۳/۲
## ملحقات صحیفه

همان مشخصات، از ۲۲۵<sup>ب</sup> - ۲۵۳<sup>آ</sup>.

## ۱۳۴
## مرآةالعقول
## محمدباقر مجلسی

موضوع: حدیث

شرح عربی اصول و فروع کافی است.

خط: نستعلیق، نام کاتب: ابن الحاج ابن طالب محمّدعلی شعبان، سال کتابت: ۱۱۳۴ هـ، قطع بیرونی: ۱۴×۲۴/۵، قطع درونی: ۸×۱۸ سانتی‌متر، ۶۳ گ، ۲۲ س، جلد: تیماج موشی لولادار، کاغذ: زرد آهارزده، پاره‌یی عبارات به قرمز، بالای بعضی عبارات خط قرمز کشیده‌اند.

آغاز: بسم... الحمدلله الذی وهب الحیاة والقویٰ...

انجام: وان لم یکن المطلع راغباً وکان کارهاً انتهی ماوفّق الله سبحانه... ودهرالداهرین.

## ۱۳۵
## [جنگ دعا]
## مؤلف نامعلوم

موضوع: جنگ متفرقه

جنگ شخصی است.

**خط:** مختلف، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۱۴ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۷×۲۲، **قطع درونی:** ۱۴×۲۰، سانتی‌متر ۲۱۰ گ، سطور مختلف، **جلد:** تیماج سرخ، **کاغذ:** متفرقه.

**آغاز:** صحیفهٔ دعا ۲۵ واعذنی و ذریّتی من‌الشیطان الرحیم...

**انجام:** ناخوانا.

## ۱۳۶/۱

## سرّالادب فی اسرار لغةالعرب

## ابومنصور ثعالبی نیشابوری

**موضوع:** صرف و نحو

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** محمدعلی بن محمدامین (؟)، **سال کتابت:** ربیع‌الثانی ۱۱۴۵ هـ، **قطع بیرونی:** ۱۷×۲۲، **قطع درونی:** ۱۱/۵×۱۶/۵ سانتی‌متر، ۱ب - ۵۵ب گ، ۲۳ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی نرم الحاقی، **کاغذ:** زرد آهارزده.

**آغاز:** بسم... اما بعدحمدالله علی آلائه... فان من احب الله عزّاسمه احبّ رسوله ومن احبّ الرسول احب‌العرب و من احب العرب احبّ اللغة العربیة...

**انجام:** وادات الاصداع فی صدورالمرادالملاح تمت الرسالة حررها محررها... مخلصاً لله الوحدانیة.

## ۱۳۶/۲

کتابی‌چاپی است از محمدباقرمجلسی‌درسعادت‌ونحوست‌ایام‌هفته‌وماه وروز.

## ۱۳۶/۳

## حدائق‌السحر فی دقائق الشّعر

## رشیدالدین وطواط

همان مشخصات، از ۱۰۹ب - ۱۵۲ب گ، ۱۴ س.

**آغاز:** بسم.. الحمدلله علی ما افاض علینا من نعمه...

**انجام:** و من برلفظ فرخی این کتاب را تمام کردم همیشه روزگار پادشاه اسلام فرخ و

همایون باد و از نوایب مصایب محروس و مصون بمحمّدٍوآله الامجاد تمام شد رسالهٔ رشید وطواط ۱۲۶ (کذا).

## ۱۳۷
## فرج الهموم فی تاریخ علماءالنجوم
## رضی‌الدین علی بن طاووس

موضوع: زندگینامه نجوم

مؤلف ابوالقاسم علی بن موسی بن جعفربن محمّد بن الطاووس الحسینی است. ظاهراً از روی خط مؤلف که روز سه‌شنبه بیستم محرم در مشهد مولانا الشهید المعظم الحسین در سال ۶۵۰ هـ. تألیف و استنساخ شده است، نوشته شده است.

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** ندارد، ظ: ۹ هـ، **قطع بیرونی:** ۲۱/۵×۱۵/۵، **قطع درونی:** ۹×۱۵ سانتی‌متر، ۸۷گ، ۲۱ س، **جلد:** کاغذی، **کاغذ:** ضخیم کم آهار، پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز:** بسم... یقول السیدالامام العامل الفقیه الفاضل... ذوالحسبین ابوالقاسم...

**انجام:** وهذاآخر ماورد علی خاطری ان اذکره فی کتاب فرج الهموم فی معرفةالحلال والحرام من علم النجوم فما رجوت ان یکون صادراً عن‌الله جل جلاله... الحمدلله ربّ‌العالمین.

## ۱۳۸
## شواهدالربوبیّه
## ملاصدرا

موضوع: حکمت

**خط:** نسخ، **نام کاتب:** ابن مرحوم ملاحیدرعلی ابن ملاّمحمدیوسف العارف علی محمد

(پاک کرده‌اند)، سال کتابت: جمادی الثانی ۱۲۰۹ ﻫ، قطع بیرونی: ۱۳/۵×۲۰، قطع درونی: ۷/۵×۱۴ سانتی‌متر، ۱۲۴گ، ۲۲ س، جلد: مقوایی عطف پارچه‌یی فرسوده، کاغذ: زرد آهارزده، پاره‌یی عبارات به قرمز.

آغاز: بسم... الحمدلله الذی تجلی القلوب العارفین باسرارالمبدأ والمعادو...

انجام: تمت الرسالة بعون‌الملک الوهاب فی یوم‌الاثنین... اللهم کما وفقتنی لکتابته وفقنی و جمیع المؤمنین لفهم معانیه بحق الحق والنبی المطلق.

توضیح: کاتب در ظهریه افزوده است:

هوالمالک بالاستحقاق.

کیف اقول هذا ملکی ولله ملک السموات والارض و کتب‌العبدالمذنب تراب اقدام العارفین والسالکین ابن المرحوم ملاحیدرعلی علی محمّد وکتبته بیدی الیمین الفانیة فی سنه ۱۲۰۹.

## ۱۳۹
## منتخب اشعار عربی
## مؤلف نامعلوم

موضوع: جنگ شعر

خط: مختلف، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۳ ﻫ، قطع بیرونی: ۱۹/۵×۳۱، قطع درونی: ۱۲×۱۸ سانتی‌متر، ۱۷۲گ، س، مختلف، جلد: مقوایی فرسوده، کاغذ: الوان.

آغاز: بسم... الحمدلله الّذی اطلع فی ریاض الافکار ورود المعانی و زهرالادب و زیّن سماءالقلوب بکواکب الملاحة...

انجام: وکل صاحب سیف دائماً ابداً    هما ذال یتبع مایجری به القلم.

## ۱۴۰
## حاشیه علی شرح مطلع الانوار
## میرسید شریف جرجانی

موضوع: کلام

خط: نستعلیق، نام کاتب: ابن حاجی سلطانعلی محمدمومن نجاری (؟) سال کتابت:

محرم ۱۰۸۷ ه، قطع بیرونی: ۱۲/۵×۱۹، قطع درونی: ۷/۵×۱۲ سانتی‌متر، ۱۸۱ گ، ۲۱ س، جلد: ــ، کاغذ: آهارزده، آرایش: گاهی محشّی.

آغاز: بسم... قال وحید زمانه تغمده الله بغفرانه الحمدلله فیاض ذوارف العوارف الفیاض الوهاب من فاض الماء فیضا...

انجام: و هذا جارفی الذاتی والعرضی اذاکان افراده محسوسة قدوقع الفراغ من تسوید هذه الحاشیة علی شرح المطالع من مصنفات... محمد مؤمن بُخاری...

## ۱۴۱
## مجموعهٔ رسایل فلسفی و کلامی
## فخر رازی، ملاصدرا و دیگران

موضوع: فلسفه

### ۴۱/۱

رسالهُ شیخ محیی الملّة والدین العربی الطایی الاندلسی الی الامام‌فخرالرازی.

خط: نسخ خوش، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۲ ه، قطع بیرونی: ۱۱×۱۷، قطع درونی: ۵×۱۱ سانتی‌متر، ۲۹ آ - ۱ ب گ، ۱۲ س، جلد: تیماج قهوه‌یی فرسوده، کاغذ: زرد آهارزده، پاره‌یی کلمات به قرمز، بالای پاره‌یی کلمات خط قرمز کشیده.

آغاز: بسم... الحمدلله وسلامه... اما بعد فانّا نحمدک الیک اللّه الذی لااله الّاهو وقال رسول صلی‌الله علیه وآله وسلّم اذا احبّ احدکم اخاه فلیعلمه...

انجام: غیرها من الاحادیث الدالة علی بقاءالنفس و معادها [پاک کرده‌اند] الطلاب راجی رحمةالله الوهاب [...] واللّه وایاهم طریق الصواب.

### ۱۴۱/۲
### (رساله)
### (ظاهراً ملاصدرا)

همان مشخصات، از ۶۸ آ - ۳۰ آ گ.

آغاز: بسم... لاحول ولاقوةالابالله... بعد فانا اردنافی هذه المقاله اول ذکرالاصل المشهور من‌الحکما و هوان الواحد ولایصدرعنه الاالواحد...
انجام: و مایذکرالااولوالالباب هذا آخر ما اوردنا ایراده ببابه فی هذه‌المقالة والحمدلله وحده واهب العقل والحیوة وصلی الله علی محمدوآله وسایل النجات والسّلام.
بین رسالهٔ اول و دوم یک روی صفحه دربارهٔ اتصال و انفصال مطالبی آمده است.
بین رسالهٔ دوم و سوم «نص ارسطو فی کتاب قاطیغوریاس...» آمده است.

## ۱۴۱/۳
## زورا
## جلال‌الدین دوانی

موضوع: (حکمت)

همان مشخصات، از ۷۴ب - ۷۰ب گ.
آغاز: بسم... الحمدلذاته لولیه بذاته... و بعد فهذه نبذة من الحقائق بل زبدة من الدقائق منبئة عن... .
انجام: ولاینسی فی اوقاتک و اشرکنی فی صوالح دعواتک والصلوة والسلام علی المقدمین خصوصاً علی سیّدنا سیدالکل فی الکلّ و صحبه اجمعین الحمدلله ربّ‌العالمین تم تم...

## ۱۴۱/۴
## (شرح زورا)
## منصور بن محمدالحسینی الشیرازی

همان مشخصات، از ۸۲ب - ۷۴ب گ، پایان ناقص.
آغاز: بسم... اعوذ... نسألک اللهم التجرید عن غواشی الجلال والتفرید عن وساوس شیطان الخیال... بعد یقول اقل الخلیقة بل اللاشی فی الحقیقة منصور...
انجام: اعتبرالحوادث کلّها امراً واحداً استنداالی علة واحدة دفعة واحدة.
توضیح: پایان ناقص است.

## ۱۴۲
## شرح رباعیّات
## جلال‌الدین دوانی

**موضوع:** شرح دیوان

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** غیاث‌الدین محمود بن محمدباقر، **سال کتابت:** شعبان ۹۸۳ ه، **قطع بیرونی:** ۱۳×۱۹، **قطع درونی:** ۱۲/۵×۱۷/۵ سانتی‌متر، ۱۲ گ، ۲۰ س، **جلد:** مقوایی عطف پارچه‌یی، **کاغذ:** زرد کم‌آهار رطوبت زده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز:** حمداً لاله غمرالخلق اله / لامعبود سواه بل لیس سواه / ذرّات دوکون را ز آسیب عدم...

**انجام:** توچه دانی زبان مرغان را     که ندیدی دمی سلیمان را

فأسال الله تعالی الاطلاع علی حقایق الاسرار والاستضاءة بلوٰامع الانوار تمت الرسالة الموسومة به شرح رباعیّات به توفیق‌الله... وتم.

## ۱۴۳/۱
## الدرّة الفاخره
## نورالدین عبدالرّحمان جامی

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** غیاث‌الدین محمود بن محمدباقر، **سال کتابت:** صفر ۹۸۳ ه، **قطع بیرونی:** ۱۲/۵×۱۹، **قطع درونی:** ۷/۵×۱۲/۵ سانتی‌متر، ۱۳ گ، ۲۰ س، **جلد:** مقوایی عطف گالینگور سرخ، **کاغذ:** زرد کم‌آهار سخت رطوبت رسیده، پاره‌یی کلمات به قرمز.

**آغاز:** بسم... الحمدلله الذی تجلّی بذاته لذاته فتعیّن فی باطن علمه مجالی ذاته و صفاته فانعکست آثار تلک المجالی الی ظاهره من الباطن...

**انجام:** کما ذهب الیه الصوفیة الموحدة والحمدلله علی الاتمام والصلوة علی رسوله خیرالانام تمت...

**توضیح:** کتاب را مرحوم حسین خدیوجم در ۱۳۵۵ به ۳۷۰۰ افغانی خریداری و در ظهریه قید تملک زده است.

## ۱۴۳/۲
## حاشیه مولانا عبدالغفور لاری بردرّهٔ فاخره

همان مشخصات از ۲۴آ - ۱۳بگ.
آغاز: بسم... قوله الحمدلله الذی تجلّی بذاته لذاته...
انجام: و هذا الاعتبارات لیست مفروضة ای لیست مفروضة محضة تمت الحواشی عصرالجمعه الثامن من شهر ربیع الاوّل سنه ۹۸۳ علی یدالعبد المذنب... غیاث‌الدین محمودبن محمدباقرالشریف‌الخراسانی اللهم‌اغفرلی ولوالدی، آمین‌م.

## ۱۴۳/۳
## [حواشی جمالیه]

همان مشخصات، از ۳۸آ - ۲۵آگ.
آغاز: لان المعلول المعدالبعید ممتنع الوجود و بعدالقریب واجب‌الوجود...
انجام: تمت الحواشی الجمالیه در آخر بهارالسّبت ۲۲ من شهر ربیع‌الثانی سنه ۹۸۳ علی یدالعبد غیاث‌الدین محمود...
توضیح: آغاز رساله افتاده است.

## ۱۴۴
## جواهرالتفسیر لتحفة‌الامیر
## حسین واعظ کاشفی

موضوع: تفسیر

خط: نستعلیق، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۲ ه، قطع بیرونی: ۱۹/۵×۳۴، قطع درونی: ۱۳×۲۶ سانتی‌متر، ۳۰۵گ، ۲۷ س، جلد: تیماج قهوه‌یی تعمیر شده، کاغذ: زرد ضخیم، مجدول الوان، آیات به قرمز، متن و حاشیه شده.
آغاز: بسم... بعد از تمهید قواعد محامدالهی و تأسیس مبانی ثناخوانی...

انجام: مالهم، نیست این گویندگان را بِهِ بفرزند یا بدین سخنی که میکویند مِنْ علم هیچ دانشی بلکه بتوهم کاذب القاء این قول میکنند میکنند (پایان).
توضیح: اولین برگ کتاب الحاقی و به خط کاتبی دیگر است. اصل کتاب با این عبارت: درآید شعر: «وارجومن الله نیل المواهب...» آغاز شده.
پایان کتاب هم اولین آیه کهف را دارد.

### ۱۴۵
### بحارالانوار (جلد نهم)
### محمدباقر بن محمدتقی مجلسی

موضوع: دایرةالمعارف شیعه

خط: نسخ ریز، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ۱۲۴۷ هـ، قطع بیرونی: ۲۲/۵×۳۲، قطع درونی: ۱۴/۵×۲۳ سانتی‌متر، ۲۳+۱۷۵ گ، ۲۴ س، جلد: میشن سبز تیرهٔ ضربی، کاغذ: سفید ضخیم آهارزده، مقابله شده، بالای برخی عبارات خط قرمز کشیده، پاره‌یی کلمات به قرمز.
آغاز: اللهم وفّقنا باتمامه بحرمة محمّدوآله بسم... الحمدلله الذی شید اساس الدین ونوّر مناهج الیقین بمحمدٍ سیدالمرسلین وعلی امیرالمؤمنین...
انجام: بارض خیبر فاقاه بالقدح من الغالیة والقطیفة الی اخوالخبر الحمدلله اولاً و آخراً تم.
توضیح: در ۲۳ برگ: «ابواب النّصوص الدالة علی‌الخصوص علی امامة امیرالمؤمنین صلوات‌الله علیه من طرق الخاصة والعامّة وبعض الدلایل الّتی اقیمت علیها اخبارالغدیر...» آمده است. این بخش اغلب محشّی است.

### ۱۴۶
### بحارالانوار (جلد ششم)
### محمدبن محمدتقی المدعوّ بباقر

موضوع: دایرةالمعارف شیعه
خط: نسخ ریز، نام کاتب: علی محمدبن اسمعیل السدهی اللنجانی، سال کتابت:

۱۲۴۰ هـ، **قطع بیرونی:** ۲۱×۳۰، **قطع درونی:** ۱۲/۵×۲۰ سانتی‌متر، ۳۵۸ گ، ۲۵ س، **جلد:** تیماج سرخ ضربی، **کاغذ:** سفید نازک آهارزده، **آرایش:** پاره‌یی کلمات به قرمز، بالای برخی عبارات خط قرمز کشیده، گاه مقابله شده، مفهرس.

**آغاز:** یا معین ربّ وفقنی بالاتمام بسم... الحمدلله الذی اکرم سیّدانبیائه محمدبالرّسالة و شرفها به شرایف‌الصّلوات و کرائم التحیّات...

**انجام:** و فی هذالنسبه کانت غزوة بدر الحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً تمت علی یداحقر عباداللّه وافقره علی محمد... سنه ۱۲۴۰.

## ۱۴۷

## الروضةالبهیّة فی شرح اللمعة الدمشقیّة

## شیخ زین‌الدین بن علی بن احمدبن محمّدبن جمال‌الدین بن تقی‌الدّین بن صالح

**موضوع:** فقه

شیخ زین‌الدین معروف به شهید ثانی از فقهای بزرگ شیعه، در ۹۶٦ هـ. به شهادت رسیده است. (ریحانه، جلد ۳، ص ۲۸۰ و بعد)

**خط:** نسخ متوسط و نستعلیق، **نام کاتب:** ابن محمدابراهیم محمد مهدی برغانی، **سال کتابت:** در دارالسلطنهٔ قزوین ربیع‌الثانی ۱۲۳۱ هـ، **قطع بیرونی:** ۲۰×۳۱، **قطع درونی:** ۱۱/۵×۲۱ سانتی‌متر، ۲۱۷ گ، ۱۸ تا ۲۴ س، **جلد:** تیماج قهوه‌یی فرسوده، **کاغذ:** کم آهار فرسوده، از شیرازه درآمده. در لابلای متن توضیحاتی افزوده شده، بالای بعضی عبارات به قرمز.

**آغاز:** بسم... الحمدلله الّذی شرح صدورنا بلمعة من شرایع‌الاسلام کافیة فی بیان الخطاب و...

**انجام:** تم الجزء من الروضة البهیة فی شرح‌اللمعة الدمشقیّة و نبلوه فی کتاب‌الاجارة علی... من هجرة النبویّة المصطفویة ص ۴.

## ۱۴۸

## تهذیب‌الوصول الی علم الاصول

## یوسف بن زین‌الدین علی بن مطهّر حلی معروف به علاّمهٔ حلّی

**موضوع: اصول فقه**

از علمای بزرگ امامیّه که بیش از یکصدوبیست تألیف دارد و در ۶۴۸ هـ. وفات کرده است. گاهی کتاب اخیر را به تخفیف تهذیب‌الاصول نامند.

(ریحانة، جلد ۴، ص ۱۶۷ و بعد)

**خط:** نستعلیق، **نام کاتب:** ندارد، **سال کتابت:** در یوم پنجشنبه هجدهم ماه ربیع‌الاوّل ۱۲۴۸ حسب‌الفرمایش صاحبی آقا میرزا احمدکتابت شده است. **قطع بیرونی:** ۱۸×۲۸، **قطع درونی:** ۹×۱۸ سانتی‌متر، ۲۴۲ گ، ۲۰ س، **جلد:** تیماج سرخ ضربی ترنج و سر ترنجدار، **کاغذ:** نازک آهارزده، در مواردی به طور مورّب در حاشیه مطالبی افزوده شده است.

**آغاز:** بسم... اللهم انّی احمدک حمداً لایقدر حصره ولایحصر قدره ولاینسی ذکره ولایطوی نشره ولاینتهی عدده ولاینتفی امده واشهد...

**انجام:** وحیث انتهی کلام المصنف... وصلی الله علیه من لانبی بعده الحمدلله ربّ‌العالمین ۱۲۴۸. حسب الفرمایش... سنه ۱۲۴۸.

## ۱۴۹

## [مصابیح الانوار]؟

## عبدالله بن محمدرضا الحسینی

**موضوع: حدیث شیعه**

قال فی الروضات کان رهْ یعنی‌السیدالمؤلّف من اعیان فضلاء هذه الاواخر و محدّثیهم فقیهاً متبحراً متوطناً بارض‌الکاظمین علی مشرفیها السلام وله مؤلّفات کثیرة فی‌التفسیر والحدیث والفقه والاصول الی ان قال وکتاب آخرله مسمّا بمصابیح الانوار.

(در هامش ۱۰ ب)

**خط:** نستعلیق و نسخ، **نام کاتب:** ندارد. **سال کتابت:** یوم‌الاربعا سابع عشر شهر رجب‌المرجب، ظ: ۱۲ هـ، **قطع بیرونی:** ۲۰×۲۹، **قطع درونی:** ۱۲/۵×۲۲ سانتی‌متر، ۲۴۸ گ، ۲۷ س، **جلد:** پارچه‌یی فرسوده، **کاغذ:** نازک سفید آهارزده، کلمهٔ «حدیث» و رقم آن به

قرمز.

آغاز: بسم... الحمدلله الذی عجزت من ادراک ذاته‌العقول والافهام و تحیّرت فی کنه ذاته لطایف الاوهام و تأهب فی ابتداء معرفته عقول الانام...

انجام: والرابع القاتل عبدالرحمن بن ملجم لعنه الله تم‌الکتاب بعون‌الملک الوهاب یوم‌الاربعا سابع عشر شهر رجب‌المرجب.

توضیح: تاریخ استنساخ قید نشده است.

## ۱۵۰
## الجوامع لمقالات جالینوس
## ترجمه: حنین بن‌اسحق

موضوع: طبّ

در پایان نوشته‌اند که حنین بن اسحق این کتاب را ابتدا از یونانی به سریانی و بعد از سریانی به عربی ترجمه کرده است. این کتاب مشهور است به جوامع‌الاسکندرانیّین فی اقوال جالینوس.

جمعاً سی وچهار مقاله است که مقالهٔ اول ۴۷ گ، چهارم ۲۲ گ، دهم ۲۹ گ و رسالات دیگر ۳ تا ۱۸ برگ دارد.

آغاز کتاب افتاده است. با نسخه‌یی که در ۱۱۰۹ در حیدرآباد استنساخ شده مقابله شده است (۱۹۴آ) این قید در پایان اکثر رسالات قید شده است.

خط: نسخ خوش، نام کاتب: ندارد، سال کتابت: ندارد، ظ: ۱۲ ه، قطع بیرونی: ۱۷×۲۶/۵، قطع درونی: ۱۱×۱۸ سانتی‌متر، ۴۴۷ گ، ۳۱ س، جلد: تیماج سرخ ضربی وصّالی، کاغذ: زرد نازک آهارزده، مجدول طلایی و مشکی، متن و حاشیه شده.

آغاز: لغلیظة وبعضها شبیه بالحجب وهی الرّباطات الطوال الدّقاق و امّا کیفیة عظام الاصابع فانها جعلت صلبة متکاثفة...

انجام: تمت المقالة الثالثة من کتاب جالینوس فی البحران و به تم‌الکتاب بعون‌الله و توفیقه وصلی‌الله علی محمد وآله وسلّم.

توضیح: آغاز کتاب افتاده است. عبارتی که به عربی در پایان مقالات آمده در توضیح آغاز کتاب ترجمه‌اش آمده است.

## نام کتاب

### آ - الف



### ب

خ



د

ر

## ز



## س



## ش

## نام مؤلف

**نام کاتب**

**LIX**

# WISDOM OF PERSIA

-SERIES-

OF TEXTS AND STUDIES PUBLISHED

by

The Institute of Islamic Studies

University of Tehran - McGill University

in collaboration with

The International Centre for Dialogue among Civilizations

General Editor

MEHDI MOHAGHEGH

Institute of Islamic Studies

P.O.Box 13145-133 Tehran Iran

Tel (9821) 6707213 - 6721332

Fax (9821) 8002369

Email: anmo@kanoon.net

Printed in Tehran 2003



ISBN 964-5552-31-1

McGill University
Montreal Canada

International Center For Dialogue
among Civilizations

University of Tehran
Tehran Iran

# Catalogue of Persian and Arabic Manuscripts In Mehdi Mohaghegh's collection

Preserved in

The Institute of Islamic Studies

Tehran-McGill Universities

by

T. H. Sobhani

Tehran 2004

# In The Name Of God

To Commemorate the 35th Anniversary of
the Establishment of
The Institute of Islamic Studies
University of Tehran-McGill University
January 4th 1969

# Catalogue of Persian and Arabic Manuscripts in Mehdi Mohaghegh's Collection

Preserved at

The Institute of Islamic Studies

Tehran-McGill Universities

by

T. H. Sobhani



Tehran 2004